Boér Péter Pál

Szabályerősítő

Válogatott novellák

Magánkiadás
Pécs, 2018

A megjelenés bibliográfiai adatai:
Boér Péter Pál: Szabályerősítő : Válogatott novellák. Magánkiadás, Pécs, 2018

Szerkesztés, tipográfia:
Ambrus Attila József (ambrusa@lib.pte.hu)

Szerzői, elektronikus magánkiadás:
Boér Péter Pál (boerpeter_1959@yahoo.com)

A borító Simon Matzinger *(8moments)*
https://pixabay.com/hu/users/8moments-4532813/
képe *(CC0 Creative Commons)* felhasználásával készült:
https://pixabay.com/hu/%C3%BAt-villamos-k%C3%B6zleked%C3%A9si-rendszer-3036620/

ISBN 978-615-80769-5-1 (pdf)

Az e-könyv további formátumai:

ISBN 978-615-80769-6-8 (epub)
ISBN 978-615-80769-7-5 (mobi)
ISBN 978-615-80769-8-2 (prc)
ISBN 978-615-80769-9-9 (html)

A dokumentum a Sigil e-book editorral készült!
(https://sigil-ebook.com/).

Az e-könyv a Magyar Elektronikus Könyvtárban is elérhető:
http://mek.oszk.hu/18700/18763

Tartalomjegyzék

Szabályerősítő

(Válogatott novellák)

Boér Péter Pál

2018

Harmincnyolc novella. Ennyi írást tartalmaz Boér Péter Pál legújabb válogatása, amelyet ebben az e-könyvben nyújtunk át olvasóinknak. Az elbeszélések mindegyike az életből ellesett, szerkesztésében találékony, szürrealisztikus hangvételű, tanulságos írás. Hogy milyen gazdag realisztikus kifejezéssel él, lebilincselő lendülettel, történetfonással alkot az író, már az első elbeszélés is jelzi.

Ragadjunk ki egy szilánknyit a bombázás elől óvóhelyre menekültek párbeszédéből: „Márpainé üldögélt vele szemben, eléggé gondterhelt arccal.

– Mondja, szomszédasszony, maga mit kezd ilyenkor az értéktárgyakkal? Bezárja egyáltalán a lakást?

– Soha, szomszéd úr. Az egész vagyonom itt van a zsebemben. Kifizetem a számlákat, megveszem Gyurkám gyógyszereit, ami marad, az a kosztpénz. Egyébként öltözködni sem tudnánk, ha az én drága uram nem lenne három úriember cipőkitaposója. Ezért van mindig feltörve szegénykémnek a lába, viszont az összes használt ruhát nekünk adják. El sem tudja képzelni, milyen jó holmit vetnek le! Mindenki azt hiszi, hogy üzletből öltözködünk.

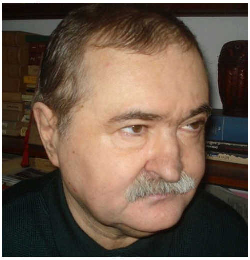
– Szerencséje van, szomszédasszony! Maga nem fél ilyenkor? Klárikám, bújj hozzám, fektesd fejedet a vállamra!” *(Légó)*

Vagy vegyük a *Megkönnyebbülés* bekezdését: „Errefelé szép az élet, ismételgette magában Répa főtörzsőrmester, pedig falak között élt ő is, de tizenöt évvel a szolgálatkezdés után kivívta a ’legrettegettebb’ smasszer címét. Őrtársai egyszerre utálták és sajnálták. Ez az ember, vagy emberszerű lény... hízott. A hatalomnak értelmet kell adni, tehát öt reggelit, öt ebédet és öt vacsorát fogyasztott, néha repetákkal. Az ütleg mesterének érezte magát, és rendkívüli technikákat talált

fel, az amúgy is értelmetlen fogolyéletek teljes elértelmetlenítésére. Ha lehet, kerülte az őserdőben császkálást, ott, mindenféle fertőző bogarak, pókok, ragadozók és kígyók között dagonyázva mások is elboldogulnak. Hadd vágják a fegyencek a fát, kell a konyhára, különben éhen maradna."

Aki szereti az ízes beszédet, fordulatosnál fordulatosabb sztorikat, annak jó szívvel ajánlom Boér Péter Pál válogatott írásait. *(Dudás Sándor)*

Boér Péter Pál, író, költő

„Nagyváradon születtem, 1959-ben. Nem mondhatnám, hogy kesztyűs kézzel bánt volna velem az élet, de még a szorítóban vagyok! Családtagjaim hiperoptimistának tartanak, azt hiszem nem véletlenül. A humort – ezen belül a szatírát, abszurdot – és a romantikát egyaránt kedvelem. Empatikusnak, toleránsnak gondolom magamat. Egész életemet Erdélyben éltem, élem. Anyám révén erősen kötődöm a székelységhez, de Ők már csillagösvényen járnak Apámmal. Nagyon érdekel a teológia, filozófia, nyelvek, irodalom, és sok egyéb. Fiatalon kezdtem verseket írni, ám a rövid próza vált a nagy kedvenccé.

Köteteim:

- 2010 – „Nagyító alatt” *(novelláskötet)*
- 2011 – „Le a láncokkal” *(novelláskötet)*
- 2012 – „A nonkonformista” *(novelláskötet)*
- 2013 – „Engedélykérés” *(novelláskötet)*
- 2013 – „Megtisztult ablakok” *(regény)*
- 2016 – Fenyőágon füstifecske *(regény)*
- 2017 – Ködös idill *(két kisregény)*

Írásaim jelentek meg a Bihari Naplóban, a Reviste Familiaban, a Comitatus folyóiratban, a Várad folyóiratban, a Brassói Lapokban, a Reggeli Újságban, a „7torony” irodalmi magazin antológiáiban (2010-2016), a Holnap Magazin antológiájában, a Holnap Magazin nyomtatott mellékletében, az Irodalmi Jelenben, a kolozsvári Tribunaban, a bukaresti rádióban és máshol.”

A világháló adta lehetőségekkel is élek:

- Lenolaj irodalmi és kulturális műhely
- A Hetedik
- Héttorony irodalmi magazin
- MagyarulBabelben
- CINKE
- Holnap Magazin
- PIPAFÜST
- Szabad szalon
- Penna magazin
- Bukaresti rádió
- AlkoTÓház

Légó

GÁBORKA ugyan tudta, hogy apuka az ilyesmit nem szokta elnézni, mégis megette Jocó süteményadagját. Annyira megkívánta, hogy úgy gondolta, inkább letölti a rárótt büntetést. Meg is kapta a magáét, a belső szoba sötét sarkában kellett térdelnie, és ezernégyszázig számolni magában.

Kicsit soknak találta, nyolc évesen még elég nehezen ment neki az olyan nagy számok értelmezése, de hozzálátott. Száznegyvenhatnál tartott, amikor búgásszerű hangot hallott. Előbb azt gondolta, motorok vagy páncélos járművek, de már átélt néhány légiriadót, hamar rájött, hogy csak idő kérdése és felordít a sziréna. Meg is történt, velőtrázó hangjával belerepesztett az emberek szívébe.

Az otthoniak, ahogyan senki más sem, nem mérlegeltek, ismerték a teendőket. Sarkon fordultak, és rohantak a ház alatti pincébe, az óvóhelyre. A gyakorlatok mindig nehézkesek, de amikor a valóság lóg az ember feje fölött bomba formájában, minden kapott tanács és parancs azonnal előjön.

A szirénák hangja belemart a csontvelőbe is, az emberek úgy szedték a lépcsőfokokat, mintha mindenki futóbajnok akarna lenni.

Az alagsorban már megvoltak a törzshelyek, leültek és beszélgettek. Gábor édesapja, Sarkadi úr jó modorú úriemberként viselkedett, bár szomszédjait bizonyos mértékben lenézte. Állami köztisztviselőként dolgozott, cselédlányuk is volt. Az élet ugyan kényelmesebb egy magánházban, csupán a megszokás tartotta a bérház második emeletén. Nem költözött el, amikor meglódult a szekere.

Márpainé üldögélt vele szemben, eléggé gondterhelt arccal.

– Mondja, szomszédasszony, maga mit kezd ilyenkor az értéktárgyakkal? Bezárja egyáltalán a lakást?

– Soha, szomszéd úr. Az egész vagyonom itt van a zsebemben. Kifizetem a számlákat, megveszem Gyurkám gyógyszereit, ami marad, az a kosztpénz. Egyébként öltözködni sem tudnánk, ha az én drága uram nem lenne három úriember cipőkitaposója. Ezért van mindig feltörve szegénykémnek a lába, viszont az összes használt

ruhát nekünk adják. El sem tudja képzelni, milyen jó holmit vetnek le! Mindenki azt hiszi, hogy üzletből öltözködünk.

– Szerencséje van, szomszédasszony! Maga nem fél ilyenkor? Klárikám, bújj hozzám, fektesd fejedet a vállamra!

Egy iszonyú durranásba beleremegett a pince, nagyon közeli lehetett. Közben Gáborka odafent számolt. Már az ájulás környékezte, annyira félt, hogy legszívesebben kivetette volna magát az ablakon, de apuka sosem szerette a gyávákat, ő maga is nagyon bátor volt.

Egy becsapódástól kitárult az ebédlő ajtaja, a szekrény üvegei csörömpöltek, de talán azt is mondhatnánk, hogy hátborzongató zenét csilingeltek. Idegtépő dallammal töltötték be a lakást.

A gyermek a besötétített ablakokat figyelte, úgy villogtak a ledobált bombák, ahogyan nyaranta a vihar közben cikázó villámok. Egyik a másik után fütyült, a fiú a hangerőből már tudta, nagyjából mikor repíti a dörrenés a gerincébe a rettenetet.

Anyuka és apuka, most kényszerből Imolával és Leventével beszélgettek. Már nem derogált olyan nagyon lesüllyedni, mert ha nem is vallották be még maguknak sem, akkor is féltek.

Jocó elvegyült a többi gyerek társaságában, megpróbált úgy tenni, mintha játszana. Minden csattanáskor fel-felugrott a magasba, hogy ne látszódjon ijedtsége, az nem igazi férfira utal, s ő bizony már elmúlt öt éves is. Nem viselkedhet úgy, mint egy pici baba.

Gáborka fogvacogva számolt. „Nyolcezer-hatszáztizenöt, kétszázhuszonhárom, ötszáznegyvenegy, tizenkettő", közben csorogtak a könnyei. Nem bírt tovább térden maradni, nem baj, ha apuka többlet büntetést ad, muszáj felkelnie, muszáj az ablakhoz mennie, látnia kell, mi történik. A lépcsőházba nem mert kimenni, ha a légós bácsi észreveszi, nagyon megbünteti, sokkal jobban, mint apuka. Egyedül kell tovább várnia. Remegett, sápadtan odabotorkált az ablakhoz, és annyira elmozdította a lógó drapériát, hogy éppen kiláthasson.

Este tíz volt és mégis szinte világos. Látta, ahogyan elsuhannak a gépek. Nem is gondolta azelőtt, némelyikből megszámlálhatatlan, negyven-ötven bomba szóródott ki. Mindenfelől rázkódó robbanások hallatszottak.

Nem számít, csináljon amit akar a légoltalmis, le kell mennie apukáékhoz, és elindult az ajtó felé.

– Klárikám, hol van a gyerek?
– Joci ott játszik a többiekkel.
– Nem, nem ő. Gáborka!
– Gondolom, ő is...
Összenéztek, felugrottak.
– Mennem kell!
– Szomszéd úr, ne tegye! A légoltalmi parancsnok lelövi!
– Húsz éve vagyunk szomszédok.
– Az ilyen esetben nem számít.
A pince megremegett, és a vakolat kezdett hullani.
– Ez telitalálat volt... Én megyek!
Kitárta az ajtót, majd berántotta maga után. Tévedett, alighanem a szomszéd ház esett áldozatul. Ha ember lett volna a harctéren, azt mondanák elesett.

Nem volt már túl fiatal, negyven felé járt, de szaporább léptekkel, ereje teljében levő kamasz sem rohant volna jobban fölfelé. Feltépte az ajtót, és szembe találta magát a nyolc éves, hófehér hajú, remegő gyermekével. Nem tudott beszélni, egyikükből sem jött ki egy hang sem. Átölelte.

– Itt vagyok, Gáborka, nincs az az ellenség, akitől meg ne védenélek. Figyelj, játsszunk csapd le csacsit! Húzzuk egymással szembe a foteleket, na gyere!

A kis jéghideg kezek szinte fel-alá pattogva remegtek tenyerében. Időnként odasuhintott, legalább melegítse át. Valahogy el kell vonni a figyelmét, gondolta. Egy idő után a gyerek is visszacsapott. Hagyta, hogy eltalálja. Megfogta két kezét és örömmel érzékelte, már nem annyira hidegek.

– Másszunk be az asztal alá, úgy mint Jocival szoktad! Jó?
– Igen apuka, és mit csinálunk ott?
– Távcsöves megfigyelők leszünk, nézzük az ablakot, mennyire villog, és kiértékeljük a helyzetet.
– Csodálatos, akkor hasznosat csinálunk végül is.
– Bemászunk az asztal alá, most én vagyok a mozdony, te a vonat. Fröcsköl a víz, itatunk. A fűtő fekete, mint egy varjú. Néhányszor lapátoltam havat fél órán keresztül, el sem tudom képzelni, hogyan bírja szinte egész nap. Jön a mozdonyvezető, képzeld, ő is

olyan, mint egy kosztanya, minek is pazarolnák idejüket tisztálkodásra. Mint egy kémény belülről, olyan a szag. Felfűtöttek, azt hiszem indulásra kész vagyok. Téged most engednek le a gurítón. Durr, ös-szecsattannak az ütközőink! A masiniszta megnyitja a szelepeket, aztán lassan, nyekeregve elindulnak a csuklós négyszögek. Most vegyük az irányt a drapéria felé.

– Apuka, azt mondta, felderítők leszünk, távcsővel...

– Igen, de vonatos felderítők!

– A vonatokat bombázni szokták...

– Mi láthatatlan vonat vagyunk. Óvatosan húzd el a sötétítőt, mit látsz odafent?

– Repülnek és szórják.

– Igen, Gáborka, de én nagy fekete madarakat látok, amik uralni akarnak, aztán előbb-utóbb egész tömegükkel a földre zuhannak.

– Ezt nem értem, apuka...

– Nézz ki még egyszer! Most mit látsz?

– Pöttyöket, távolodó pöttyöket.

– Ez azért van, mert kifogytak, nincs már mit ledobniuk. Azt hiszem, az üzemanyagjuk talán annyira elég, hogy visszasettenkedjenek a kiindulópontjukra, ha nem, beállnak egy tűzhely mellé, nagy, fehér sapkásan csirkét sütni. Jobbra, balra tekintenek és sunnyogva, hogy senki ne lássa, elkezdik falni a sült csirke combját.

– Apuka, ez olyan mókás.

– Vigyázz, hogy beszélsz fiúgyermek! Nem, nem ijesztgetlek, de ez valami példaféle akart lenni. Ezek a repülők nem tudják felfogni, hogy tulajdonképpen önmagukat eszik.

Apuka megsimogatta Gáborka fejét, és a kisfiú haja leesett, mint egy paróka. Bár sosem látott még ilyet, nem is hallott efféléről, és még nyugodtnak sem nevezhette magát, de a gyermeket meg kellett nyugtatnia.

– Mire kitavaszodik, göndörebb és feketébb lesz a hajad, mind Rabcsányi Ede trombitaművészé.

– Ki az a Rabcsányi?

– Nem tudom, kisfiam, most találtam ki...

– Már megint szirénáznak!

– Nem, nem, gondolkodj!

– Ja, most fújták le. Akkor elmentek? Hurrá! Fel lehet kapcsolni a villanyt?

– Igen, megteheted. Úgy hallom, a lépcsőházban is beindult az élet.

– Érdekes, kopognak apuka...

– Igen, benne felejtettem a kulcsot belülről.

Az ajtóig futott, kinyitotta és széles mosollyal fogadta Klárikáékat. Felkapcsolta a villanyt.

– Mi van veled? Csak azt ne mondd, hogy örülsz ennek a későesti ház alá kényszerülésnek!

– Dehogy örülök, annak sokkal inkább, hogy végre elhúztak.

– Mit csináltak?

– Elrepült az ellenséges légierő.

– Így már érthető. Jut eszembe, hol van Gáborka, és ki az a kis kopasz, töpörödött öreg mögötted a ruháiban? Miközben feljöttél, befogadtál egy kibombázottat?

Minden előző megpróbáltatást ennél sokkal jobban tűrt a gyerek. Megingott, és hang nélkül, falfehéren zuhant a padlóra.

* * *

Útrakészen

TILDA, fél éve szorította össze mellei előtt két kezét, amivel biztosan sokakat megzavart. Nem tudhatták, hogy Őt viszi. Talán azt képzelték, paranoiásan retteg a molesztálástól... Azt hiszem, ő maga is tudta, de abban az elmondhatatlanul kitüntetett lelkiállapotban nem foglalkozott apró-cseprő furkálásokkal. Az sem érdekelte, ha teljesen eszementnek nézték. Tudta, honnan indult és hová megy, azt főleg, hogy kit bíztak rá, a fiatal civil lányra.

Egyszer összefutott a Körös áruház előtt Zoe nővérrel, aki magához akarta ölelni. Majdnem könyökkel hárította el, és szája elé emelve mutatóujját súgta, „Őt viszem". Zoe nővér elmosolyodott, felmérte a felelősség súlyát, hiszen a zsúfolt villamosokban tényleg nem tehetett mást, mint furakodás nélkül védelmeznie. Onnan más volt a helyzet. Bár a legtöbb időt az Új kórházban – ahogy a mai napig nevezik a klinikát –, töltötte, de egyikből a másikba rohant.

Talán az orvosok hozzáférhetőségének érdekében, a tüdőszanatóriumot leszámítva, a mindenkori városvezetőség a kórházakat szinte egy kupacba építette.

Igen sok kilométert járt végig a folyosókon, és mindenhol megkérdezte – szívéből és nem parancsból fakadó – kötelességből: „Van szükség lelki támaszra?"

Egyesek mosolyogtak, mások ajkat biggyesztettek, megint mások örömmel hívták magukhoz. Már megszokta a kinevetést is. Keljfeljancsi-típus volt, akit igazán vérig sérteni sem lehetett, rendkívül akkurátus és adekvát válaszokkal hárította el a komolytalankodókat, hiszen a kórházak lakói sem egytől egyig rettentően betegek.

Amikor a városi, katonai és ideg-elme kórházakat letudta, minden napra belesűrűsödött annyi többlettapasztalat, hogy egyszerre szorongva és megnyugodva – még ha ez a két érzés teljesen ellentmondónak tűnik is – közeledett a legnagyobb „betegtároló" központhoz. Oda fel, a dombtetőre, ahol minden nap akadt a súlyosabbnál még súlyosabb beteg.

Nem tudta kiharcolni a lifthasználat jogát, bár nem is nagyon lett volna értelme, hiszen így is, úgy is az apostolok lovának használatára

kényszerült. Minden emeletet végig kellett járnia. Talán segített volna, ha felliftezik a legfelsőre és onnan lefelé jön. Még a fiatalnak is könnyebb lefelé gyalogtúrázni. mint fölfelé, de a fölösleges önsajnálatot mellőzte. Sosem volt nyavalygós típus, mert ugyan nem minden nap kapta meg a szentséget, de egyedül ő, mint kórház-pasztorációs nővér szolgálhatta ki, majdnem úgy, mint egy pap. Azzal a különbséggel, hogy a mise odaillő szövegét nem mondta el, ahhoz előbb tényleg fel kellett volna szentelni, és persze nem ártott volna fiúnak születni.

Nyolc-tíz haláleset után, már kevésbé zaklatta fel. Megpróbált minden alkalommal derűs, nem bagatellizáló lelki segítség lenni, kerülve a túlzott nyafogást, ami aláaknázhatta volna az együttérzés őszinteségét. Nem ismerte ezeket az embereket, de mindent megtett volna a gyógyulásukért, persze amikor már lemondtak egy-egy betegről és közeledett a végidő, orvos nem lévén, a lelkeket próbálta ellátni gyógyszerrel.

Meglepődött önmagán, mert néha olyanokat mondott és úgy cselekedett, hogy mégoly felkészülten és talpraesetten sem tudta volna, csakis kizárólag abban a helyzetben. Tehát azt, amit amúgy is tudott, hogy bizonyos helyzetekben az ember nem önmaga fogalmaz, hanem rajta keresztül a Teremtő, elég sokszor megtapasztalta. Ahányszor kimondta, hogy Krisztus teste, sosem várta, hogy aki az élet anyagi vonatából kiszállni készülő, az válaszoljon, maga mondta az áment. Aztán homlokukra tette a kezét, vagy az ágy szélén üldögélve – attól függően, hogy milyen indíttatást kapott – imádkozott, vagy a távozó kezét simogatva csendben mosolygott.

Idősebb papoktól sokszor hallotta, hogy nem láttak még olyan embert, aki Isten nélkül távozott volna. Ő adja az életet és Ő határozza meg annak hosszát, de nem ebben az értelemben, hanem a megtérés, vagy felismerés valamilyen formájában. Sokakkal beszélgetett, olyanokkal, akik később meggyógyultak, hiszen ezek a kórházak nem halálgyárak, nem is elfekvők.

Aznap jelezték, hogy ketten bizonyosan jó hasznát vennék az áldozásnak. Krisztus testének mindig, minden helyzetben, mindenki jó hasznát veszi, de vannak másféle élethelyzetek, olyanok, amelyek csak a világra születés előtti anyagtalan, testetlen preegzisztencializ-

must és a materiálisból kilépő, egyetlen és örök célba érést jellemzik. Természetesen nem vehette át a papok szerepét. A betegek szentségét nem bízták ugyan rá, de ott van az a bizonyos legnagyobb és legjobban imádott ránk testált.

Megérkezte után felrohant arra az emeletre, ahol a két érintett tartózkodott. Lelkiismeret-furdalást is érzett, mert mindenki mást háttérben hagyott, de a többiekkel egy-két óra múlva, ha úgy hozza a lépés, másnap is beszélhet. Benyitott. Azonos kórteremben tartózkodott Sarolta néni és egykori osztálytársnője, Magdika. Így, harminc évesen megdöbbentő volt a feladat. Előbb ki is akart hátrálni, majd felülvizsgálva önmagát, szégyenkezni kezdett. Éppen barátnőjének ne segítene?

Magdika ágyát férje, két gyermeke, szülei, apósa, anyósa állták körül. Halkan, nehezen beszélgetett, Tilda ide-oda köszönt, rámosolygott és intett.

– Mindjárt jövök.

Aztán körülnézett. Megpróbált a lehető legkevésbé zavarni, egyesek pihentek, mások olvastak. A kórterem másik végében nehezen lélegző, kilencven körüli idős hölgyet fedezett fel. Nem volt nehéz rájönni, hogy ő Sarolta néni. Bement a két ágy közötti kis szakaszba és odaköszönt.

Valamiért azt súgta az előérzete, hogy célszerűbb „jó napot”-tal köszönni.

– Jó napot, Sarolta néni!

– Ne nénizzen, kislány! – pihegte – Még hogy jó napot! Ha tényleg jót akar, akkor segítsen!

– Azért jöttem, Sarolta néni.

– Már mondtam, hogy ne nénizzen! – és a levegőért kapkodott.

– Igen, kezét csókolom. Leülhetek az ágya szélére?

– Dehogy! Sipirc az orvosokért, de sürgősen! – alig bírt beszélni.

– Nem látja, ezek képesek halni hagyni, pedig még csak kilencvennégy éves vagyok. Mindenkit feljelentek! Egyáltalán, hogy képzelik? Én nem múlhatok el! Mi vagyok én, egy senki, hogy semmi legyek?

– Sarolta néni, ön háromszor annyi idős, mint én. Boldog lennék, ha egy picit megközelíteném az életkorát... Tudja, a Szentírásban is

meg van írva, az emberi élet hetven-nyolcan év. Látja, magával különösen kegyes volt az Úr.

Sarolta néni feje piros lett és elkezdett remegni.

– Nekem ne beszéljen semmiféle Úrról, az életben nem hittem ilyen... – nem tudta végigmondani. – Nekem orvost hozzon! Nem akarok meghalni, érti!

– Sarolta néni, mikor a kisgyermek megszületik, az élete második másodpercében már egy picivel közelebb van a halálhoz... Mindanynyian meghalunk, tudja. Lehet, tíz perc múlva, vagy húsz, esetleg negyven év múlva, de biztosan követem mindazokat, akik hamarabb meghalnak, mint én.

– Én rendőrt hívok – lihegte –, miért zaklat!?

– Eszem ágában sincs.

– Maga egy kis csitri még. Nem érti meg, cicababa, hogy én is az vagyok?! Pocsékul elbánt velem az orvostudomány, műhibát követtek el. A kezelőorvosomnak volt bőr a képén azt mondani, hogy baj van a karosszériámmal, mert régi. Még hogy a karosszéria! Az összes férfi nyála csorgott utánam...

– Elhiszem, Sarolta néni...

Egyre kellemetlenebbül érezte magát. A gyomra gombócba szorult, a szíve a torkában dobogott. Rá akart kiabálni, de fegyelmezte magát, egyúttal meg is értette. Nem lehet túlzottan egyszerű – a tanácsadásnál mindenképpen sokkal nehezebb – szembenézni a halállal.

Pál atya szavai csengtek fülébe, aki egyszer azt mondta, hogy őt nem borzasztja a temetés, egyenesen irigyli azt, akitől búcsúznak. Az már nem csak hiszi, de pontosan tudja azt, amit ő még nem tapasztalt.

– Megfoghatom a kezét?

– A nevét mondja!

– Tilda vagyok, a teljes nevem Márta Tilda.

– Ez valami apácanév?

– Nem, ez a saját nevem.

– Menjen már orvosért!

Tilda vett egy nagy lélegzetet, kiment. Előbb a nővérrel beszélt, aztán, mert nem erre kérte, az orvossal is. Mind a ketten megmondták, hogy emberi számítások szerint, sem az életkora, sem a betegsége nem feltételez több mint néhány órát. Ha nagyon erős, egy-két napot.

Visszament. Sokkal finomabban fogalmazva valami hasonlót mondott neki. Leült és megfogta a kezét.

A hölgy lélegzése egyre zihálóbbá vált, az arcvonásain a düh keveredett a szenvedéssel. Még volt arcmimikája...

– Ezek saját magukat megmentik – pihegte –, de én nem halhatok meg! Nem fogják fel az egészet... Milyen dolog ez? Ki talált ki ilyen hülyeséget?

Tilda elővett egy feszületet és a renyhe, fölfelé nyitott tenyerébe helyezte. Megsimogatta az arcát, és átment volt osztálytársnőjéhez, Magdikához. Azon a pár lépésen, ami a két ágyat elválasztotta egymástól, annyi gondolat özönlött át fejében, ami csak ilyen kiélezett helyzetekben lehetséges.

Visszafojtotta ellenszenvét, és tulajdonképpen megértette Sarolta nénit, hiszen senki sem dalol az elmúlás örömének. Még Ő is vérrel verítékezett, akit abban a kis rejtett tokban, belső zsebében magánál hord...

Megszégyellte magát, de messziről látta, hogy Magdika helyzete nem tűr halasztást. A két hatalmas hiba futott át benne, melyeket el kell kerülnie. Nem szabad agyonsajnálni – talán még a haldoklót sem –, és nem engedheti meg magának, hogy olyasmit kezdjen kedélyeskedni, „táncolunk mi még a nyáron."

Megpróbált mosolyogni. Azt sem tudta pontosan, hogyan ért oda, hiszen a hozzátartozók nem voltak légnemű lények. Bizonnyal utat engedtek neki... Leült, kezébe vette az ernyedt, sorvadt kezet. Épp szólni próbált, amikor Magdika, elnehezedett légzését megszakítva, szinte kedélyesen ráköszönt:

– Eljöttél, drága barátnőm? – pihegte, majd lecsukta szemeit. Tildán egy pillanatra átrohant a gondolat, hogy néhány óra, esetleg egy nap múlva, mikor a lelke szabad utat kap, ugyanígy fog kinézni, sápadt, beesett arcú, rendkívül kiegyensúlyozott vonásokkal.

Magdika újra kinyitotta szemeit.

– Ne keresd a szavakat, hiszen mindannyian erre várunk. Ki rettegve, ki rákészülve. Tudod – picit megremegett –, semmit nem jelent az életkor. Emlékszel Pitypang Ferire? Tőle érettségi előtt búcsúzott az osztály...

Ismét behunyta szemeit, és mintha órák óta beszélt volna, úgy kimerült. Tilda érezte, meg kell kezdenie azt, amiért jött. Ekkor Magdika szemhéjai ismét felnyíltak, még csillogó érdeklődés áradt belőlük.

– Engem ne sajnálj, te is tudod, hogy jobb helyre nem mehetek. Egyedül Bálintom és a kicsik sorsa aggaszt, pedig két anyjuk is lesz egyszerre...

Tilda tudta, hogy önmagán kívül Jézus anyjára céloz. Érezte, minden előre készített szöveg alkalmazhatatlan. Hagyta, hogy rajta keresztül a legszentebb lélek szóljon...

– Most mondj egy rövid fohászt értem is, mert nem vagyok bűntelen, és te sem vagy pap, hogy feloldozz.

– Tudod, hogy ez a szándék minden bűnöd alól feloldozott!

– Nagyon nehezemre esik beszélni. Fogd a kezem és imádkozz, majd én megpróbállak gondolatban követni. Értük, Angikámért és kicsi Balázsomért.

Picit megemelte erőlködve szemhéját, valahová Tünde mögé nézett, párjára és hozzátette:

– És ezért a kincsért, aki kilenc esztendőt adott nekem az életéből.

Tilda sokat hallott a kontemplatív imáról, de ilyen helyzetekben nem szokták alkalmazni. Nem tudott beszélni. Azt sem tudta eldönteni, mivel kezdhetné, a hitvallással, vagy az úr imádságával, esetleg lélekből fakadó szabad imával? Lecsendesedett, behunyta szemeit, simogatta barátnője kezét, és átengedte magát hangtalan közvetítőnek.

Magdika egyre nehezebben lélegzett. Mintha az Úrfelmutatás csengője szólalt volna meg belsejében. Tilda vette a szentséget és az őt nyitott szemmel néző barátnője nyelvére helyezte.

– Krisztus teste! Ámen – válaszolta ő maga.

Megsimogatta Magdika arcát. Gyermekei, férje, szülei és férje szülei, egyenként adtak a homlokára egy-egy puszit. Kicsit hátrább léptek. Ekkor Magdika, mint aki hirtelen meggyógyult és teljesen megtelt erővel, felemelte másik ernyedt kezét, megsimogatta Tilda arcát, és határozottan a kórterem közepét mutatta.

– Eljött! Itt van, és ha hiszed, ha nem, nem te fogod a kezemet, hanem Ő. Áldott legyen a neve! Az Úr legyen veletek, szeretteim! Indulok...

Enyhén megemelt feje hátrahanyatlott, és Tildának igaza lett, éppen úgy nézett ki, mint pár perccel korábban. Nem nyomta arcára pecsétjét a halál.

Visszalépett, hiszen az aggódó családtagokból hirtelen gyászolók lettek, amikor Sarolta néni, a háta mögül nagyon erélyesen, szinte felkiáltott:

– Micsoda fény! Mindig utáltam, ha szemembe sütött a nap. Ennél erősebbet még sosem láttam, és mégsem bánt...

Tilda nagyon gyorsan odalépett, elővette a másik szentséget, mire kiszolgálhatta volna, Sarolta néni hátrahanyatlott, kilehelte lelkét. Ám az ernyedt tenyerébe helyezett feszületet úgy megszorította, hogy azt sosem szabadították ki belőle.

Ilyen fegyelmezetten, minden teatralitást mellőző, patakzó könnyű gyászolókkal nagyon ritkán találkozott addig. Lassan kihátrált a kórteremből, úgy érezte, el kell rohannia, ekkora terhet nem bír el, összeroppan. Beteg, belehal!

Eszébe jutott, hogy betegpasztorációs nővér, azért van nála a szentség, hogy a rászorulónak odaadja. Megáldoztatta magát, a lelke egyensúlyba került, és a folyosón ide-odarohangáló nővérek egyikétől annyit kért csupán, hogy bár két haláleset történt abban a kórteremben, de ne nagyon siessék el. A gyógyulni vágyókat esetleg demoralizálhatja, de a hozzátartozóknak egy perc is számít.

* * *

Lányregény

– LÁNYOK, mit mondott a plébános úr?

– Holnapután, a reggeli misére tudta jegyezni apánkat.

Manci először sírta ki magát, ahogy kimondta ezeket, bár már napok óta tudta, hogy édesapja hősi halott. Nagyon tisztelte a hősöket, de jobban szerette volna, ha nem családjából kerülnek ki. Így már nem tekinthető olyan magasra emelőnek a puccos egyenruhák viselete, a toprongyszerű szerencsétlenekkel szemben.

Elgondolkodott, és bevillant néhány olyan apróság, amire korábban nem figyelt – vagy nem akart – egy nevesincs vasútállomáson, ahol többször le- és visszacsatolták vagonjukat. Most világosan beugrottak a kieső részletek. Az egyik átszállásnál, ami a legrosszabb vonatozás közben, rengeteg utas várakozott, főleg menekültek és katonák. Órák múlva állt be a szerelvény, nagyon messze az állomástól.

Kaptak egy kényelmes kocsit, odacipekedtek a poggyásszal, és nagy örvendezéssel elhelyezkedtek. Végre egy igazi másodosztály, amilyent megfizettek – szinte szokatlanul jó helyet kaptak! Útitársuk lett volna egy menekült asszony, két kisgyermekével, valamint két német tiszt.

Alig ültek le, jött a hír, hogy azt a kocsit lekapcsolják, ki kell üríteni. Amikor mindent leraktak, szólt egy vasutas, hogy szálljanak vissza, az egész vonatot indítják. Újra felrakták az előbbi helyre az összes holmit. A biztonság kedvéért az egyik tiszt elment megérdeklődni, biztosan marad-e a kocsi. Neki azt mondták, lemarad, a másiknak, hogy megy az egész.

Minden vasutast megkérdeztek, de egy sem tudta az igazat. A magasabb rangú tiszt megjegyezte, rendes körülmények között mindenkit falhoz kellene állítani az ilyen összevisszaság miatt. Az állomás egész személyzetét.

– Nagyon gut! – válaszolta csendesen, a fegyelmezettségtől elandalult Manci.

– Kérem, járjanak utána, mi lesz ezzel a kocsival! Bitte! – szólt rimánkodóan a kimerült Etelka.

Az alacsonyabb rendfokozatú pisztolytáskáján dobolt, s elöljárójára nézett, aki csak szemmel intette a nemet. Így lecsúsztatta kezét a térdére, és ott dobolt tovább.

Ekkor egyértelműsödött benne, hogy nem a fegyverét akarta takarítani, pedig a szomszédnak el sem hitte otthon, hogy a németek is szoktak nőket gyalázni. Azok úriemberek, fényes a csizmájuk, egyenes a tartásuk...

De hová is járkált Márta, a házilány az utóbbi hetekben, és miért? Ráadásul úgy gyalázták, hogy önként adta, huszad magával, varróiskolának álcázott helyen. Kapott egy kupica pálinkát, egy tál meleg ételt, aminél otthon jobb ellátásban részesül, és talán meglebbentették előtte valamilyen jövőbeli, hatalmasra-törés árnyképét. Érdekes, pedig ez a Márta gyűlölte a németeket. Az oroszokat már sehová sem tudják sorolni. Hirtelen nagyon sokan kezdtek el emlékezni azok közül, akik a tizennégyes borzadályban aktív statiszták voltak, ha kellett, katonanóta-dalolással is.

– Gyere Borcsa, nézzük át a fényképeket, és felolvasok néhány levelet neked, aztán jól beebédelünk és vacsorázunk. Mártát is meghívjuk, mostanában ők is hívnak minket. Ekkora idillt az életben nem tudtam elképzelni. Az öreg, mielőtt levágta a disznókat, feletette velük az összes sütőtököt! Azért is!

– Én jövök szívesen, de beszéljünk már valami kellemesebbről és vidámabbról, itt mindenki úgy el van fancsalodva, mintha elérkezett volna a világ vége...

– Sokaknak érkezett, és fog a személyes vég, talán ezért, barátnőm. Te sem tudsz semmit Budapestről!? Azt mondják, szétlőtték... Érdekes, te soha nem levelezel... Én belepusztulnék, ha nem írhatnék. Ha nem fog a posta üzemelni, csak úgy magamnak megírom a leveleket, ha újra beindul, majd felteszem őket. Tényleg, te otthon mivel töltötted az idődet?

– Rengeteg mindennel, csillagom, legkevésbé levélírással.

Manci nagyon nagyot nézett, el sem tudta képzelni az életét enélkül.

– Akkor mégis mit csinálsz naphosszat, levélírás, beszélgetés és fényképnézegetésen kívül?

– Nagyon szeretem a vasárnapi korzózást, illetve sosem tudnék ráunni a ligetre.

– A ligetet én is szeretem, hűs fáival olyan szép és megnyugtató, hogy most is ideérzem a hársak illatát.

– Mancikám, nem ugyanabban a városban élünk, sőt életem nagyobb felét vidéken töltöttem. Ennek ellenére, ha tehetem, bizony szerzek egy napernyőt, és a barátnőmmel lesétálunk a kis ligetecskénkbe, mindig akad valamilyen katona. Engem nem érdekel az egyenruha sem.

– Akkor miért foglalkozol velük?

– Rosszul értettél, drágám. Az egyenruha nagyon érdekel! Az nem foglalkoztat különösképpen, hogy fekete, barna, vagy ez a furcsa, mostani. Arra célzok, hogy mocskosak szegények... Láttam néhány napja egy fejkendős katonát is, meg kell adni, őt inkább szántam. Nem az ilyenek, a nyalkák a kedvenceim, akik, ha elmegyünk mellettük, felpattannak, ruganyosan vágják össze bokáikat, mi meg pörgetjük ernyőinket. „Kézcsókom, kisasszonykák! – dörmögik, alig tudok kuncogás nélkül meglenni, úgy bizsergetnek, hogy a talpam is parázslik a cipőmben. Aztán volt egy lány, akit előbb irigyeltem, később sajnáltam, végül megint irigyeltem. Tudniillik, a szerelme nem csak bokát csattogtatott, hajlongott és kezet csókolt, hanem...

– Hanem mi? – mordult valami nagyon erkölcstelenre gondolva magában Manci.

– Hanem az, amire gondolsz, kedveském. Azt mesélte, csodálatosabb dolgot lány el sem tud képzelni.

– Ne beszélj már ostobaságokat, kérlek szépen, drága Boriskám! Amire te gondolsz, ha tényleg egyezik az enyémmel, az egy szükségszerű kötelesség, önszántából csak ledér nő csinálja!

– Ez a barátnőm pedig nem volt ledér. Elmesélte, szinte az ájulásba kergette a gyönyörűség, amit átélt. Aztán elkerülhetetlenül állapotos maradt, és a szerelme elfelejtette szívével is szeretni.

– Ezt mondom, Borcsa, az ember a szívével szeret, nem mással!

– Sok minden mással is lehet szeretni testileg. Különben való igaz, ha a szívünk nem lángol, akkor mindaz a testiség, amit epekedő barátnőm átélt, vagy semmit nem ér, vagy pótlék. Esetleg az ember lánya igyekszik megtartani szerelmét. Nos, szegény Jolikát nagyon megpofozta a kedves édesapja, aztán átment Galambos bácsiékhoz.

Nem tudom, mit mondhatott nekik, de kifelé jövet már szinte hason csúszva kérte az a pernahajder liliomtipró, szerelme kezét.

– Látod, te is pernahajdernek és liliomtiprónak nevezed azt, aki nem is szerette. Tehát nem lehetett a szerelme!

– Senkibe nem látunk bele, kicsikém. Talán igazad van...

– Engem is vár valaki, Mázsoni Benedeknek hívják. Egyszer megfogta a kezemet, azt hittem elájulok. Rám nézett, bele egyenesen a szemembe, és megkérdezte. „Valami baj van, kedveském?" Én akkor alig bírtam hazamenni, még anyámnak sem meséltem el, senki nem tudja ezt a hatalmas titkomat! Meg is őrzöm, míg vissza nem érünk, mert ha életben van, bizonyosan vár reám.

– Arany bogaram, miből gondolod ezt, ígért valamit, házasságot? Netán megkérte a kezedet?

– Ígért, igen.

– És mit mondott?

– Egy árva szót sem.

– Akkor? Végképp nem értelek...

– De hát most mondtam az előbb! Azt a nézést, ami a szeméből szikrázott, csak az igaz szerelem sugározhatta! Még a lábujjhegyemet is szinte szétperzselte. Ezért vagyok benne bizonyos, hogy szavakkal bár nem, de sokkal többel kötött magához.

Borbála vett egy mélységes levegőt, úgy tett mintha sóhajtana, pedig előbb nevetni, aztán jajgatni akart. Erőt vett magán, és azokra a folyton szaporodó katonasírokra gondolt, amelyeket talán sosem találnak meg, ezért ráhagyta.

– Mondd, kedveském, miért nem beszéltél erről soha?

– Én minden erőmmel megpróbáltam ellenállni ennek a fájdalmasan bűnös gondolatnak, az egész belső erőmet átirányítottam a hazára, a becsületre... Most itt porlad előttem mindaz, amiben hittem, reméltem, bíztam. Már nem bírom elviselni, nem is érdekel hogyan alakul, csak egyszer jussak vissza az én szerelmemhez, akit még indulásunk előtt vezényeltek a keleti frontra, de majdcsak hazasegíti az Isten, meglásd.

Borcsa, nyakába borult és vele sírt. Zokogtak, mind a ketten önmagukat siratták, és a rondán körvonalazódott, háborúhoz szokott életüket.

– Szinte vénlányok lettünk ebben a bezárt világban.
– Most én mondom neked, Boris, ne siránkozz! Ha békeidő van, század ennyi katonával sem találkozol!

* * *

Az engedelmes Pásztor

PÉTER Gáspár tiszteletes megjelent feljebbvalója előtt. Nem tudta pontosan miért hívatja, de sosem spekulált ilyesmin. Beiktatott református lelkészként becsülettel tette a dolgát. Ritkán keveredett csendes vitába püspökével. Ruganyosan szedte a lépcsőket, és a második emeleten bekopogott.

– Tes-sék, ké-rem!

Mondta beszédlassítóval a püspök. Gáspár belépett.

Barna, csillogó könyvszekrény polcain tornyosult a tudomány. A püspök hasonlóan szép, csiszolt, már-már óriási íróasztal mögött ült, előtte iratok, könyvek, bal kezénél a telefon. Jobbra intett.

– Na, megjött? Üljön le! Már vártam, át kell beszélnünk néhány dolgot, hiszen maga egyszerre tanár és pap.

– Bátorkodom megjegyezni, pap nem lehetek, mint tudja a főtisztelető püspök úr, ezért lelkész volnék. Luther Márton volt pap, akinek egy adott pillanatban kijelentették: „te pap vagy mindörökre". Érdekes, nem nyugdíjáig, nem is az élete végéig, hanem mindörökre... De a mi Kálvin Jánosunk már nem paposkodott...

– Ezzel mit akar sugallni, Gáspár?

– Én ugyan semmit, főtisztelető püspök úr, csak már úgy megszoktam, hogy híveimmel megosztom azt, ami a fejemben jár, hogy ezen előbbiek maguktól jöttek elő. Hangosan gondolkodtam, ez néha előfordul velem.

– Mi a baja van a mi igen tisztelt Luther Mártonunkkal?

– Semmi az ég világon. Bár néha úgy érzem, hogy itt-ott átgondoltabban is cselekedhetett volna.

– A végén még Kálvint is megbírálja!

– Azt majd talán a legvégén, de most kérdezem alázatos tisztelettel, miért hívatott?

– Tényleg, mi a baja Kálvinnal?

– Semmi. Ő is ember volt mint én, hiba nélküli ember pedig nincsen, ugyebár?

– Maga ezt képes kimondani egyházunk alapítójáról!?

– Igen kérem, de remélem tudja, sosem szoktam bomlasztó tevékenységet folytatni.

– Jól áll a palást a vállán, vagy vegyem az ollómat?

– Magára bízom, főtiszteletű úr – mosolyodott el magát Gáspár –, végül is nálunk, legalábbis itt az egyházon belül nincsen diktatúra.

– Figyeljen ide, Gáspár! Sok mindenben én is át-átgondolom a dolgokat, mint ahogyan nagyon remélem a legtöbb ember. Ennek köze sincs ahhoz amit az előbb mondott, de nekünk papokból van elég, tanárokra lenne igazi nagy szükség.

– Én szót fogadok, úgyis párhuzamosan végeztem az egyetemet. Nekünk mégis könnyebb, hiszen nem küzdünk lelkészhiánnyal. Bár ez a szó nekem kicsit érdekes... A pásztort jobban szeretem, mert a lelkészi tevékenységünk sajnos kimerül a heti két istentisztelettel, néha esketéssel, temetéssel és kereszteléssel, továbbá a konfirmándusok előkészítésével. Ott be is záródik a kör. Nem mondhatnám, hogy nagy megterhelés.

– Mire céloz?

– Úgy gondolom, elég nehéz lehet a katolikus papok szüzességi fogadalma, de ha jónak látja, lépjünk tovább, mondottam volt, én szót fogadok. Mi lészen a teendőm?

– Még a gimnáziumok is tele vannak alig érettségizett, helyettesítő tanárokkal. A kuratóriummal úgy ítéljük meg, hogy magára a legnagyobb szükség a tanügyben van. Odaküldjük!

– Értettem! Alázatosan jelentem, kérek engedélyt távozni.

– Viccelődünk, viccelődünk? Leléphet! Menjen vissza a parókiára, napokon belül értesítem a fejleményekről.

Péter Gáspár ugyan nem volt tudós doktor, de a történelmet egyszerre végezte a teológiával. Egyik épületből a másikba rohangált. Rendkívüli szervező volt, mindig megoldotta, hogy ne maradjon le semmi lényegesről. Ennek ellenére, némileg különcnek tartották évfolyamtársai, hát még az egyházközség hierarchiája, legalulról a csúcsig. Sokszor képes volt „lepüspökurazni" a főtiszteletű urat, máskor viszszakérdezett, mintha ő lenne hivatott irányítani a beszélgetéseket.

Püspöke sosem tudta eldönteni, hogy egy zseni vagy egy túl nyitott pap áll előtte, akire felelőtlenség az ifjúság nevelését bízni. Vagy éppen kötelessége? Mi lesz, ha elterjed, hogy laza és jópofa akar len-

ni? Még protektorátusából is bohócot csinálhat. Egy ilyen tanárt, nyilván a diákok sem tisztelhetnének.

A püspök mindezeket jól átgondolta, ismerte az embert, s százszor többet jelentett neki az a gerinc, ami másokból hiányzik és az a lelkiismeretes hozzáállás, ami ellen sosem tett.

Történelemtanár, most az ötvenes években, horribile dictu!

A vasárnapi istentiszteleten, Péter tiszteletes úr ki is prédikálta híveinek, hogy van amikor mások döntenek, a jövő senkinek sincs a kezében, neki sem. Ha netán el kellene mennie, fogadják szeretettel utódját.

Ezen szavaira az asszonyi szakasz egységes kendőzött zokogásba kezdett, erre buzdításul megint elénekeltette velük a "Tebenned bízunk elejétől fogva..." kezdetű zsoltárt.

A presbiteri megbeszélés után elgondolkodott, vajon muszáj volt szószátyárkodnia? Nem kapkodta el a dolgot? Talán elég lett volna akkor jelezni, amikor a tények már azok, amik. Vagy jobb lett volna hallgatni, és spekuláljon az, akinek spekulálhatnékja van. Estefelé, a második istentisztelet után csörrent a telefon.

– Halló, tessék!

– A püspöke vagyok.

– Alázatos szolgája, főtiszteletű püspök úr. Igazán hízelgő, hogy ilyen gyakran szakít rám drága idejéből.

– Megvan a kinevezése. Szedje a cókmókot, ami a ruházatát jelenti. A parókiát természetesen otthagyja, a bútorzatot is; azt hiszem, idebent biztosítanak egy szolgálati szobát. Elhelyeztük a B2-es líceumban. A történelem mellett franciát is ajánlottak. Elfogadtam, mert tudom, hogy bírja a nyelvet.

– Igenis, főtiszteletű püspök úr, nekiállok a csomagolásnak.

– Elfelejtettem mondani, osztályfőnök lesz a 11/B2..., bocsánat, csak B osztály tanulóit bízzák magára.

– A palásttal mi lesz instállom?

– Mi lenne? Nem emlékszem, hogy elvettem volna.

A kopott bútorokat sajnálta otthagyni, szerette a puritán egyszerűséget. Nem is bánta, hogy a háború után nagy hirtelen kirámoltak. Minden valós értéket jelentő tárgyat a községházára vagy a kollektív irodájára cipeltek. Ezek a száraz deszka tákolmányok sokkal köze-

lebb álltak szívéhez, na meg a biztonsági szekrénynek nevezett, vastag deszkájú irattároló, amiben azt őrizte, ami nem került ebek harmincadjára negyvennégytől ötvenhatig.

Hajnalban nekiindult egyetlen bőröndjével. A harangozó segítségével értesítette a presbitériumot, üzenetet hagyott nekik. Előbb még telefonált a főtiszteletű úrnak, kérve, hogy a vasárnapi istentiszteletre feltétlenül intézzen helyettest, ha addigra nem nevez ki senkit.

Az iskolában kiváló fogadtatásban részesült. Azonnal kapott egy széket az egyik tanári íróasztalnál. Nem is vágyott többre, mindig tanítani akart a szószékről is, most majd a katedráról teszi.

Magához vette az osztálynaplót, és némi egészséges szorongással elindult a lépcsőn felfelé. Úgy ismerte az épületet, mintha a cipője talpára igazították volna a lépcsőket. Balra fordult, kopogni akart, aztán eszébe jutott, itt most ő a főnök. Benyitott, a diákok vigyázzállásba vágták magukat, és a szolgálatos jelentett.

– Jól van, gyerekek, leülhettek. Én vagyok az új osztályfőnökötök. Péter Gáspárnak hívnak. Történelmet tanítok, de elsősorban embereket szeretnék nevelni belőletek. Szerintem mutatkozzunk be, nézzük a névsort!

Végigment az osztályneveken, igyekezett mindenkiről egy keveset megtudni és főleg megjegyezni a neveket.

– Szerdán, osztályfőnöki órán egy kicsit bővebben is bemutatkozhatunk, addig lássuk mi a napi lecke! Igen, Vlad Tepes... Nem szeretnék hozzátenni a tankönyvben leírtakhoz. Ők jobban tudják nálam, de majd lehetnek olyan személyek, akikről esetleg némi többlet, vagy egyéb információt is mondhatok, csupán az érdekesség kedvéért. A történelem nem olyan mint a matematika, ahol egy meg egy, mindig kettő. Már az 1848-as forradalomra is ahányan, annyiféleképpen emlékeznek. Tudjátok, Kossuth apánkat hősként, Görgeyt árulónak állítják be. Talán kemény kifejezés, de így mondják. Én mindkettőt nagyra értékelem, de Görgey igaz, ha úgy tetszik reál szellemi és politikai felmérése az emberi életek mentésében rengeteget nyom a latba ahhoz, hogy őt is igazi hősnek tekintsem. Talán annak teljes tudatában cselekedett, hogy az utókor majd megveti.

Egy kéz jelentkezésre emelkedett.

– Igen, Kerekes.

Kerekes meglepődött, hogy néven szólítja.

– Tanár úr kérem, mi úgy tanultuk, hogy Görgey Siriánál letette a fegyvert.

– Világos! Magyarul Világosnál, mert akkor Magyarország volt ez a rész, ami nem lényegtelen, kedves Kerekes. A politikai vezetés eleje akkor már rég elhagyta az országot, és csak egy maroknyi fegyveres állt még csatarendben, akiket mint a húsdarálóban vágják le a császáriak. Úgy gondolom, sem a hazának, sem az ott lévő embereknek nem használt volna haláluk. Bár a halál sosem kellemes... Görgey jól tette amit tett, és tudjátok ez nem olyan tudomány, amit ne lehetne nyolcvanhét oldalról megnézni. Még az is lehet, hogy nincs igazam.

Kisebb hümmögés támadt az osztályban.

– Kedves gyermekeim, nem azt mondtam, hogy nem tudom mi történt akkor, csak azt, hogy a történelem interpretábilis tudomány. Gondoljátok ti is végig, ez lesz a következő órára a házi feladat. Nem kell leírni semmit, csupán gondolkozzatok el azon a kevésen, amit most mondtam. A következő órán csinálhatunk egy titkos szavazást is. Ha az osztály nagyobbik fele úgy gondolja, hogy Görgey tévedett, meghajlok előtte, egyébként a véleményem természetesen megmarad. Úgysem tanítanék mást, mint amit a tanterv előír, oly annyira nem, hogy gondolom a fegyverletétel legfeljebb egy mondatban szerepelhet a leckében.

Gáspár meggondolta magát, másnap nem szavaztatott. Ez olyan politikai hangot kölcsönözhetett volna mindennek, s talán megrettenti a diákokat. Ezért tanított, tanított és tanított, igyekezett beilleszkedni az új közegbe.

Október végétől, élete szabad perceit a Szabad Európa rádióra tapadva töltötte, majd eljött november negyedike is, amikor nyelt egy nagyot, és kicsordultak a könnyei.

Lelkészként nem politizált, de érzelmei neki is voltak, hiszem ember volt csupa nagy betűvel. Az osztály meg is szerette ezért. Bár az elején furcsállották a különleges hozzáállású tanárt, akiről a pletyka frekvenciáján elég hamar megtudták, hogy korábban a párt és kormány által nem kedvelt és nem támogatott tevékenységet folytatott, s talán akkor is folytat legbelül.

Bement a terembe, mint rendesen, lerakta a holmiját és igyekezett semmilyen jelet nem adni lelkiállapotáról, a benne dúló viharokról. Osztályról osztályra járt, és tartotta meg óráit, de mindenhol, a saját-jában is egy percnyi néma felállásra szólította fel a diákokat azzal, hogy adózzanak a forradalom áldozatainak, akármelyik oldalon is harcoltak. Merthogy ő nem csak a forradalmárokat sajnálta, hanem az őket leverő sajnálni való embereket is.

– Lovasi, nyiss ablakot, mert fura szelek fújnak!

Saját osztályában igen hosszúra sikeredett a kegyelet, az addigra már hozzáidomult diákok nem is akartak leülni.

Lovasi megtette, majd visszaállt a csend sorába, s néztek, mintha farkasszemet néznének valakivel. Ekkor lépett be Gonda Ibolya, matematikatanár.

– Maguk mit csinálnak? Úgy tudtam, hogy matematikaóra következik...

– Elnézést, kedves kolléganő! Végigálltuk itt a szünetet, bocsásson meg. Történelemtanár vagyok, tudja, átadom a katedrát a megkérdőjelezhetetlent tanítónak. Parancsoljon, kezét csókolom.

Gonda Ibolya csendes, magának való, negyvenes nő volt, sosem tudni, hogy tőle vagy máshonnan szivárgott az illetékes illetéktelenekhez az információ, de azért a felállásért Gáspárt hat évre leültették. Szabadulása után a tanügy nem fogadta vissza. Jelentkezett ugyan az aktuális püspöknél, aki ilyen korrumpált személyt már nem volt hajlandó alkalmazni. Számára nem volt üres parókia.

– Nem baj Gáspár – mondta az akkori katolikus püspök – jöjjön hozzánk!

Gáspár már sokat megélt, egy éjszakát gondolkodott és ment.

– Pontosan mi lesz a munkám, püspök úr?

– Az, ami egy sekrestyésé. Rendben tartani a templomot, kitakarítani, letörölni a port, kezelni a virágokat.

– De hát a sekrestyés név talán a secretáriumból származik, valami irodalmi munkára gondoltam...

– Jól gondolta, fiatal barátom, adminisztratívnak tekinthető munkakör is hárul önre, mondhatnám minden, ami itt a ház körül van. A sekrestyében az összes irattömböt rendszerezze, s tartsa rendben. Amúgy tudtommal kollégák volnánk, ha ilyen létezne ezen a területen.

– Azt hiszem, valamiként létezik, ha meg nem sértem a püspök urat.

– Püspök? Én meg a püspök! Magának mondom csupán, a gyulafehérvárin kívül az összes püspökséget betiltották, amelyek természetesen megmaradtak, de vezetők nélkül. Miután a püspökhelyetteseket sem engedélyezték, kitaláltak egy „ordináriusnak” nevezett, légből kapott tisztséget. Tehát a helyettesek helyettesei vagyunk mi, de talán nem zavarnám meg evvel a híveket.

– Köszönöm a bizalmat, püspök úr. Igen, igaza van. Valamikor, mielőtt még a tizenhét évet ki nem rótták rám, egy gyülekezet vezetője voltam.

– Tizenhét, nem hét?

– Érdekes dolog ez. A tárgyaláson igyekeztem lelkileg távol tartani magam az egésztől, csupán a bíró ordibálása zökkentett ki, meg a tizenhét év, amit kimondott. Gondoltam, annyit lehetetlen leülni egy zárt közegben, és az előzetesből is akadtak elképzeléseim. A fellebvitelin haétre mérsékelték. A helyzet az, hogy akár halálbüntetésre is számíthattam. Erre fel is voltam készülve. Klerikális összeesküvést kiabáltak, pedig maga a kifejezés is értelmetlen. Az esetemben pláne.

– Ez igaz, ha úgy vesszük, maga nem a klérus tagja, valóban zöldség a „bűncselekmény” megnevezése.

– Nagyon hasonlóan telt az egész a katonasághoz, a különbség annyi, hogy sokkal hosszabb volt, de...

– Maga volt katona?

– Igen. Lassan elmondhatom magamról, mint a viccben, hogy csak akasztott ember nem voltam. Ha szabadabb volt az ember, akkor ott is jártak a gondolatai, nagyon lassan telt az idő. Amikor leterheltek, már számolni sem volt kedvünk a napokat. A börtönben nem kértem munkát, de már a második reggelen feltuszkoltak egy teherautó rakterébe. Onnantól kezdve minden nap, télen, nyáron forgattam a csákányt meg a lapátot. Takarítottam az egészen félreeső az utcákat, mert ilyen rabruhás egyedeket gusztustalan volna belerondítani a városközpontba. A fűtés a kaszárnyában dermesztő, a börtönben picit rosszabb volt, ezért is örültem, hogy mire visszaértünk a munkából, azokat a zajos éjszakákat többé kevésbé át tudtam aludni. Képzelje, volt olyan is, akit előttem kasszniztak be és utánam még évekig maradt, de soha nem tudta megszokni. Nem irigylem

szegényt, engem sosem vertek, bár egy alkalommal hangosan imádkoztam, ezért két kezemnél fogva néhány órára fellógattak. Még egyszer hangosan énekeltem, akkor beállítottak egy zárkába. Van olyan is, ahol az ember megmozdulni sem bír, csak áll néhány napon át.

– És milyen volt az étek?

– Azt hiszem, a disznók meghíznának, de csak ha egy egész zárka adagját kapná egy sertés. Amikor kikerültem, az őr olyan durva volt mint még soha, pedig a legjobbak közé soroltam korábban. Aztán rájöttem, ezek a szerencsétlenek – nem tudom, maguk választják vagy odavezényelik őket –, majdnem az egész életüket börtönben töltik. Bizonyára irigyelte, hogy relatíve szabadabb lettem. Mikor senki nem látta, a folyosón a nyakamba ugrott, és a fülembe súgta, hogy imádkozzam érte. Ennyit a börtönről, és a nem is tudom, kollegialitásról. Végül is ön is kiadta magát.

Attól kezdve együtt ebédelt, vacsorázott a püspökkel, aki már kevés embert tömegnek érzett, ezért csak két paptársát és a kántort hívta állandó eledelpartnerül. Ez az ember, Gáspár, nem maradhatott ki!

Abban a kanonoksorban, ahol üresen tátongtak az egykor papok lakta szobák, kapott egy lakást és dolgozott. Még a vakolókanalat sem lehetett kivenni a kezéből, amikor kisebb tatarozásokra került sor. Ha kellett harangozott, sepert, felmosott és kívülről ismerte a katolikus katekizmust. Vegyük úgy, hogy püspöke bízvást bízva benne, engedélyezte, hogy elsőáldozókat, bérmálkozókat készítsen fel évről évre.

Három év után, egyszer csak kitört belőle a fájdalom.

– Kivert kutya vagyok, püspök uram, a senki mindenkije... Most mit csináljak? Nekem úgy hiányzik az úrvacsora vétel, hogy belepusztulok. Látom, a buzgó hívek némelyike minden nap áldozik. Én tizennégy éves koromban tettem egy fogadalmat, amit százszor megszegtem. „Nemzetemet és vallásomat nem hagyom el."

– Na de Gáspár, gondolja végig! Elhagyta-e nemzetét?

Gáspár már-már szégyenkezve suttogta.

– Nem.

– És vallását?

– Erről beszélhetnénk, püspök úr...

– Amennyiben szeretne, bármikor, bármelyik közeli gyülekezetben úrvacsorát vehet. Én nem tiltom.

– Nem tettem, már idekötődtem.

– Azelőtt mi volt, nem Krisztus követő?

– De igen.

– Most mássá lett? Nem a formát kérdezem, hanem a tartalmat.

– Lényegében alig, de érzek különbséget. Van néhány.

– Ez így igaz, de akkor is Christianus maradt. Most pedig térdeljen ide elém! Ne ódzkodjon, tudom hogy a maguk háza táján nem szokás. Nyújtsa ide a kezét, lassan – ha kell egy órán vagy kettőn át – gondolja végig az életét. Minden egyes bűnt, amit valaha elkövetett bánjon meg magában, és szóljon amikor úgy érzi, hogy elkészült. Ha valamit kifelejt, de nem szándékosan teszi, az nem számít bűnnek. Vegye a megbánandók közé azokat a bűnöket, amiket most gondolatban kifelejt.

Péter Gáspár egy órán át térdelt.

– Végeztem, püspök úr.

A püspök meglehetős tapintattal, magában mondta el a feloldozó imát. Elégtételt sem adott, egy ilyen embernek nincs rá szüksége, különben is, az százszor inkább jelkép.

– Barátom, mától az én engedélyemmel áldozhat. Egyetlen kérésem van, amikor úgy érzi, hogy vétkezett, jöjjön ide és csak annyit mondjon, megbánta. Nem kell beszámolnia semmiről, arról sem, hogy ezt mi így intézzük el. Ugye megértett?

– Igen, püspök úr.

Ezt a sajátságos engedélyt átörökölte első főnöke utódja is, folyamatosan így áldozott. Ordináriusok jöttek, ordináriusok mentek, Gáspár maradt. Halála előtt még tett egy logikus kijelentést, melynek értelmében az előző rendszernek vége, igen hamar be fogják zárni a kapukat. Ha másképp nem, magától fog összedőlni a rendszer, mint az állókép Dániel könyvében, ami kéz érintése nélkül dőlt össze. Nem érte meg a változást, de nem is volt rá szüksége, anélkül is tudta, hogy Christianus, sepregetnie kell és alázatosan tenni azt, amire mások esetleg rámosolyognak.

Egy alkalommal a szentélyben, mikor már rég elől volt az az oltár, a tabernákulum felé fordulva imádkozott magában. Érezte, átöleli a

fény, önkéntelenül zuhant térdre, majd előre, és úgy, mint kispapok papszenteléskor, széttárt karokkal folytatta imáját.

Már nem számított, hogy kidobták, befogadták, esetleg megalázták, csupán Ő, akinek köszönhetően megszületett, és akiért élt. Hiszen minden bizalma benne volt. Ott, azon a találkozáson érezte, hogy hamarosan színről-színre látni fogja.

Nem érezte az időt, nem tudta mikor került oda, arra sem emlékezett, hogyan ért vissza az első padig. Ott még hálát adott és elhagyta „munkahelyét".

Péter Gáspár mindig mindenkit meghallgatott, nagyon remélem, ő is meghallgatásra talált az Atya közelében, ahonnan most figyel, elmosolyodik azon, amiért az egészből annak tulajdonítunk túlzott jelentőséget, hogy megjövendölte egy ordas-rendszer végét. Ugyan nincs patikamérlege, de tudja, hogy a csöbörből lehet veder vagy fordítva. Ám ahol nem az Ő nevében gyűlnek össze, ott semminek sincs jelentősége.

Sajnálta a saját magukat megvezetőket, mert ahol a vagyonod, ott a szíved. Boldog volt, hogy neki nem az anyagiakból jutott, hanem odaát gyűlt egész szép summa.

* * *

Szőr Bundafej

FAPIPA úr attól félt, hogy otthon a felesége kérdőre vonja, pedig csak Szőr Bundafej nevű kutyáját sétáltatta. Meglátott egy ősrégi mozit, azt sem értette, hogyan került oda. Bementek, és megnéztek egy filmet.

Jegyet nem kellett vásárolniuk, a kékköpenyes takarítónő előre köszönt, óriási elemlámpával helyükre vezette őket a szinte üres nézőtéren. A kutyára mosolygott, és megjegyezte.

– Nem szeretném, hogy valakinek a bokájába harapjon, adok neki egy kispárnát.

A kutya udvariasan hallgatott, majd, mikor a hölgy visszaérkezett, ropogósan bokán harapta. Az megsimogatta buksiját.

– Aranyos vagy, Bütyök!

Az eb ezernyi apró darabra szedte a kispárnát, és elhelyezkedett gazdája ölében.

Aztán a kijáratnál, elhagyva a tömeget, elindultak hazafelé. Az összes néző más irányba indult, ők pedig elcsodálkoztak, milyen szép, szinte tízméternyi széles, sövény övezte lett a járda, teli méteres törzsű fákkal.

Így a Lombok, a létező, de nem túl erős közvilágítást kellemes homállyá szelídítették. Este tíz óra körül járt az idő. Miközben ebe ide-oda rohangált egyik kaputól a másikig, azon is elcsodálkozott, hogy az egész utca úgy néz ki, mintha nem önmaga lenne. Emberszabású, blokktalan, panel nélküli, valódi lett.

– Bundafej, miért haraptál a takarítónő lábába?

– Azért, mert egy távoli rokonunkat láncra verte. A szívem is belefájdul...

– Jó, mondjad... – Itt Fapipa úr megdermedt. – Te kutya, mióta tudsz beszélni?

– Kölyökkorom óta, de csak ritkán élek a lehetőséggel, életemben most először. Egyébként az Ubulfejet abbahagyhatnád, nem szeretem hallgatni.

– Értve!

– Elmondom. Szegény, úgy érezte, nagyon szereti a gazdája. Mint te engem! Mit is kezdene nélküle, gondoskodik róla, majdnem minden második-harmadik sötétség után, miután a sárga világos pöttyöket és a nagy kék etetőtálat nézegette, gyönyörködött bennük. Még énekelt is neki, mert enni kapott. Szerinte vigyázott rá. Neki adta azt a gyönyörű, zárt hátsóudvart, ahol kicsit unalmas, mert nem látott ki, de biztonságban volt. A gaza óvta és védte. Úgy szerette, hogy még lánccal is odakötötte. Tény, hogy ezt nem értette pontosan, de a gazda nagyon okos! Mit is enne, mit is inna nélküle? Talán előző nap is kapott vizet, de nem biztos... Amikor a nagy fényű forrósító leváltja a sárga etetőtálat az égen, jó lenne egy kicsit több víz, mert néha nem tudta miért, de ilyenkor is látta a sötétet és a sárga világító pöttyöket. Sőt minden más színű karikát és pöttyöt is. Csodaszép volt! Csak olyan furcsán érezte magát, de a gazda szereti, és bármikor megvédi bármitől! Amellett okos és ügyes. Kinek van ilyen háza, mint neki? A saját holmiját adta, hogy ágya lehessen. Érezte a szagát. Szegénynek rossz lehet abban a túlméretezett házban... Még soha nem volt bent, el sem tudta képzelni, honnan vesz annyi rongyot, hogy neki is legyen ágya. Lám, neki ezt biztosítja. Szokott bekiabálni, meg énekelni is estefelé, olyankor is, mikor már nagyon éhes volt. Ő is mindig nagy szeretettel visszakiáltott. A baj, hogy a rokonom nem értett emberül. Azt mondta: „Menj már arrébb, te rohadt dög, a beledet taposom ki, ha itt ugatsz éjjel, nappal. A héten már kaptál enni, nesze ezt oszd be négy-öt napra. Ja, itt egy kis víz is." Bár értette volna a „becézgetését". Könnyűnek érezte magát és mindenfelé rengeteg színű katicabogár vagy más lebegett körülötte. Kicsit szomjas volt... meg éhes... Nagyon!! Mi baj lehet a gazdával? Érezte, hogy otthon van, mégsem „tud odamenni". Mit csináljon? Biztosan bajban van, ő meg nem bír lábra állni, hogy szétszakítsa a láncot, és a segítségére siessen. „Nagyon szeret engem a gazda és én is nagyon szeretem őt. Mi van velem? Nem érzem a szagokat, nem hallok rendesen, minden forog..."

'Ó, a fene egye, hát nem idedöglött ez a törpetoportyán. Már büdösödik, franc a pofáját. Nem elég, hogy zabáltattam, most vermeljem el. Szerezhetek másik dögöt helyette, hogy a hátsó udvarban,

hosszú láncon a farakások között, a tolvajokat megvédjen. Ez már a harmadik az idén...

– Jól van, Bundafej, elbőgöm magam! Emlékszel még arra az éjszakára?

– Melyikre?

– Amikor te, azaz Szőr Bundafej kutyisztikusan viselkedett. Hogyan is tehettél volna másként? Úgy véltem, talán nem is érted magad, csak érzed. Hátsó lábaidon álltál, kifeszültél teljes testedben, és valamit vártál, mert folyamatosan simogattam a fejed. Érzékelted, hogy ugyan szeretlek, mert a fejsimogatásnál kellemesebb érzés csak a szívből jövő rámosolygás, de jelen van némi hanyagolás is, olyan „lapogatom a fejed, és akkor nyugton maradsz” módra. Neked nem ez kellett, hanem az a másik, sokkal erősebb, amiért az összes kutyát otthagynád, biztosan kapnál érte legalább három fülvakarást. De gyönyörű is az, mikor az oldaladat vakarják, lapogatják, és néha, mert rossz fát teszel a tűzre – ez ilyen emberi szöveg, azt hittem, nem tudod mit jelent –, kapsz egy játékos pofont, menten szétharapdálnád a felhőket. Félórája álldogáltál hátsó lábaidon, és úgy, de úgy emelted a fejed, hogy öröm volt nézni. Tátott szájjal, félig kinyújtott nyelvvel lihegtél. Emlékeztél, hogy amikor odanyalsz – mert az a legszívadóbb kutyadolog –, mindig pofán csapnak. Önmagad láncra verve, próbáltad visszatartani ezt az indíttatást, azért, hogy lenézzek rád, elmosolyodjak, és két – az se baj, ha egy – szót szóljak hozzád. Utána még az is lehet, hogy megkockáztatsz egy szeretetnyelvnyújtást. A kutya nem tudja magát ellenőrizni ebben, úgy vélem, csak ha nagyon erősek a céljai, mint akkor. És megkaptad! Megvakartam a füled mögött, éppen ott, ahol legjobban esik. Kicsit orrcimpáid szétfeszítve, amolyan kutyavicsorgást mímeltem. Nagyon jól értetted, szétvetett a boldogság. Alig vártad az estét, amit fűben hempergőzve, a csillagokat szétszimatolva töltöttél, és minden cimbora öröm üdvrivalgását fogadva, nagyra tárt szemekkel a Holdat mustráltad, majd beleharaptál. Persze csak az illúzióba, de olyan jól esett az íze, hogy eldöntötted, végigénekled azt az éjszakát. Egy ilyen örömteli nap után a legkevesebb, ha szerenádot adsz. Olyankor mindig kijövünk, mogorván, de jó hangosan beszélünk hozzád. Nekitámaszkodtál a körtefának, és azon az éjszakán végig a hátsólábon-állást

gyakoroltad, mert nagyon megerőltető volt az a félóra. Két-három alkalommal majdnem mellső lábaidra kényszerültél pottyanni. Ilyen nem következhet be még egyszer! Reggel igen nagy csodálkozást váltottál ki, addigra önkiképzett eb lettél, aki bicegve ugyan, de már támaszkodás nélkül is meg tudott tenni hátsó lábain néhány lépést.

– Ezt most miért mondtad el?

– Csak! Beeee! Egyébként honnan tudod, hogy mit és hol csinált ez a takarítónő?

– Kutya vagyok.

– Ja, igen. Evvel mindenre válaszoltál.

– Nem váradi?

– Nem.

– Bár ez a mozi itt a hátunk mögött, azt hiszem el is tűnt.

– Rosszabbat is tudok róla, ez egy gyilkosság társkitervezője.

– A mindenit!!!

– „Lakodalom van a mi utcánkba, ide hallik zengő muzsikája...” Ezt nyikorogta a rezes banda. A trombitás hatalmas hangszere teljes teste köré tekeredett, csak azt nem értették, hogyan fog kimászni belőle valaha is... A násznép, a menyasszonnyal és vőlegénnyel a templomba tartózkodott, esküvő esetének fennállása miatt. A férfiak, nem kis mértékben ittasság-közeli állapotú csapata, a zenekarral kornyikált a templom előtt. Időnként egy-egy ember kijött csendre inteni őket, mert úgy nem lehet rendesen esküdni. Visszavettek egy cseppet a zűrzavarból, majd újra kezdték. Megjelent egy alak, bűnbánóképű, végtelenül szomorú ükapámmal, egy póráznak nem nevezhető dróton, maga mellett. Azt mondta, megy, „oszt levágja a fejét”! Móresre kell tanítania, mert megevett egy csirkét! Egy „jóakaró” érdeklődött: „Te Lajos, hogy akarod ennek a kutyának a fejét levágni, hát szerteszéjjel harap?” Azt felelte, elviszi a dögkútig, hozzáköti egy fához, jó szorosan, és ott pusztul! Majd vigyáz ő magamra, csak ne féltsék! Ükapám csak állt, a szerencsétlen, érezte, hogy nagy bűnt követett el és iszonyatos büntetést fog kapni, amit kutyafejjel jogosnak is vélt, mert az ő gazdája is mindig és mindenben helyesen döntött. Leszegett fejjel vinnyogott, mint egy síró gyermek, pedig pár órával előbb, még minden betolakodónak nekiesett volna, akkor csak állt bűnbánóan. Minden férfi zsebében volt egy flaska,

így aztán Dezső jól teleitta magát borral. Ez esetében, legalább egy decit jelentett, nyolc-tíz üvegből külön, külön. Közben az esküvés megtörtént, már majdnem jöttek is kifelé a templomból, mikor megjelent a derékig véres Dezső bá. „Olyan vót, mint egy hülye kis kölyök", hencegte, vinnyogott magában, meg bámult a bamba szemeivel, oszt hagyta, hogy odakössem a fához. Mikor felemeltem a baltát, csak bámult, mint egy dilis. Ilyen zaklatottság után megérdemlek még egy korty bort, nemde?

– Ki volt ez a Dezső?

– A nő ura!

– Borzasztó! Képzeld, Bundafej, a város tele volt ilyen és ehhez hasonló mozikkal. Megpróbálom neked elmagyarázni. Az Ifjúsági mozi semmiben sem hasonlított a többihez. Olyan gyönyörű plakátegyüttest, mint ami ott volt, ritkán lát az ember, az összes létező mozi műsorával, és képzeld, nem este nyolctól vetítettek, hanem naponta hat előadásban! Édesapám az órájára nézett, és uccu el a hármas gimnázium előtt, csak futott és rohant, ritkán láttam olyannak a fatert. Benn apám elkezdte olvasni, a hihetetlenül jó film szövegének feliratát. Fura mozi volt, borzasztó nagy vetítővászonnal, pedig otthon, a kultúrházban is széles vászon volt, ám úgy látszik, a szélesnél is van szélesebb. A nézők nem beszéltek, én nem tudtam eldönteni, itt mindenki megkukult, senkit nem érdekelt a film? Otthon olyan jókat kiabálunk. Közben kiderült, hogy a mozi neve Arta, azaz művészet... Később hét egymásután következő napon, megnéztem a Piszkos tizenkettőt, aztán az utolsóról kijövet, egy limonádéra átléptem a Japortba. Mire megittam, lebontották a mozit! Ritka keservesen esett, mert ugyan az indiános film terme sokkal kicsinosítottabb volt, de nekem mégis, a „piszkos tizenkettes" Ifjúsági tetszett akkor a legjobban. Kertet alakítottak ki a helyébe, de sosem mentem közelébe sem. Bár szépen virágzott, gyönyörű söröző asztalok, székek és málhába rakott sörösládák borultak virágba. Jól termett, mert sörkert volt, de én bojkottáltam. Valahányszor ránéztem, mindig az Ifjúsági mozi jutott az eszembe. Első „önálló" mozizásom, az Oradea – értelemszerűen Nagyvárad – moziban esett meg, amikor unokahúgomékkal rárobogtam a Love Story-ra. Mai napig szívesen nézem... Talán négyszer-ötször is láttam. A Piszkos

tizenkettőt – a hetes számú bemelegítés után – még kétszázszor. Már nem tudom követni, hogyan vándoroltatódtam át a Transilvania mozgóképszínházba, egy csapat katona közé, ejtőernyősökről szóló propagandafilmet nézni. A Crisana és Patria mozikat nem szerettem, nagyon egy kaptafára épültek, olyanok voltak, mint a hirtelen nőtt panelek. A Május 1 moziba, ami rossz hírénél sokkal jobb állapotban volt, talán el is lehetett volna néha menni, de juszt sem! Az egyedüli, ősiben honoló Ősi moziba nem volt érdemes betévedni.

– Érdekes...

– Meg szép is volt!

Ekkor a mozi utolsó látogatója, vagy valamelyik udvarból kigördülő kocsi indult el feléjük. Mert érdekes, a házak kapui előtt nem volt egyetlen kijárat sem, a kimondottan keskeny és gyér közlekedésű, csendes utca irányába.

A kocsi elől félrehúzódtak, hadd menjen szegény, gondolták. Fapipa úr akkor vette észre azt a gödröt, amit emlékezete szerint még szilárd járdakéreg fedett másodpercekkel korábban. A kocsi fékezett, mégis óvatlanul, csúszva pottyantak bele a lágy cementbe. Elkezdtek süllyedni, mégsem nyitott ajtót senki. Meg voltak győződve, hogy néhány centiméter süppedés után szilárd talapzatot érnek a kerekek.

Fapipa úr és a kutya is nézték az emberek nyugodt tekintetét, ami csak akkor változott meg, mikor már az arcuk is épphogy látszott. Aztán a kocsit elnyelte a beton.

Fapipa úr pillanatnyi tanácstalanság után a gödörbe vetette magát, segíteni akart, de csak süllyedt és süllyedt. Már nyakig ért neki a beton, de még a kocsi tetejét sem érték a lábai. A kutya megijedt vagy csak okosabb volt gazdájánál, a sohasem használt pórázát bedobta, Fapipa úr már csak fogaival tudott belekapaszkodni.

Szőr Bundafej nekifeszült, de mert a lehetetlent nem ismerte, természetesen kihúzta.

– Ez így nem megy. Apropó, ezeknek fogy az oxigénjük, meg segítség is kellene. Mint látom, egyedül nem tudok mit tenni. Jó a beton ezen fajtája, a telefon hullámait is kettészakítják, így se ki, se be nem tudnak értekezni. Figyelj, Bundafej, rohand végig az utca összes házát, tépd ki az ablakokon bevezetett kábeltévé zsinórokat, közben ugass, ahogy csak bírsz!

A kutya bólintott, nekilódult, tette a dolgát. Ám egy kivételével az összes házban visszadugták a csatlakoztatóba a kihúzott vezetéket. Kinyúltak az ablakon, felhúzták a lógó kábelt, aztán leengedték a redőnyt. Az a bizonyos kivétel kicsapta a kiskaput, hozott egy lapátot, hogy agyonüsse Szőr Bundafejet, ám ő nem hagyta magát. Elrohant, közben a lapátos kergette, így vezette oda gazdájához.

A pasas odaért, majdnem beleesett a gödörbe, ahogyan félreugrott.

– Mi ez itt?

– Láthatja. Az előbb belezuhant egy kocsi az összes utasával és elnyelte a beton. Ki kéne őket szabadítani! Én már lemásztam, de ha ez a kutya nincs, ez a drága – már nem mert kutyamód beszélni vele és róla –, most én is valahol ott hevernék, ki tudja milyen mélyen a beton alatt.

– Szerintem, ki kellene húzni őket, úgy tudom elég kevés levegő van egy olyan kocsi belsejében, bár ennyi idő alatt lehetetlen, hogy elfogyott volna. Rohanok a létrámért.

Mindent úgy tett, mintha egy macska forró parázson futkosna. Hangtalanul visszajött, az ablakon senki nem nézett ki.

Bundafej megjegyezte.

– Itt marhák laknak.

Ekkor egy hölgy kinyúlt, palacsintasütővel jól fejbe csapta, visszarántotta és leengedte a redőnyt. Így már ő sem látott, és nem is hallott semmit.

– Valamit kérdeztél az előbb, válaszolnék. Igen!

A lapátos ember ekkor érkezett meg cókmókjával, mindent hallott. Szemében némi rosszallás látszott.

– Nem mindenki marha. Rosszul mondtad, kiskutyám!

A lapátos embert nem foglalkoztatta a kutya beszédképessége, a palacsintasütős hölgyet sem, aki az éjfélhez közeli időpontban valószínűsíthetően sütögetett. Érdekes... A két férfi leengedte a létrát, amit elnyelt a még meg nem kötött beton.

– Ekkora mélységre nem számítottam.

– Megvallom, én sem.

A lapátos ügyködött.

– Nagyapám nehézbúvár volt a szennyvizeseknél, valahol a pincében meg van a teljes felszerelése. Pár másodperc és jövök.

Ez az ember tényleg tudott sietni. Magába sem csípett, rohant és felöltözve érkezett. Pedig az a szerelés, a maga ólom-tappancsaival írtóra nehéz tud ám lenni, ő meg ugrándozott benne.

– Ide, a fejem tetejére akasszátok fel a láncot, és eresszetek!

– Hol a lánc?

– Hol lenne? A hátamon!

– Ja, ez a rettentő nagy vasizé? Nem bírom levenni.

– Majd ketten a kutyával.

– Szerencséd, hogy kutyába vettél! – morogta Szőr Bundafej, aztán leszerelték a hátnehezéket. Egy kampóval a megfelelő helyre akasztották, aztán húsz méter mélyre eresztették a pasast, de nem ment tovább. Annyi lánc volt összesen, ő meg még így sem érte el a kocsi tetejét.

– Most mi a túrót tegyünk, Bundafej?

– Szerintem húzzuk fel. Úgy emlékszem, nem volt levegőtartálya, de abba a felszerelésbe beleszorult annyi, amennyi neki kell.

– Köszi, utána meglátjuk.

Húzták, ameddig csak bírták, aztán a fejéről letekerték a sisakot. Vett egy nagy levegőt, és belevisított az éjszakába.

– Idióták! Azt hittem megfulladok! Nem vacakolok tovább ilyen kétbalkezesekkel, egyszer majdcsak betömik ezt a gödröt. Rondítja a szép üres utat. Bár mindig ilyen lenne, nappal is! Pedig itt még ilyenkor sem szokott csend lenni. Nyüzsögnek, ordítoznak.

A lapátos kapta a holmiját, és úgy tűnt el, mint szürke szamár a ködben. Bevágta a bejárati kiskaput, majd egy másik fémes kongású ajtót, ami a pincelejáró volt. Úgy döntött, aznap odalenn alszik. A nagypapa búvárruháját úgyis meg kellett fürdetni.

Fapipa úrnak csak ekkor jutott eszébe, hogy talán ki kellene hívni a rendőrséget és az egyéb illetékeseket. Bundafej még egyszer bevakkantott a serpenyős asszonyság ablakán, aki ettől kidobta a telefonját. Mire a rendőrséget hívták, már ő is megjelent. Kikapta Fapipa úr kezéből és belekiáltott, a túlsó oldalról meg vissza.

– Tehát oda hívnak rendőrt?

– Igen, itt mocskos disznók vannak!

A diszpécser, leellenőrizve a hívást indította az első arra kószáló rendőrt, aki pár pillanat múlva belerohant Fapipa úrba.

– Hékás, maga mit művel itt?

– Kérem szépen, abba a gödörbe, ott maga mögött, úgy két-három órája személyzetével beleesett egy kocsi, ki kellene menteni őket.

– Mit beszél, milyen gödörbe?

A zsaru ráment a felületre, ugrándozott.

– Ember, ezt ma itt egy négydimenziós rajzolóművész készítette. Már csak segítségnyújtás elmulasztásáért is, fel a kezekkel! Mert bármit látott volna, nem illik engem iderángatni órákkal az esemény után.

Fapipa úr meglepődött. Megfordult, tarkójára rakta a kezeit. Filmekben látta... A rendőr odament, mind a kettőt lehúzta, és Fapipa urat megbilincselte. Na de volt ott egy kutya is, aki igencsak rosszallta a bánásmódot. Torkaszakadtából ugatott, elhátrált.

A rendőr, hogy jobb tüzelési pozíciót vehessen fel tett néhány lépést hátra. A kutyát négy lövéssel sem tudta eltalálni, de a Fapipának mennie kell. Ő sem értette, miért lett ilyen lövöldözős azon az estén, de a jelentésben majd rendezi.

Bundafej hátrált, oldalra lépett, és lenézett a mélybe. A rendőr bezuhant, és elnyelte a beton. Majd a járda ismét rajzokkal teli szépséggé lett.

Fapipa úr felnyögött, széttárta karjait, ezzel Fapipánét akaratlanul pofonvágta.

– Mi van veled, Töhötöm? Fél órája nyögdécselsz, kiabálsz. Hol segítséget kérsz, hol ugatsz.

– Reggel van?

– Az.

– Fel kéne kelni. Bundafej mit csinál?

– Kicsoda?

– Szőr Bundafej!

– Tapsimanóról beszélsz? Bár már ezt a Bundás nevet is elmondtad néhányszor. Szerintem az őrhelyén tölti szolgálatát, mint mindig. Figyelj! Ugat.

– Beszélt, kutyául! Észrevette, hogy felébredtünk. Amúgy valóban elég rondát álmodtam. Nyisd ki az ablakot!

– Jé, ide egy nagy gödröt rajzolt, valami mai művész...

– Neee!

* * *

A látogató

MÓZSI, az igazgató, tantestületi gyűlések tömegén vacillált szóba hozni, míg az egyiken végre be kellett jelentenie, hogy az új kolléganő, Iduska, aki a mezőgazdasági ismereteket tanítja hetedik-nyolcadikban, a következő évtől franciatanárnő is lesz.

Iduska nem volt nyugodtnak nevezhető, amikor Mózsi megkérdezte:

– Mondd, kedves kollegina, tanultál-e latinul?

– Igen, kérem, de néhány közmondáson, a Miatyánkon és az Üdvözlégyen kívül nem igazán tudok semmit.

– Mondj néhány közmondást!

– Azokat mind elfelejtettem, de ha akarjátok, a Miatyánkot és az Üdvözlégyet már mondom is:

„Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. Amen."

Olyan csend támadt az irodában, hogy apró darabokra lehetett volna szedni. Iduska a sikerélményen felbuzdulva fogott bele az Üdvözlégybe:

„Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Jesus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis, peccatoribus, nunc, et in hora mortis nostrae. Amen."

Még mindig a csend uralta az irodát, amikor Mózsi ájtatos képet vágva biccentett.

– Igen szépen mondtad, kedves Iduska, ha jól tudom, románul is beszélsz.

– Nem túl jól, ez az igazság, de talán, ha összeszedem magamat, a Miatyánkot és az...

– Ne! – kiáltott magából kikelten Mózsi. – Köszönjük! A latin nyelvtudás volt a lényeg, és ha jól tudom, a kedves atyátoktól még franciául is megtanultál.

– A szomszéd faluba szoktam templomba átjárni.

Mózsi nem akarta kezelhetetlenné változtatni a helyzetet, ezért sejtelmes mosollyal jegyezte meg:

– Szabad nép, szabad ország, itt mindenki szabad. Kérlek, legközelebb a tantestületet is vidd magaddal a templomba.

– Ó, hogyne!

– Na, most térjünk át sokkal földhözragadtabb dolgokra. A két mezőgazdasági ismeretek órával, és amit még kitalálunk mellé, meglesz egy katedrányi Iduskának.

Pár nap múlva egy feltűnően kék egyenruhás ember, igazi tányérsapkában, szinte a bezárt ajtón át masírozott be. Úgy vágta ki azt, hogy az ablakok is beleremegtek. Sem jobbra, sem balra nem nézett, az első kényelmesebb székre leült és hátradőlt.

– Maga itt az igazgató?

– Alezredes elvtárs, üdvözlöm körünkben! Kit tisztelhetek személyében?

– Itt én kérdezek. Megjegyezte!?

– Jelentem, elnézést kérek... Bizonyos helyzetekben nagyon jó a memóriám, parancsoljon, kérem!

– Soha az életben nem parancsoltam még!

– Ez látszik is önön, alezredes elvtárs – jegyezte meg Bálint tanító úr –, nem is értem, hogy léteznek ilyen fiatal főtisztek.

– Ugye, hallotta mindenki? Ez a kötélre való gyalázatosan és egyértelműen megtámadta a néphatalmat!

– Ugyan, alezredes elvtárs, csak arra céloztam, hogy huszonöt évesen mások még hadnagyok szoktak lenni.

– Mikor és kik?

– Kérem szépen, igen fiatal korban voltam katona, nagyjából annyi idősen, mint maga. Feltételezem, hogy maga nem szolgált egyetlen napig sem, mert azért tíz-tizenöt éveseket a legutolsó időben sem hívtak be.

– Milyen hadseregben szolgált? Szájára meri venni, ezt a szót, hogy szolgált? Tehát kiszolgált valamilyen ügyet! Nem elég, hogy bizonyítottan klerikális összeesküvés folyik az iskolájukban, még neonácik is vandálkodnak itt.

Bálint barátja, Ignác az ajtón kívül volt, és mint rendesen, semmire sem figyelt, de a nevét minden körülmény között meghallotta, benyitott.

– Mi van, emberek, ki keres, és mit akar?

– Micsoda fura figura! Maga is valami tanügyi káder?

– Tanító vagyok, kérem, Grúzer Náci.

– Náci??? Akkor már kettő van! Átmegyek a tsz-irodára telefonálni!

Mózsi, az igazgató meg sem tudott szólalni, de annál nagyobb lélekjelenlétről és jó adag kollegialitásról tett tanúbizonyságot a párttitkárnő elvtársnő.

– Mondja, hadnagy elvtárs, miért pofozta fel részegen az igazgató elvtársat és nagy becsületű tanító kollégámat több tanú előtt?

– Maga is egy náci, egy mocskos reakciós! Még ma elkezdhetik szaglászni a börtönt belülről!

– Alhadnagy elvtárs, én a kis közösség párttitkára vagyok, jelzem az esetet a körzeti párttitkárnak. Lajosi kolléga, Dombóvári elvtársnő, ugye láttak mindent?

– Igen, kérem, ez a törzsőrmester merev részegen betört az irodába, az igazgató elvtársnak egyetlen szó nélkül lekevert négy pofont, majd dülöngélő jobbraáttal orrba vágta Bálintot, és fájdalom kimondani, a párttitkárnő elvtársnőnek össze-vissza cibálta a haját.

– Így van, Lajosi kolléga... maga, Dombóvári elvtársnő?

– Ugyanezt láttam, kérem, hajszálra ugyanezt!

– Írjunk jegyzőkönyvet?

– Maguk itt mind megőrültek?! Senki nem ismeri a rendfokozatokat?

– Dehogynem, őrmester!

– Alezredes! Látja ezt a két nagy csillagot a váll-lapomon? Ez alezredesi rendfokozat!

– Volt, kérem szépen. Ha még sokáig molesztál mindnyájunkat, kénytelen leszek a körzeti párttitkárt kihagyva a megyeit hívni, ha még jobban túllépi önmaga kereteit, talán egyenesen Bukarestbe telefonálok, amiért mocskolta, gyalázta a pártot és a központi bizottság tagjait, valamint az első titkár elvtársat. Mi, a munkásosztály élcsapatának tagjai kötelesek vagyunk ilyesmiben lépni. A rendfokozatát gazemberségének előrehaladásával csökkentettem, tehát kényte-

len vagyok lefokoztatni, sőt valószínűleg az állományból kiíratni és leirányítani az ország dél-keleti csücskébe.

Iduska, az oklevél nélküli, felsikoltott, amikor a milicista főtiszt pisztolyával kezdett el hadonászni.

– Itt mindenki megőrült! – háborgott az egyenruhás már-már haját tépve. – Informáltak, hogy pártellenes tevékenység folyt itt, ebben az irodában, bizonyos imádságokkal.

Iduska összeesett, a tiszt vállal nekiment az ajtónak, de belülről nem tudta kitörni, ezért kénytelen volt a kilincset használni, majd az összes töltényt szétlőtte az udvaron. Bálint nagyon óvatosan számolt, a halványnál több ismerete volt a fegyverekről.

Bent dermesztően fagyos csend uralkodott, amit Mózsi tört meg.

– Kedves párttitkárnő elvtársnő, te nagyon drága, jó lélek vagy! Itt most bukott volna egy s más.

Bálint a közveszélyes őrültekhez hasonló megaláztatásában szenvedő, azt felfogni képtelen, remegően sápadt ezredes váll-lapjára koppantott néhányat.

– Nehezek ezek a kavicsok?

Az egyre vörösebb fejű bekasztlizó mester, minden önuralmát elveszítette. Bálint felé fordította a pisztolyát és ordított:

– Fel a kezekkel!

– Hová, kérem? Ja? Most nincs időm ilyen másodrangú dolgokról beszélni, mert a párttitkárnő elvtársnő közkívánatra külön pártgyűlést szervezett, megyek előimádkozni.

Bálint megfordult, közben a torkában dobogott a szíve, mert pisztoly ide, pisztoly oda, ezek másféle konstrukciók, mint amelyekkel ő találkozott. Hallotta, amint nyikordul az elsütőbillentyű és kattan egyet a fegyver, majd már nyugodtan ment tovább, miközben a smasszer folyamatos kattogással lőtte a semmit.

Ekkor az irodaajtó már nyitva volt, és ezt tényleg mindannyian látták. A tiszt eldobta a fegyvert, elkezdett rohanni, majd teljesen eltájolódottan visszaslattyogott, a pisztolyt berakta a tokjába, és valóban tántorogva, mint aki holtrészeg, elindult a kapu felé.

– Ezzel most hogy fog elszámolni? Úgy tudom, minden kilőtt töltényről köteles jegyzőkönyvet adni – kiáltott utána felbátorodottan Mózsi.

A tiszt nem fordult meg, elment.

– Te, párttitkárnő elvtársnő, drága, legkedvesebb barátunk, tényleg akkora hatalmad van, hogy le tudnál egy ilyet fokoztatni?

– A fenéket, Mózsi bá! Ha ez a tulok nem rezel be, már mind halottak volnánk... Van, amikor én is mindent egy lapra teszek fel.

* * *

Tudományos levágás, kis segítséggel

AVAGY az öreg Halász és a tengely

Elősd tökéletesen vágta az elméletet. Bár sosem mart, de a tankönyvekből mindent tudott, és az eszterga, amin gyakorolgatott, meg a marógép között nincs nagy különbség. Az egyik mellett állni kell, a másik mellett ülni is lehet.

Már hatodik hete dolgozott, dolgozgatott. Addig valamit beállítottak neki, ami tulajdonképpen egy gombnyomásra ment, aztán bedobták a derékig érő vízbe, hadd tanuljon ez a kölyök valami szakmafélét is. Az első negyvenöt fokos szögben lemart munkadarabja felbuzdította. Azelőtt sosem csinált olyasmit, de valaki éppen vele szemben fordította el a függőleges fejet. Tanulékony volt, nézte, hogyan csinálja, aztán neki is sikerült.

A következő egy bonyolult feladat lett volna, levágni valamiből valamennyit. Ugye, érezhető a dráma? Ehhez igazi szakember kell, itt már nem boldogulhat egy harminc-negyven év tapasztalatára támaszkodó, tudománytalan, magát szakembernek képzelő személy. Elgondolkodott, előbb szorítókkal akarta feltenni, aztán a satu mellett szavazott. Jó darabot kihagyott a nagyjából könyv szélességű és vastagságú acéllemezből.

Gondolkodott. Igen, tankönyvekben látott ehhez hasonlót, sőt ő maga is rajzolt ilyesmit.

Nem volt teljesen biztos a fordulatszám-kiválasztásban, ezért az asztalos körfűrészre asszociálva, beállította a legnagyobbat, és megnyomta az indítógombot. Úgy gondolta, két másodperc alatt lehúzza, mint késsel a vajat, de amikor meghallotta, hogy a gépe éppen el akar szállni, és a hat hét alatt még sosem hallott olyan pörgő marógépet, mint az övé, egy picit meghátrált.

Majd elhessegette a kételyeket, és tudós magában bízva, lendítette kezét, az előtolást húzó-nyomó csavar fogantyúja felé. Ekkor a válla felett benyúlt egy kéz, megnyomta a piros gombot. Az öreg Halász volt az, a szomszéd géptől. Vajon mit akarhat? Nagyon sürgős dolga

lehet, ilyen zaj mellett tényleg nem tudnának komoly megbeszélést folytatni.

– Parancsoljon, Halász úr!

– Jó napot! Maga mit csinál?

– Levágok.

– Aha. Mutassa csak! Érdekes, lehet, hogy vissza kellene venni a fordulatszámból.

A tankönyvek annyi mindent írtak, Előd az udvariasság kedvéért engedett a harmincöt évnyi tapasztalatnak, hadd örüljön az öreg. Bár semmit sem tud, de visszavett egy kicsit. Halász odaállt, zitty, zutty, zatty, tekert hármat a kallantyúkon.

– Szerintem ez lenne jó, ha nem haragszik.

Szinte a legkisebb fordulatra tette.

– De hát ezzel kirajzolt körvonalakat marunk, ez meg itt levágás lenne...

– Én nem erőltetem, de azért megpróbálhatná...

Ez az ember nem tanult pedagógiát, de nagyon úgy tűnik, hogy otthon a jó érzés nevű tantárgyat gyakoroltatták vele, mert olyan tapintatosan mutatott rá a marhaságsorozatra, amit tanítani kéne.

– Ha maga úgy gondolja...

– Hányas az a maró ott?

– Azt hiszem, nyolcvanas.

– Adok ennél nagyobbat, ha nincs magának.

– Van, százas megfelel?

– Nem, a legnagyobb kellene.

– De az be fog szorulni...

– Nyugodjon meg, nem a gyáváké a világ! Úgy látom, ifjú kolléga, maga komoly, célratörő ember.

Előd elővette és felkínlódta a marót. Neki akkor az keserves dolog volt. A gépen hol ezt, hol azt kell feltenni, levenni, forgatni. Ez több időt lop el, mint maga a megmunkálás. Nyúlt az indítógomb felé, de Halász bátortalannak mímelt hangon megkérdezte:

– Meg van az a maró élezve?

– Hát persze, még sosem használtam. Nem látja?

– Akkor nincs.

Újra csavarkulcs, nekiesett, ismét letekerte az anyát, és mert ez egy igen komoly hely volt, több mint egyszerű műhely, fogta a szerszámot, elvitte az élezőbe. Mielőtt belépett, még eltöprengett, mi van, ha az öreg ugratja. Lajos, Lajosok mindenhol vannak, az egyik hátranézett, hátranyúlt.

– Add ide!

– Ezt kéne megélezni...

– Igen, látom. Még sosem használták.

Jobbra-balra beszélt, dohányzott, közben a nem is tudom, hány fogat úgy élezte meg, mintha más fejet vakarna. Minden tökéletesen ment.

– Parancsolj, kérlek! – nyújtotta vissza, aztán valami mással, talán szármaróval folytatta a köszörű mögött. Merthogy négyen-öten mást sem csináltak, mint egész nap a kicsorbult szerszámokat élezték. Kivételt képeztek az esztergályosok és a gyalusok. Ott elvárták, hogy mindenki magának renoválja az átmenetileg meddővé vált munkaeszközt.

Előd visszament, felrakta, felszorította, nyúlt, ám Halász megszólalt.

– Ne haragudjon, egy aprócska észrevétel...

– Hagyja, Halász úr, már megszoktam...

– Nehogy bántásnak vegye, de tudja, a tengely errefelé forog. Maga meg úgy tette fel azt a tárcsamarót, hogyha jobban megfigyeli... Pillanat.

Odanyúlt, beindította végre a gépet, és rátenyerelt a maróra.

– Látja? Nem árt a kezemnek. Ez azért van, mert fordítva forog, szóval csak önmagát koptatná szét, meg a munkadarabot. Én a maga helyében megfordítanám...

– Halász úr, mit ne mondjak, a saját helyemben én is meg fogom.

Előd utálta, gyűlölte és ki nem állhatta már azt az anyát, meg marót, meg alátétet, meg tengelyt, meg az egész gépet, de letekerte, megfordította, visszahúzta és megállt.

– Mi légyen, Halász úr?

– Most kérdez, vagy már nem szeretné, ha a továbbiakban itt sertepertélnék?

– Nagyon is kérdezem.

– Az van, hogy ez a satu nagyon jó, van tán százéves is. Én odaadnám a magamét, de megtiltotta a főnök, mert a műfajban ékszernek számít. Nézze csak! Minél nagyobb felületet szorít, annál biztonságosabb a marás. Maga azt a húsz millimétert beszorította, és bő arasznyit kint hagyott, amitől biztos, hogy kifordítja a szerszám.

– Kifordítom, befordítom, mégis bunda a bunda...

– Én is szeretek nótázni, de most a munkadarabra gondoltam. Megint csak törik, szakad minden úgy, mint a legelsőnél, amelyik kukoricagránát gyanánt repített volna itt mindent szét. Kellemetlen dolgokat tudott volna művelni.

Előd kilazította a darabot, jóval beljebb fogta a pofák közé, és rántott egy erőszakosat a szorítókaron.

– Most már tényleg levágom.

– Le, mint a huszonegy, de nem így, ahogy most van. Figyelje, maróval rámar...

– Mit csinálok?

– Rámar. A forgásirány olyan, hogy a szerszámnak azt sugallja, másszon fel a darab tetejére. Jól összevissza recézi, aztán...

– Ne folytassa, kitépi a satupofák közül, vagy széttörik ez a rettentő nagy maró.

– Mint a pinty.

– Álljon csak egy picit odébb!

Halász úr megfogta a tekerő fogantyúját, leeresztette az asztalt, a másikkal előre vitte, majd ismét ugyanabba a magasságba hozta.

– Látja, így csináljuk.

– Jé, a mindenit!

A szégyentől pipacslila fejjel úgy érezte, el kellene talán süllyednie, merthogy nemcsak a marót lehet a darabhoz képest elmozdítani, hanem a darabot is a maróhoz... Ennyi esze lehetett volna.

– Hát akkor essünk neki!

– Egy aprócska megjegyzést még elfogad?

– El én, magától, Halász úr, akárhányat!

– Nézze a tengelyt és a maró alját, meg a munkadarabot! Ez itt forogni fog és a tengely rendkívül alacsonyan van, kitépi...

– Igen, tudom, kitépi a pofák közül. Mi a teendő?

– Emelje meg olyan magasra, amilyen magasan a munkadarab alja van. Vastagabb levágandóknál célszerű több átmenetben csinálni.

– Értem.

– Összegezzük. Kicsiből nagyobb maró, a fordulatszám rendezése, élezés, maró helyes irányba tétele, a tengelyen a darab és a maró összefüggésében ugyanez, majd a magasság együttható összehozása. Mit javasolna még?

Akkor vette észre, hogy magában beszél, Halász már rég a saját gépénél piszmogott, mintha sosem oldotta volna meg a bonyolultnak nem nevezhető problémát.

* * *

Gondolathullámmal

ELHAGYTUK a templomot, befordulunk a Kicsi utcába. Hátranézek, megrökönyödöm, az utca jön utánunk és minden lépésre rövidült. Azt is furcsállom, hogy a társaim, Jani és egy még nem azonosított fiatal. Érdekes, magam is a húszas éveimbe járok. Igen, azt hiszem így helyes, jelen időben fogalmazni.

– Mi történik? Elfogy az utca, siessünk, hogy be tudjunk fordulni a kapun, egyébként ránk jön!

Mind a ketten mosolyognak. Én beugrom, ők is utánam jönnek, majd fellépek a három, régről ottmaradt, kapoccsal rögzített gerendára. Mellettük hever a szekerce is, nem fogott rajta az idő.

Az utca teljesen kertté változott, sárgadinnye méretű paradicsom és zöldpaprika terem benne. A túlsó oldalon, Domokosék háza előtt szőlő. Julis nénivel szembe pedig dinnye.

– Furcsa, errefelé nem terem ilyesmi, csak vackor, vadkörte és savanyú vadszilva...

– Most terem.

– Hová lett az utca?

– Nincs rá szükség.

– Miért ne lenne? Azt hiszem értem... Azért, mert meghaltak az emberek... A ház előtt, egy jó méterrel a föld fölött mégis jön valaki. Matyi, te Lacinak öltöztél?

– Igen, kisebb megemlékezést tartunk.

– Ragyogóan hoztad össze! Katonai bakancs, katonasapka, katonanadrág, köpeny, és alatta kedvenc farmerdzsekije. Nagyon ügyesen csináltad. Éppen leszerelés után ment el... Hova is, hova is? Úgy tűnik oda, ahová ti mind.

– Te Péter, énrólam ki fog megemlékezni?

– Ha megengeded, akkor én. A többiekről is szívesen teszem. Nálad viccesebb kortársat keveset ismertem, sosem láttalak idegeskedni. Janiról nem szeretnék sokat beszélni, annyira jó barátok voltunk, hogyketté sem lehetett volna osztani minket. Aztán jött a tizenkilencedik életéved, Janikám... De ki lehetsz te, azonosítatlan?

– Nevezz inkább ismeretlennek!

– Á, mint az ismeretlen katonát? Te vagy az ismeretlen halott?
– Mondhatod úgy is, bár mint látod, tökéletesen jól vagyunk.
– Tényleg. Nem merlek megérinteni benneteket, feltételezem csak látszólagos testben vagytok jelen. Mit csináljak, ha az alsó szoba csupa pókháló, az emelet teljesen üres? A fenti folyosó alá, a sütő- és pinceajtók elé egy deszka... nem is tudom, fészert, vagy mit raktak plafon nélkül, csupán cseréplécekkel. Azt hiszem alulról ki lehet látni, talán mikor esik, bezuhog az eső... Sőt az is lehet, hogy a patak ráárad.
– Fél évig nem fog kiáradni.
– Honnan tudod, Jani? Ne firtassam, azt hiszem tényleg jobban tudhatod mint én. Rettentő hideg lett, nem szeretnék a pókhálófüggőágyakban, de fent sem lehet aludni. Maradt ez az egyetlen helyiség. Meg fogok fagyni, egyáltalán mire fekszem?
– Csak odaképzeled, Péter.
– Azt mondtad, Matyi?
– Jól mondja.
– Neked elhiszem, Jani.
– És nekem?
– Neked is, ismeretlen.
– Nem fogsz megfagyni, majd olyan hőmérsékletet és ágyat képzelsz magadnak, amilyet akarsz.
– Be kéne menni Rózáli nénihez.
– A Domokosék szőlőjéből préseltek, nagyon furcsa ízű lett a bor, de dicsérd! Kicsit savanykás...
– Nem érzem túl jól magam... Elég kellemetlen ez a sem ide, sem odatartozásos és a közeg amiben vagyunk, de érthetetlen módon egyesült. Arra gondolok, talán egy átmeneti nézelődés részese lehetek, mert az élőknek – gondolom – ott vannak az utak, házak. Meg kell csinálni a padlófűtést és annyit dolgozni, hogy legalább egy kicsivel több legyen, mint a szomszédnak. Erre az elvtelen és értelmetlen versengésre rámegy az egész életük. A másik oldalról nézve, úgy vélem az összes utca kertté lett. Kopogjunk be! Csókolom Rózáli néni, hogy tetszik lenni?
– Már hogy lennék, Péterkém?
– Hát persze, gondolom tökéletesen.
– Ki ez a kislány itt?

– Ő? Hát a kislány!

– Nem ismerem... Egyik unokatestvéremet sem vélem felismerni benne...

– Na kislány, menj, nyugodtan puszild meg Péterkét!

A szemre tizennyolc éves kislány odajött, és csillámló szemekkel két nagyot cuppantott jobb és bal arcomra. Tehát itt él, de ki lehet?

– Isztok egy pohár bort?

– Persze, de nem sokat, csak egy...

– Ne szabadkozz, nyugodtan vedd, ez különleges!

– Valóban!

Fogtam, mint mindig mindent, egy hajtásra megittam. Nem tudok semmit szopogatni, vagy órákig ízlelgetni, akkor nem érzem az ízét. Mások pont fordítva vannak vele, lehet, ez a kávéiszonyom oka is. Szagát bűznek fogja fel az orrom, ízét nem éreztem, ha szopogattam. Két, vagy három alkalommal behajítottam mint a sört, tejet, teát, kólát és egyéb folyadékot. Egész egyszerűen taszítónak éreztem, de ne kerülgessük a borivást.

– Ez tényleg savanykás, de nagyon különleges itóka volt, Rózáli néni.

– Igen, a szomszéd kertből való...

– Maradok még egy keveset. Most mégsem alszom itt, a fiúk kikísérnek az országútig.

– Majd megfogjuk a kezedet, megemelünk és a kert utcái fölött kimegyünk.

– Indulok, Rózáli néni, Isten magával, kézcsókom drága szüleimnek, és üdvözlöm a többieket is!

– Átadom, Péterkém.

Matyi, az ismeretlen és Jani segítségévek kirepülünk az országútra.

– Ti most hová mentek?

– Afelől ne fájjon a fejed!

– Szokásodhoz híven busszal utazol Udvarhelyig, onnan vonattal Segesvárig, majd a bukaresti gyorssal haza?

– Nem, inkább gondolathullámmal mennék, úgy sokkal gyorsabb.

– Kiváló ötlet!

Itt vagyok, gondolkodom. Nem tudom hány embernek jut még eszébe ez a néhány fiú és számtalan más, nem köztünk lévő, én szinte naponta gondolok rájuk.

„Köszönjük!"

Ez a köszönet most honnan jött? Honnan is jöhetett volna? Nem kell köszönni, pláne így kórusban nem! Ha nem emlékezném, nem tudnék tükörbe nézni.

* * *

Megkönnyebbülés

ERREFELÉ szép az élet, ismételgette magában Répa főtörzsőrmester, pedig falak között élt ő is, de tizenöt evvel a szolgálatkezdés után kivívta a „legrettegettebb” smasszer címét. Őrtársai egyszerre utálták és sajnálták. Ez az ember, vagy emberszerű lény... hízott. A hatalomnak értelmet kell adni, tehát öt reggelit, öt ebédet és öt vacsorát fogyasztott, néha repetákkal. Az ütleg mesterének érezte magát, és rendkívüli technikákat talált fel, az amúgy is értelmetlen fogolyéletek teljes elértelmetlenítésére.

Ha lehet, kerülte az őserdőben császkálást, ott, mindenféle fertőző bogarak, pókok, ragadozók és kígyók között dagonyázva mások is elboldogulnak. Hadd vágják a fegyencek a fát, kell a konyhára, különben éhen maradna.

Zömmel bentlakó volt, szinte ugyanolyan megvonásokkal, mint a rabok, akiktől a Répa nevet kapta, mert magas volt ugyan, de a hájrárakódása roppant ízléstelen alakot kölcsönzött neki.

A főtörzsőrmester végre valami igazán nagy hatalomfényesítést szeretett volna csinálni. A guillotine-t valamelyik raktár mélyén ette a rozsda, de még soha nem használták. Vagy jól elverték az ellenkezőket, vagy behajították néhány évre magánzárkába.

Karriert akart csinálni, úgy érezte, ez jár neki. Aznap ki kell provokálnia, hogy valamelyik fogoly, rengeteg szemtanú előtt, látványosan támadja- és lehetőleg sebesítse meg. Másnap reggel, a beolajozott fémgerendákon már suhanhat is lefelé az iszonyatos penge.

Jól végiggondolta hogyan éri el célját, bár senkivel nem osztotta meg terveit. Beszélgetett. Sanyarú béka, vagy görény illata volt, olyan alávaló gonoszság uralta, hogy a őrtársai is ezt érezték.

Távolról már hallatszott a smasszerkollégák torokhangú noszogatása, de zavarta a tény, hogy viszonylagos jókedv uralkodott a foglyok körében.

A kaput sarkig kicsapták, a rabruhások mormogó dalolásszerűséggel közeledtek. Bár kifacsart rongynak néztek ki, de Répa nem találta őket elég szomorúnak. Kemény ez a munka, jó hogy kitalálta a vezetés a konyhák fafűtését. A munkaerő ingyenes, az ételadago-

kon sem növeltek, tehát szálkás, más szóval sovány, beesett arcú, mindig borostás raballomány fejlődött ki.

Katonásan bemeneteltek, még helyben jártak, amíg az „állj" parancsszó el nem hangzott, aztán a kapuk becsapódtak mögöttük. Rájuk ragadt a feketedett a daróc és fejükre merevedett a sapka, a veríték, erdei nyirok és mocsár keverékétől. Álltak, mint az emberi mivoltuktól megfosztott beszélő szobrok. Az egymással összekötő láncot is végre leszedték, ami a barátság és összetartozás érzetének erősítéséhez kellett .A pluszmunkára kijelöltek begyűjtötték a szerszámokat és miután a lerakati helyről visszatértek, Répa főtörzsőrmester elindította akcióját. Odalépett.

A főtörzsőrmester, látszólagos egykedvűséggel, karba tett kézzel bámult, majd két öklét összefogva, teljes erőből vágta szájon a hozzá legközelebb állót.

A nem várt ütés földre vágta Derengőt, nagy, nyitott szemmel bámulta a fekete eget. Fülei csengtek és nem tudott gondolkodni. Kapott néhány rúgást is az oldalába, a főtörzsőrmester sosem végzett félmunkát, aztán lassan visszatért belé az élet. Az ilyen kábulatok, általában húsz, harminc másodperc alatt elmúlnak.

Alapcsík nem bírta, utánanyúlt, hogy segítsen neki. Ő is kapott egyet. Igaz, épp erre számított, ezért lábon maradt.

A két sértett, akik gyakorlatilag az egész csoportot képviselték, mert ez a drága jó ember bármelyiket üthette, vághatta, már túl sok tapasztalatot gyömöszölt abba a kis, lelkükben üresen maradt érzelmi szakaszába ahhoz, hogy képesek legyenek ösztöneiket visszaszorítani. Még csak a szemük sem rebbent, amitől főtörzsőrmester dühöngő állapotba került. Előbb elkezdett mindenkit ütni, rúgni és a smasszerek – mert közöttük akad rendes ember –, csak vicsorogtak magukban, de nem szóltak közbe. A szabály az, hogy egymást sohasem gyengíthetik.

– Mihaszna lusta disznók, kétszázszor körbefutjátok a belső udvart! Aki utolsónak fut be, azt parancsmegtagadónak tekintem és holnap lenyakaztatom!

A többi őr, bár látta, hogy a főtörzsőrmester az őrület határán túljutott, még mindig nem szólt. Nem olyan világ az a falak mentén...

– Végig kinyújtott mutatóujjal érintsétek a falat, különben lerövidítitek a távot! Fussatok! Érthető amit mondok?

Senki nem szólt egy szót sem.

– Azt kérdeztem, érthető vagyok?

Most sem válaszolt senki. A méregtől belülről füstölgő dobhártyákkal nyelt egy nagyot.

– Indulás!

A rabok valóban elindultak. Nem beszéltek össze, még csak egymásra sem néztek, de sétatempónál csak valamivel gyorsabb iramban cammogtak, kocogni sem voltak hajlandóak. Arrafelé parancsot megtagadni nem lehet, azért tényleg képes, ha nem is nyakaztatni, de évekre megkeseríteni az életüket. Ami disznóság, az disznóság!

Huszonöt kör után egyre közeledett a vacsoraidő, amiben még olyannak, mint a nagy Répamester sincs változtatási joga, ezért ledobta zubbonyát és keservesen beállt a sorba.

– Majd én megmutatom tetvek, mi az a futás! Öt kör az élet! Reggel mindenkit kivégeztetek!

Rengett rajta a hústömegtöbblet, alig bírt egy kört lefutni, hogy össze ne essen. Úgy gondolta, ha valamikor, most megmutatja, teli van kilyukadt akaratburka.

A leütött megvárta, míg kétszer lekörözi a tötyögő sereget, majd benne is beindult a dühlevezető pumpa. Mielőtt még okkal, vagy ok nélkül leszigetelték, hosszútávfutó volt, maratont is nyert. Megnyújtotta a lépteit, jól is esett neki, s mire Répa felocsúdhatott volna, már két körrel előzte le. Kitárta karjait, és mint versenyeken, felemelt kezekkel rohant az örök szurkolónak tekintett seregébe.

A főtörzsőrmester majdnem megbolondult, amikor fekete fátylon át – mint rosszul látó ledöfött bika –, felfogta, hogy a fegyveres személyzet tapsol, éljenez, sőt kezet fognak Derengővel és vállon veregetik.

A hús remegett teste tornyán, beténfergett az egyszeri befutóba, megpróbált ordibálni, mint rendesen, de valami úgy elhomályosította az összes érzékszervét, hogy nagy keservesen vette észre, a többiek még mindig sétapálcával követik, cilindert emelnek, a malaclopó alá teszik őket, fehér kesztyűiket egyszerre rántják le és lobogtatják felé, majd sörényen simogatják kollégáit. Leülnek, egy sebtében oda-

termett kerthelység asztalához, és rendelnek egy-egy pohár konyakot, egy húzásra leeresztették, majd Derengő egy gombostűvel beleszúr az asztalba és szétpukkad minden.

Az őrmester vicsorított egyet, aztán zuhanó testtömege megrezegtette a börtönudvart. Senki nem kapkodta el a segítségnyújtást, csak amikor látták, hogy nem pislog és morgó hangon lélegzik, pár percnyi gondolkodás után hívták a börtönorvost. Ekkor derült ki, hogy az „alkalmas", „egészséges" és „szimuláns" szavakon kívül, némi orvosláshoz is ért.

Az embereket vacsorához terelték, Répa főtörzsőrmestert fél év ápolás után megtanították két mankóval járni, majd hazairányították, ahol talán, egyszer, hosszú munka után megtanítják ismét beszélni.

Valami átmenetileg csökkent a telepre nehezedő súlyból, aztán ki tudja... Olyanokkal, akik nem csak hatalmat akarnak, de gyakorolni is akarják azt, előbb utóbb mindenhol találkozik az ember. Ami kellemetlen, abból a láncos miliőből nem lehetett elmenni, mondván köszönik, nem kérnek az ilyen társaságát.

* * *

Bimbózó fegyverek

– **Ü**LTESSETEK maniókát!

– Nagy bölcsességű, felvilágosult parancsnok, máris visszarendelek mindenkit a frontszakaszokról és még a Mekong deltájából is a Köedény síkságra terelem az embereket. Valami nagyon fontos, titokzatos háttere lehet nem hétköznapi parancsának.

– Igen. Ültessetek maniókát, de közben legyetek olyan kedvesek harcolni, harcolni, harcolni! Különben a csapatszállító helikopterek, amelyek búgása idehallatszik délről, képesek felszállni, és némelyik kirepül, megszakított államhatárunk és tengereink felségterületéből. Akkor már nézhetjük magunkat... Tudták jól, hogy semmit sem tettünk ellenük és mégis idejöttek.

– Ó, nagy bölcsességű Ho Si Minh, azon a halászhajón még egy kupac kavics sem volt, nem hogy golyószóró. A másik, valójában csónak volt és az evezőt minősítették fegyvernek. Szerényen jegyzem meg, hogy bár utálatos az ellenség, hiszen százszor annyian vesznek oda közölünk, de ezek a taknyos, beképzelt, harcolni nemtudók nagy része nem önként jött...

– Hong Tsung szóljon Cin Ming Hungnak, állíttasson gyorsan össze egy kivégzőosztagot saját maga részére, álljon elé és rendeljen tűzparancsot... Mondaná Sztálin...

– Értettem, nagy bölcsesség, már megyek is.

Hong Tsungnak jó memóriája volt, előbb mindenkivel tudatta, hogy harc, munka és ebédszünetben maniókát kell ültetni, majd odaállított néhány embert és kiadta a parancsot.

– Állj! – kiáltott Ho Si Minh – Hong Tsung, a maga emléke sehol sem derengne a történelemkönyvekben, mert annyi napalmot dobtak le, hogy az egész környék kipusztulhat, a megmaradt erdőt pedig lombtalanítják. Szegény pilóták, virtusból egy-egy liternyit benyakaltak a rákkeltő anyagból és hosszú keservek után követik a hulló leveleket.

A falu kunyhóinak pörkölt sós mogyoró szaga lett és Hien kénytelen volt kirohanni a teljesen védtelen sík vidékre. Pár perc rohanás

után, egy talán tizenkilenc éves amerikaival nézett szembe. A katona majdnem gyerek volt még, és annyira elkeseredett, mint a lány. Előtte egy mozdulatlan bajtársa hevert, ő pedig nem látta a külvilágot. Hien szembeállt vele, remegett, a katona csak akkor vette észre őt. Jack lerántotta sisakját és elrepítette, mint egy csészealjat. Zavaros, megfejthetetlen tekintetük összegabalyodott.

A fiú felemelte fegyverét és elkezdett lőni a levegőbe, majd csövét a szájába tette. Még mindig Hient nézte, ekkor szállt el a lány félelme. Megingatta jobbra, balra a fejét, előrenyúlt és elvette a fegyvert. Ilyesmik között nőtt fel, nem csoda hát, hogy értett hozzá. Mondhatni pillanatok alatt eltávolította az utolsó töltényt is, majd visszaadta a puskát jogos tulajdonosának.

Jack mindkét szeméből patakzott a könny. „Ez itt a halál." Mondta, s körbemutatott. A lány is elsírta magát.

– Jack vagyok...

Hien megijedt. Mesélték neki, hogy az ellenségnek szörnyeteg hangja van, de ilyen mély hangot még nem hallott. Megpróbált csak a szemekre figyelni.

– Jack...

Ismételte a fiú és kinyújtotta a kezét.

– Hien...

Suttogta nevét a kislány is. Előrenyújtotta remegő kacsóját, éppen az ujjaik értek össze, amikor – sosem derült ki melyik harcoló fél fegyverének tárából repült ki egy sorozat.

Fél nap múlva találtak rájuk. Az orvos kötelességtudóan, de végtelenül elfásulva pulzust mért, majd intett egy hullazsákért.

A kislány keze belezárult Jack görcsbe rándult markába.

– Hozzatok egy bajonettet!

Szólt, majd megkövült, mert a picihez képest nagy kéz, lassan kinyílt és elengedte a lány kezecskéjét.

– Ne ültessen senki maniókát!

Kiáltotta.

– Uram, ön beszéli az ellenség nyelvét?

– Mi van, tizedes?

– Fél év szolgálat után, határozottan felismerem a vietnámi nyelv cincogó, sárgás hangját.

– És mit mondtam?
– Azt, hogy ne ültessetek több maniókát.
– Tizedes, maga tud vietnámiul?
– Nem uram, miért kérdezi?
– Mert maga is megszólalt...

A dzsungel fölött, körben minden irányból csapatszállító helikopterek lejtenek táncot, amolyan légi bemutatót. Az orvos még egyszer, immár sokkal tisztább tekintettel vette sztetoszkópját és hallgatott. A szív vert, majd Jacktől Hien felé indul. A kislányé is...

– Hordágyakat, azonnal!

Kiáltja, majd a térdig érő fűben felállt.

– Emberek, mi itt most tökéletes célpont vagyunk, ezért elhajítom fegyverem!

Megpördült, s mint egy kalapácsvető lendített egyet a puskán. Fémes csörrenéssel esett Jack, már korábban elhajított fegyverére.

– Hadnagyúr, nem értem mit csinál?
– Tizedes, ez a két ember él. A hideg testekben meleg szívek dobognak, de ez fordítva sokszor nem igaz, mert a meleg testekben néha semmilyenek. Ne próbáljon megérteni, csak érezni. Mondja, fogyasztott ma ópiumot?
– Nem uram. Délutánra, a beszállítást követően terveztem egy kis kábulatot.
– Én sem. Maga szerint mennyi ideje fekszik itt ez a két ember?
– Uram, ezek halottak! Nem csak pergamen színűek, de már... Nem szeretném elsorolni, maga jobban tudja mint én. Minden jelből arra következtetek, hogy fél, talán egy egész napja nem élnek.
– Jöjjön, tegye a fülét valamelyikük mellkasára!

A katona maga sem tudta miért, de teljesítette az értelmetlen parancsot, majd ülve maradt.

– Igen...
– Most már érti, ugye? Hideg testekben meleg szívek dobognak. Nagyon szeretném, ha egy tő maniókát sem ültetnének többé a mai napon, mert mind a két oldalon megnövelik a halottak számát. Beszállítjuk őket. A kórházbarakkból kijövet lesz pár szavam a tábori lelkésszel, majd jelentkezem a parancsnoknál. Részemről befejeződött a háború!

– Ha ezt így kijelenti, uram, nincs szükség formai bírósági eljárásra sem, bár már a fegyver elvesztését is nehezen tudná megmagyarázni...

– Fogja meg a két kezet, melegszenek.

– Hadnagy úr, B52-ek hangját hallom, de már nem érdekel! Ha megengedi, beállnék maga mögé a sorba.

A katona lódított egyet és már három fegyver feküdt egymáson. A hordágyak megjelentek és a különítmény tagjaiból még hárman odaléptek.

– Szeretnénk a szakasz része lenni!

Elvetették fegyvereiket.

– Valamikor, Churchill vért, verítéket és könnyeket ígért az angoloknak – szintén háború volt –, én még ennyit sem, vagy nagyon sokkal többet... Jöjjenek! A szakasz éppen elég, ha akkor áll össze, amikor a parancsnokhoz indulok.

– Értem, uram. Ha már megyünk, kérem adjon engedélyt, hogy beszéljek a My Lai faluban történtekről. Ott voltam. Mindenkit meg kellett ölni... El nem tudja képzelni, milyen kegyetlenül nehéz úgy lőni, hogy ne vegyék észre a többiek, hogy szándékosan mellé célzok? Mindenki olyan volt, mint egy-egy vadállat. A napalmot maga is ismeri. Én soha nem tudnék megbocsátani, ha olyasmit művelnének velem... Egyszer, egy velőig rettegő, kis gyermekcsapat az orrom elé futott napalm támadás után...

– Tizedes, irányítsa a szállítást! A hullazsákokat is tegyék a helikopterre, tartalmukkal együtt! A pilótának ne mondjon semmit, nem kell felkavarni olyan embereket, akiket a kényszerűség vetkőztetett ki emberi mivoltukból. Lehet itt már a tisztesség határán élni? Megválaszolom saját kérdésemet. Lehet! Muszáj! Különben megyek, és előbb szembeköpöm magam, majd engedélyt kérek egy fegyvertelen őrjáratra.

A helikopteren teli tüdőből kiáltotta.

– Mégis tessék mindent beültetni maniókával, az összes leveletlen erdőt, valódi és irtott tisztásokat! A Kőedény fennsíkból legyen ültetvény és a Mekong folyó melletti lankákat is maniókával kell telepakolni. Akkor nem marad hely az embereknek, és ha még több fát kopaszítanának, ott is! Befejeződne a háború...

Mellette az egyik közlegény megjegyezte.

– Hadnagy úr, maga rendkívüli tehetség, ha leszerel valaha, bár a dolog innen nézve két esélyes, ezzel a számmal bárhol felléphet. Még a nyaki erei és szemei is guvadtak, úgy kiabált. Éreztem a leheletének, majdnem viharos süvöltését, de egy hang nem sok, annyi sem jött ki a száján.

– Mivel? Mi a neve?

– Brenton közlegény vagyok uram!

– A teljes neve?

– Brenton Bibb közlegény, uram!

– Kedves Brenton, sem cirkuszban, sem a show-biznisz ágazatban nem lépek fel ezzel a „számmal”, bármire is célzott. Csak igazi előadótermekben, vagy a nagy nyilvánosság előtt tenném, bár ki tudja, talán a dzsungelben is használnám kéretlenül kapott tehetségemet.

– Lassan megérkezünk uram, szeretnék valamit mondani.

– Mondja barátom és lehetőleg ne uramozzon! George Bestgongnak hívnak, nevezzen Georgnak!

– Lehetetlen, a hadseregben ilyet nem tehetek. Azt szeretném mondani, hogy hideg testekben, meleg szívek dobognak...

– Tudom barátom, de meleg testekben néha semmilyenek!

– Úgy látom megérkeztünk. Szeretnék beállni a szakaszába.

A hadnagy már nem is kérdezte, egyáltalán honnan tud a szakaszról, azon sem lepődött meg, hogy a pilótán kívül mindenki kihajította fegyverét. Talán látták is a bázisról. A pilóta csak azért nem tette, mert nem volt a keze ügyében. Leszálltak.

– Illendően bánjanak az elesettekkel, úgy negyedóra múlva találkozunk ugyanitt – mondta.

Lerakodás után a helikopter már röppent is a magasba és a fák fölött, ködlőn tárgyalóasztalok, gőgök, inaszakadt megtiportak és megroppant hadviselők lebegtek.

A legelső barakkból kilépett egy tábori lelkész.

– Jó napot atyám, szeretnék beszélni magával!

– Nézze, ha valami nem tetszett az istentiszteleten, az a maga dolga. Apropó, én presbiteriánus lelkész vagyok!

– Nem baj. Most is bömböl a fejemben a hajtóművek zaja, még mindig nem hiszem, hogy felszálltunk, aztán idehoztak... Ma történt egy olyan esemény, ami...

– Fiam, vigyázzon! Egy csapatszállítógép készül landolni!

– Itt nincs is olyan pálya. Azok Saigonban szállnak le, vagy ejtőernyősen ugrálnak ki belőle.

– Hátra se néz?

– Hiszek magának.

Fiam, hadnagy, mi is van a szívekkel?

– Ezt honnan tudja, tiszteletes?

– Onnan, ahonnan maga azt, amit láttam. Igaz, a négyes barakk egy vágnivaló ópiumfüst, lelki vigaszt kellett nyújtanom benne, de maga azt hiszem nem inhalált.

– Nem uram.

– Akkor jegyezzük meg, a hideg testekben meleg szívek dobognak. Fordítva ez egyáltalán nem biztos, hogy igaz.

– Tudom, erről szerettem volna mesélni.

– Nem kell. A kórházbarakkból tudom, hogy a lány már magához tért. A közlegény pedig lassan ugyan, de lábadozik.

– Tiszteletes úr, alig négy perce vitték be őket...

– Ne kérdezzen az értelemről, mióta magával összefutottam, egészen megkavarodtak a gondolataim. Ott jön Hoose tisztelendő. Ugye van egy szakasza? Én is megyek ma leszerelni!

Az orvosnak egyszerre esett le az álla, tátódott ki a szája és erősödött meg lélekben.

– Jó napot, atyám!

– Jó napot, fiam! Miben lehetek segítségére? Ma sem láttam a szentmisén...

– Vasárnap ott voltam.

– Én minden nap celebrálok, szeretném, ha legalább néhányan kivennék részüket az Oltáriszentségben jelen levő Krisztus imádatában.

– Elmondanék valamit, aztán három-négy percben gyónnék. Dolgom van, nagyon-nagyon sürgős dolgom.

– Jöjjön, van ott egy üres barakk! Őrjáratra küldtek mindenkit belőle.

Bent vágni lehetett a ragadós mocskot, de mit várunk el harcoló egységektől... A rend, a fegyelemmel, a tisztelettel és udvariassággal együtt hibernálta magát egy távoli mélyhűtőben.

Leültek.

– Mondja, hadnagy, hallgatom!

– Atyám, ma ugyanazt csináltam, amit szoktam. Lassan természetessé válik, hogy naponta halottakat gyűjtünk be, néha sebesülteket, máskor is-is. Aztán egy, már majdnem foszló közlegény és egy ellenséges kislány..., hogy is mondjam..., feltámadtak...

– Vigyázzon a szavakkal, fiam! Bár valami, valahonnan azt súgja, hogy a kihűlt testekben szépséges szívek lüktetnek, míg másokban, egészségesnek tűnőkben – ki tudja talán bennünk is – csak alig, vagy egyáltalán nem dobog semmi. Mondja el a vétkeit, hogy feloldozhassam!

– Csak címszavakban hadarnék atyám, mert sürgős beszédem van a parancsnokkal, megyek leszerelni. Már tekintsen civilnek.

– Nem tudom honnan árad belém az ismeret, de ha jól saccolom, hatvan-hetvenen mennek maga után. Még jó, hogy nincs fegyverem. Most mit csináljak? Beállok a sorba!

– Ne tegye, atyám és jó lenne, ha presbiteriánus társát is lebeszélné. Ha valakikre, magukra most itt van szükség. Aztán, majd egyszer, ha ez az egész véget ér, egy nyugodt, békés, kellemes parókián, illetve plébánián tölthetik az életüket. De nem most!

– Meggyőztél fiam. Feloldozlak téged az Atya, Fiú és Szentlélek nevében. Kifelé menet nézz fel az égre, tárd szét karjaidat és öleld magadhoz a világot. Ez az elégtétel. Nem tudom, milyen gyümölcsöt hoz vakmerőnek látszó kezdeményezésed, de nem foglak viszsza, menj és tedd, amit elterveztél a parancsnoknál! De jó lenne, ha itt is, virágszálak költöznének a fegyverek csövébe...

– Erről még nem is hallottam...

– Óriási tüntetések vannak, fiam és nagyon bátor emberek, akik a puskacsövekbe belenéznek, a katonákra mosolyognak és díszítik fegyvereiket.

Nagyon távol, Saigonban egy pisztoly dördült el és egy tizenéves vietkong a földre zuhant. Rambo még nem készült elkeseredett, egyszemélyes akcióira, de a nagyokosok térképeken magyarázták el, mit, hogyan, miért.

A kis különítmény, végül is lődörögve elindult. Ha már nem katonák, akkor magukat csúfolnák meg egy valódi, alakzatban masírozással.

Hanoi környékén kalapácsokat és sarlókat is használtak a rizsföldeken. A Berger félékre és környékükre zuhogott a sorozattűz. Né-

melyek lehasaltak, mások fedezék mögé bújtak, megint mások már sosem keltek fel. Közben északon és délen is egyfolytában temettek.

Ilyen gondolatok futottak át az orvos fejében, miközben azon is töprengett, vajon okos dolog-e hadászatilag tömbbe építeni a barakkokat? Ugyan őket ez az apróság már nem érinti, hiszen szabad akaratukból leszereltek.

Megérkeztek és bekopogott. Nem számított semmi jóra. Tulajdonképpen jelentkezni kellett volna, de háborúban szükség esetén a parancsnok zavarása nem csak nem tilos, de egyenesen kötelező.

Mozgást sem hallott bentről, ezért benyitott.

– Jó napot, Mr Rapsody!

A parancsnok felkönyökölt íróasztaláról.

– Üdv, hadnagy! Belőtte magát?

– Szólítson nyugodtan a civil nevemen, Mr Rapsody! Azért jöttem, hogy bejelentsem, hetvennyolcadmagammal leszereltünk. Számunkra véget ért a háború. A fegyvereket rég eldobáltuk. Szerencsére fogalmam sincs, hol. A tisztást már meg nem találnám, ahonnan iderepültünk. A többiek egy része a helikopterből lökte ki, mások itt lódították a dzsungel irányába, oda ahová nem tanácsos menni, mert akár ellenség is lelopakodhat.

Piros, fehér, kék mintákat láttatott a parancsnok lüktető feje, aztán a hajzatából, verítékkel áztatott rizsföld lett. Felugrott.

– Hadnagy!

– George Bestgongnak hívnak, kedves uram!

– Na, jöjjön drága!

Odament, megfogta a kezét, és mint egy elmebeteget, kivezette. Döbbenetére tényleg meglátta az embertömeget. Megrettent. Félt, hogy megszámlálhatatlan, apró darabra szedik és szétosztják szuvenírnek. Meg sem mozdultak, álltak és mosolyogtak, mint a gyerekek.

Az erdő felől fehér zászló lebbent és magasra emelt kezekkel bemasírozott a tisztásra egy vietnámi különítmény. A tolmács elmondta, azért jöttek, mert leszereltek, kezet nyújtanak ellenségeiknek, akik már barátaik. Menjenek szépen ők is haza, szereljenek le.

A parancsnok igazán zavarban jött, a helyzetet nehezítette a nyelvtudás hiánya. Amikor egy újabb fehér lobogó lendült ugyanabból az irányból. Négy, a fegyvereit fejük fölé emelő vietnámi katona

bemenetelt. Köztük is akadt egy tolmács, de olyan rosszul beszélt angolul, hogy alig lehetett érteni. Végül is kihámozták, hogy egyszerű, helyi kivégzésre jöttek.

A parancsnok nem is értette, miért áll mindegyik ellenséges katona mosolyogva, egy szál virággal a kezében. Egyenként odaléptek, és a három feléjük irányuló géppisztoly csövét megtöltötték egy egész bokrétával.

– Bims, hozzám! Hozzon tíz embert. Álljanak elém, ezekkel az úriemberekkel szembe!

A vietnámiak háttal nekifeszültek ellenségeiknek, mondhatni fraternizáltak a leszereltekkel.

– Na kérem, Bims, maga tudja mi az a kivégzés?

– Igen uram, láttam már néhányat.

– Olyasmit kellene végrehajtani ezeken az embereken.

Az orvos előlépett.

– Mr Rapsody, tisztelettel kérném, a végleges tartalékállományba helyezésünk előtt engedélyezze, hogy itt, a mezőn téphessünk egy-egy virágszálat!

– Magának hátrafelé is vannak szemei?

– Nem uram, csak szívem. Úgy gondolom, még egy darabig dobog, s ki tudja – bár azt hiszem maga úgysem értené –, hideg testekben meleg szívek doboghatnak, felforrósodottakban pedig semmilyenek. Fiúk, itt és most szedjünk egy-egy szál virágot.

Szétszéledtek. A parancsnok úgy érezte, megbolondul. Leszedték a maguk egy, azaz egy szál virágát, odamentek, a cimboráik fegyvereinek csövébe gyömöszölték, és most mind a két oldalon várják a termést.

* * *

Néhány szó a sporteszközről

ÉPP tizenöt voltam, amikor lementem a városi strand kölcsönzőjéhez, kivettem egy kajakot, beültem, és a lapáttal elkezdtem szelni a habokat. A kajakozás semmihez sem hasonlítható, bár az összes egyéni sportot nagyon szeretem.

Apropó, talán mégsem éppen így történt... Nézzük meg a dolgot egy másik optikán keresztül. A csónakkölcsönző bódéjának „igazgatójához" lépve, átnyújtottam személyimet, és jeleztem a szándékot. A kisöreg, egy még mindig izmos, talán ötven körüli görbelábú fazon, vette az igazolványt, bedobta a kupacba és odadörmögte, a tizenhetes lesz az, nyolc perc múlva.

A tizenhetes „meghajtója" nagyon jól csinálta, viszont magamban vigyorogtam, amikor a kis mólószerű kikötőhöz evezett, mert billegett alatta a hajó. Vajon miért mondják ezeknek a kis izéknek azt, hogy hajó? Egy evezős csónak hússzor olyan súlyos és sokkal nehezebb mozgásra bírni?

Igaz, de éppen ez a száguldásvágy késztetett arra, hogy beüljek. Mint mondottam az elején, beültem, de ez az első kísérlet valahogy úgy sikeredett, hogy ki is borultam. A vízi járművet, a Sebes Körösnek nevezett, nem annyira nagy a folyó elmozdította, tette ezt az evezőkkel is. Egyiket erre, a másikat arra sodorta. Egy startfejes és hasas egyesítésével vetődtem utánuk, de az a kis akármi imbolyog. Na nézzük! Akkorra megfogtam az egyik kezemmel a mólókikötő deszkát, ami egy picit lejtett, mert a vízszintje az esőzésekhez alkalmazkodott.

Azelőtt el sem tudtam képzelni, hogy egy kajakot ilyen nehéz egyensúlyban tartani. Rendkívüli táncbemutatót nyújtottam derékból, aztán menthetetlenül kiborultam...

Már ismertem a két fondorlatos áramlatot, vetődésem közben egyszerre tártam szét kezeimet és kaptam el mind a kettőt, azzal a megrögzött gondolattal, hogy majd be fogok szállni. Olyan nincs, hogy valaki nem tud kajakozni!

Nem borultam ki, de beborultam a Körösbe, s bizony csak az ötödik próbálkozásra tudtam hat-nyolc métert evezni. Akkor is úgy táncolt alattam az a csónakhajó, hogy azt hittem kettétöri a dereka-

mat, pedig az isiász még néhány évtizedet bujkált, amíg rám talált. Valóban navigálni kellett.

Majdnem a folyó közepén sikerült megmártóznom tökéletes oldalfordulattal. Talán mégis közelebb lehetett a part a csónakházhoz, mert még mellkasom közepéig vízben bár, de talpon kaptam el a két darabból álló sporteszközöket.

A második (azért is) csónakban maradásom hosszabb ideig tartott volna, ha egy kicsit jobban odafigyelek. Azt hittem, félretekeredett állapotú lábtartók vannak elől. Nem is értettem mi az a huzal alul... Igen kérem, a kormányt pedáloztam egyenesbe épp akkor, mikor az árral szembe fordultam volna. Úsznom kellett, de legalább megtudtam, hogy ilyen is van.

A harmadik alkalommal, nagyon óvatosan valóban egyenesbe sikerült fordulnom és eleveztem a kijelölt terület felső határáig. Meg kell mondanom, szív repesve húztam, lesajnálva szegény evezőscsónakba erőlködőket. Fordulni már nem is próbáltam, ott egy sziklagát helyezkedett el, persze nem magától, odarakták őket. A víz legfeljebb térdig ért. Kimásztam, vagy kiborultam, esetleg beborultam, irányba állítottam a jószágot, és akkor már elsőre sikerült beültem.

Az ember gyorsan tanul, hamar rájöttem, ha húzom az evezőt, könnyebben felveszem az alattam suhanó járműtől nem várt mozgását. Ilyen kacifántos megfogalmazás után leegyszerűsítem: idomulok és talán nem borulok ki.

Lefelé még nagyobb volt a kajakozás gyönyöre, bár a “jobbra tarts, balra előzz” szabályt senki nem tartotta be. A folyó tele volt behemót, lassú mozgású evezős csónakokkal. Bár megpróbáltam kikerülni őket, de úgyis közéjük keveredtem. Talán a kormánypedált fordítottam túl hirtelen, pedig akkorra rájöttem, szükségtelen, az evezővel ugyanúgy lehet kormányozni.

Úgy gondoltam, a rutin összeszedéséhez még tizenöt-húsz percre is szükségem lehet. Egy csónak oldalába kapaszkodtam, hogy viszszamásszak a vízből. Ketten ültek benne, húsz év körüli fiatal férfi és nő. Először nem örültek, majd az egyik villából kivett evezővel hatástalanítani szerettek volna. Addigra, a mély vízben visszajutottam makrancos hajómba, igaz, az evező megint önálló életre kelt, de azért van az embernek keze, hogy használja.

Lassabban haladtam, de a falapátnál gyorsabban, ezért utolértem és a bátorságom is megsokszorozódott. Az alsó határvonalat jelző táblánál még azon gondolkodtam, talán nem ártana leevezni a Körös hídig, mégis meggondoltam magam. Bár túlzott szabályelkövetéssel nem lehet megvádolni, de az majdnem egy kilométerrel esett a kijelölt területen kívülre.

Nagy ívben, hogy fel ne boruljak megfordultam, majd előre hajoltam, s mint a versenyzők, teljes erőből kezdtem evezni. Szép, hosszú szakaszon minden tökéletesen sikerült, de ma sem értem, hogy a mólóféle alatt harminc méterrel mitől borultam ki... Vagy be?

Na kérem, már fáradt voltam, idegesített ez az összevissza borongás. A vízmélység is zavart, mert az a mocsok csónak – azért is úgy neveztem akkor – megtelt vízzel, és a sötétbarna szeszgyárszennyel festett vízben alig látszott.

Ott akartam hagyni, tulajdonképpen az utolsó pillanatban döbbentem rá, hogy az a kis hajócska valószínűleg csillagászati összeggel szerepel egy leltárlistán. Nem véletlenül kobozzák el az embertől azt a szürke személyit. Rendben, gondoltam, a csónakot megmentem, de nem vagyok képes egyszerre négyfelé úszni. Úgy vízzel telten, a vákuumelmélet működött benne, nagyon nehezen tudtam felszínre hozni és lábtempózás közben kiborítani belőle a vizet. Majd a szénfekete – nem szerettem belegondolni, vajon mitől olyan színű – latyakkal festett terméskövek közé raktam. A túlparton nekem is fel kellett lépnem és természetesen vissza is csúsznom, hogy mindkét lábszárcsontom biztosan felhorzsolódjon és kapjon abból a nemtelen iszapból.

Azért vetettem gyorsúszással önállósult evezőm után magam, mert taszított az egész. A visszaúszás után még egy sípcsont egyengető akció következett, azokon a csömör köveken nem lehetett megállni, de újra felkerültem a hajóra. Hagytam magam középre jutni, majd közjótékonyság hatásától lecsorogni az alsó szakaszig. Ott, derékig érő vízben kivontattam hajómat egy szép, tiszta, homokos szakaszra, majd várakozó álláspontra helyezkedtem. Napozás és pihenés után, nagy óvatossággal jutottam vissza a kiborító kezdetek deszkapadozatához.

Az öreg már messziről kiabált.

– Tizenhetes, tizenhetes!

Na végre, gondolta. Óvatosan kieveztem, elődömmel ellentétben én tényleg vízbe borultam, de már szándékosan. Nem akartam égetni magam, és átadtam a vízi járművet.

– Kölyök, miért nem mondtad, hogy nem tudsz kajakozni?

– Már tudok főnök!

– Akkor holnap délután folytatod.

– Rendben. Kezet rá, főnök!

Hát így tanultam meg, úgy a nagyon amatőrnél valamivel jobban kajakozni.

* * *

Szép szavak Jóságosi 83-ról

DARVAS Iván börtönanekdotája nyomán

Darvas Iván, lábait a korlátra felpakolva, hátradőlt és lazított. Nézte a pinceszerűen domború plafont, rágyújtott egy cigarettára és dúdolt magában. A rabruha egyenesen serkentő hatással bírt rá, eltöltött ott talán két esztendőt is. Most, ha netán arra csámpázna egy tévelygő fegyőr, nem lenne köteles két kézzel markolt sapkával, falnak szorulva fejét lehorgasztani.

Rondák ezek a lengőfolyosók, minden lépés csattog, durrog rajtuk, a cellaajtók bármilyen tömörek is, a személyzet megtalálja hová kell akkorát csapni – mikor éppen arra jár –, hogy kevés nyugodt percük maradjon a bentieknek, az amúgy rettentően ingerszegény környezetben.

A rendező kereste a legpenészesebb helyet, a legrozsdásabb rácsot, továbbá mindent ami szűk és nyomasztó. Ez a pár perces forgatás eltart két-három napig is.

Jóságosi 83 végzetére befordult a sarkon, és mielőtt reflexszerűen ott helyben gutaütést kapott volna, térd alatt remegő lábakkal elindult a sziesztázó fogoly felé. Bár tudta, hogy forgatnak, meg azt is, hogy ilyesmi nem történhetne meg, sok kulcs zár minden ajtót. Egy pillanatra megállt. Lenézett a folyosók közötti üres térbe, majdnem kiesett. Abban bízott, mire visszanéz, már nem lát semmit, csak az egymás fölé zsuppolt szűk, ronda és életveszélyes tartókorlátokat.

Már nem örült, hogy nem fordult vissza, de menni, haladni kell a cellák sora között. Kötelesség minden ajtóra gumibottal jó nagyot csapni. Hadd rettegjenek odabent, vajon benyit-e, vagy nem. Ha igen, megfelelő módon, vigyázz állásban fogadják.

Lépdelt, lassan kezdett visszaáramlani belé a bátorság. „Pottyantunk rá, ez csupán egy színész! Úgy megszédül egy tányérsipkás, szolgálati fegyverrel ellátott börtönőrtől, hogy magától megtanulja a belsőszabályzatot."

Darvas Iván kiválóan érezte magát, esze ágában sem volt kényelmi helyzetén változtatni, ettől a smasszer három méterre tőle elbi-

zonytalanodott. A művész úr eredetileg nem tervezett semmiféle visszavágást, de amint hanyagul ránézett, nem tudta elkapni a szemét. Tekintetük összegabalyodtak egy pillanatra. „Tehát ez a Jóságosi 83, hej mennyit püfölte a talpamat, mert zárka nyitás előtt a küblit nem ürítettük ki. Persze hová ürítettük volna, de ilyeneket ép elméjű rab nem kérdez...” Hintázott egy keveset, nagyokat szívott cigarettájából és elégedetten pöfögött. Jóságosi 83 állt, egyre inkább úgy érezte magát, mint egy elbizonytalanodott kisgyerek. Éppen fordulni akart, amikor a színésznek bevillant az ötlet.

– Maga!

Szólt oda. Jóságosi 83 úgy tett mintha nem értené, hiszen a lengőfolyosókon mások is járhattak... máskor, de akkor éppen nem.

– Igen maga! Jöjjön csak, hozzon nekem egy kávét! De ne a benti büféből, az posék, hanem a szemközti presszóból. Na idefigyeljen fiam! Itt egy százas, ami megmarad, tartsa meg.

Jóságosi elkékült, olyan lett, mint egy megszelídült galóca. Szerepzavarában elmosolyodott, meghajolt, átvette a pénzt, megfordult és elindult arra, amerről jött. A színész úgy érezte, legalább egy keveset sikerült törlesztenie. Szívott még két-három mélyet cigarettájából, és a továbbiakban fütyült egykori smasszerére. Jóságosi embertelen erőfeszítésekkel eljutott a sarokig, befordult és ott lerogyott. A két lába térdből belógott a mélységbe, lassan csúszott előre. Párna lett fejének a fal, zárkaajtók röpködtek körülötte, még a rendszertelen vasas csattogás is szárnyakra kapott. Villogó fényt látott, a füle visított és az egész koponyájában vertek a dobok. Ha nincs korlát, a szabadesés művészetét is bemutathatta volna, de az visszatartotta a magamutogatástól.

Oldalról léptek hangzottak, még a plafonon is szöges bakancs durrogott. Jóságosi 83 nagyon furcsa állapotba esett.

– Hé te, itt nem szokás déli tizenkettőre berúgni. Kelj fel, lábra hékás! Jóságosi, megbolondultál? Használjam a fogvatartottaknak fenntartott szókincsemet?

A főtörzs – parancsnoka is kebelbarátja –, némely oldalrúgások buzdításával próbálta kijózanítani. Kideríthetetlen, honnan szerzett olyan rövid idő alatt egy egész vödör vizet és ráöntötte. A kép elkezdett kitisztulni, Jóságosi 83 nem kapott gutaütést, csak pszic-

hésen hengerelte le a képtelenség. Már ült, mint egy bambán gügyögő, másfél éves. A főtörzs lábra állította, nekitámasztotta a falnak, majd lekevert néhány pofont.

– Mi van veled? Ma nem ittam, jó a szagmintám, nem bűzlesz.

Jóságosi nem szólt, csak a remegő kezébe szorult százast emelte fel.

– Na, aki itt kenőpénzt fogad el, az... nekem is ad belőle! Világos? Megdrágult haver, ez nem kenőpénz – suttogta elhalt hangon a 83-as –, az a túloldali színész nyomta a kezembe, hogy hozzak neki kávét.

– Príma! Akkor már be is léptél a Börtönfeljavító, Képépítész Csapatba. Egyelőre ilyen kacifántos nevet adtunk az akciónak. Ezek itt tátják a szájukat néhány napig, aztán elmennek, de szeretnénk, hogy szépet lássanak, majd a személyzeti étkezdéről tömjük tripla adaggal a foglyokat, aztán természetesen lekoplaltatjuk velük. A takarító másfél órával hamarabb, az ébresztő másféllel később lesz. Csak kiáltunk, úgy mint a hadseregben, a szirénát kikapcsoljuk, ez fontos az intézménynek. Öröm az ilyen öntevékeny, gondolkodni tudó barát és munkatárs!

– Értem főtörzs, Szalai 12... Az a helyzet, hogy az ott lenyomott, talán két esztendőt és különösen megkedvelt...

– Hát persze, persze! Emlékszem rá és kit érdekel?

– Téged nem, Szalai 12, mert nem neked kell szobaszerviz szolgálatot végrehajtanod.

– Jaj de jó, hogy mondod! Este itt alszanak. Majd felosztjuk egymás között, hogy ki kinek, mit és mennyit vigyen. Zabáljanak és igyanak, hadd érezzék, nem igaz az, hogy a börtön rossz hangulatú hely! Első lépésben az oldalfegyvereket és gumibotokat elzárjuk. Második lépésben, ha a kávét elrendezted, az a pofa tényleg jól fogja érezni magát. Most gondolj bele! Ha ezzel a picinyke akcióddal eléred, hogy jóságos tetteid zömét elfelejtse, és néhány év múlva könnyedén mesélje, milyen jól elvoltatok, még kávét is hoztál neki, mekkora hasznot hajtasz a büntetés végrehajtásnak!

Jóságosi megetette a maga útját.

– Egy kávé rendel, majd hozom a bögrét!

– Parancsoljon, őrmester úr!

– Nem szoktam parancsolni!

Sziszegte Jóságosi, majd a még le nem adott gumibottal szétrepesztette a pultot.

– Értettem őrmester elvtárs, kérem bocsásson meg!

Hebegte az elárusítónő. A fegyőr megfordult, szegecselt talpú lábbelijével – emeletekre fel és lekanyargózva, hogy már senki nem tudta a bennfenteseken kívül, fölfele vagy föld felett jár – visszacsattogott. Falfehéren bár, de átnyújtotta a kávét a színésznek.

– Jól van fiam, köszönöm! Elmehet.

Jóságosi azt gondolta, hogy Darvas Iván átvette a börtönparancsnokságot. Azon morfondírozott, megy, leadja a holmit és hazaballag. Egy rab mégsem parancsolhat neki!

A folyosó kanyarja után már várta a főtörzs.

– Idefigyelj, te! Nekem itt nem lesz csörömpölés meg duhajkodás! Ha kell, altatódalt dalolunk drága vendégeinknek. Jól érted, a fogvatartottakra célzok, mert ha néhányan most elviszik a hírt, akkor világossá válhat a társadalomban, hogy bent jobb, mint kint. Értve vagyok? A sértődést tedd félre, nyomulj a konyhára és sürgesd az ételalkotó kezeket, aztán majd jól megbosszuljuk, egy hétig nem szellőztetünk.

– Bocsánat főtörzs, itt a földalatti harmadik szinten, a pincében nem szoktunk ablakokat nyitni, mert nincsenek...

– A 72, 73, 74-es zárka a tied, amíg ezek itt vannak, mindenki készenléti szolgálatot teljesít, hazamenésről szó sem lehet! Kopogsz, nyájasan benyitsz, előbb fehér asztalkendővel borítod be az asztalt, majd leteszed a vacsorát, megkérdezed, parancsol-e még valamit a kedves fogvatartott. Ha kér, viszed, ha nem, szép jóéjszakát kívánsz neki és kihátrálsz. Ugyanezt végigcsináljuk az egész emeleten, de hogy ne történhessen malőr, az egész börtönben, még a siralomházban is. Szeretném, ha nagyon jó képet festenének rólunk.

– A halálra ítélt, főtörzs? úgy tudom, reggel viszik... Ki nem állhatom az ilyeneket! Retteghet az ember, hogy lefejelik. Hatan-heten fogjuk közre, de veszélyességi pótlékkal is rettenetes, ezek mindenre képesek! Tényleg, kérem az ideiglenes odahelyezésemet.

– Ne spekuláljon Jóságosi, az őrzést megoldottuk, majd máskor, néhány nap, vagy néhány hét múlva retteghetsz. Megértetted?

– Igen főtörzs!

Két napig valóban tejben-vajban fürödtek az elítéltek, persze ezt nem állítanám így szó szerint... A szutyok megmaradt. Bár az önmérsékletet önként tanúsító személyzet háromszor, vagy még többször verte vissza rajtuk az átmeneti lazítást, de szabadulás után még a rabok is arról anekdotáztak, hogy valami érthetetlen okból kifolyólag, egy bizonyos időszakban hetekig dőzsöltek a börtönben. Az idő megszépíti az emlékeket és az viszonyítás is megváltozik. Na kérem, akkor most jót, vagy rosszat tett Darvas Iván? Ez nem lehet kérdés, ugye?

* * *

Leszereltünk...

– **M**IÉRT kínoznak itt, apám, nem volt elég még a megalázás?
– Így megy ez a háborúk után, fiam, hogy itt gebedünk meg.
– Ha túléljük, összeszedjük magunkat és újra támadunk! Ugye, apám? Győznünk kell!
– Már nem tudom, fiam, eléggé bizonytalan itt minden. Most arra figyelj, hogy egyik lábadról a másikra helyezd a súlypontodat, különben nem fogod bírni. Nem emlékszem, hogy két vagy három napja állunk itt...

Sokan kidőltek, azokat egy sarokba húzták a szögesdróton belül. A foglyok egyelőre nem kaptak engedélyt sem táplálkozásra, sem folyadékfogyasztásra, de még leülésre sem.

Ez a háború nem egészen olyan, mint a szokványosnak nevezhető előzőek, bár állandóan a – vae victis – „jaj a legyőzöttnek" elv uralkodott, mindegyik után. Nem a legyőzött hadsereget sajnálom. Ugyan! A megvezetett, megtévesztett katonákat, akiket nem is nagyon kellett ideologizálni, behívó parancsra mentek, vagy durrantottak nekik.

Lajos bácsit és Gábort azonos napon hívták be. A negyvennyolc és huszonkét év között van némi különbség. Másnap hajnalban érkezett Tibor gyorsbehívója is. Úgy döntött, ő nem háborúzik, bizonyos elvekkel nem hajlandó egyetérteni, de mint jól tudjuk, a parancsnokságok soha nem kérdezik meg a besorozottaktól, hogy egyetértenek vagy sem, akarnak, vagy nem. Nekik a húsdarálóba ugrás a kötelességük, és a szintén bent tartózkodó ellenség legyőzése. Hogy egy kicsit elrugaszkodjunk a dramatizálástól, nekik külön lyukakon kellett volna kifolyni. Úgy, mint győztes ledaráltak és vesztes ledaráltak, a háborúban ezt úgy mondják, hogy legyőzöttek.

Tibor tizenhatszor került olyan helyzetbe, mikor fogadás esetén nem tett volna egy lyukas garast sem saját életben maradására. Végül sikerült átvergődnie magát az ellenséghez. Közben apja fásultságból, bátyja elvhűségből csonkolta saját és mások életét. Már nem foglalkoztak azzal sem, hogy bajtársaik közül többen dőltek a hősi halott, fagyott földi vánkosra golyóbis nélkül, mind végkimerüléstől. Úgymond tették a dolgukat.

Nem kell túlzottan karikírozni a helyzetet, az emberek egyenruhában nem nagyon válogathatnak. Vagy ők, vagy őket.

Az elején szorgoskodtak a tábori papok és lelkészek, végül már nem maradt „kapacitás”, annyi mindenkit temettek egyszerre öt-hat tömegsírba, hogy csak közös szertartásokat tudtak összehozni. Ha egyikük összerogyott, bedobták a többiek közé és folytatták.

Aztán egyszer minden véget ér, a nagy remények, nagy szavak, vágyálmok, vagy rémálmok, s most, a majdnem teljesen végkimerült tömeg ott álldogált. Várták, hogy a majdnemből teljes legyen, még inkább, hogy túléljék. Gábor még ilyen körülmények között is háborgott, nem tudta elfogadni egy eszme hanyatlását. Túl fiatal volt, és nem öregedett meg elég hamar a szenvedések hatására sem ahhoz, hogy felmérje, ők ott egyszerre vesztesen és győztesek, mert valószínűleg mégis túl fogják élni. Leállt egy vérengzés, az öldöklő eszmék tömegsírját is megásták végre.

Ekkor közeledett a sok ki nem állt, ellenséges dirigens közül egy magyarul nagyon jól beszélő.

– Apám, bátyám, én vagyok! Ne mozogjanak túlságosan, mert a fiúknak tűzparancsuk van!

– Meddig lehet még aljaskodni? Ez az ellenség akcentusmentesen beszéli édes anyanyelvünket és tökéletesen utánozza öcsém hangját!

– Én vagyok az, testvér, nem ismersz meg? Úgy döntöttem, nem megyek önszántamból mocskos oldalon harcolni. Pacifista lévén előbb teljesen kívül akartam maradni, de lehetetlen volt szemet hunyni a sok szemétség fölött. Beálltam hát, hogy minden újra szabad lehessen.

– Mi legyen, te mocsadék?

– Szabad, testvér! Most keserves a te sorsod itt apámmal, de az enyém még kegyetlenebb. Látnom kell titeket, a félrevezetett, kisemmizett szerencsétleneket, akik a romlott oldalra kényszerültetek.

– Mit beszélsz, Tibikém? Ide senki nem kényszerített! Tudom, mi a kötelességem! – sziszegte az idősebb testvér.

– Azonnali behívót kaptál édesapámmal együtt.

– Kivel, te mocskos? Ne nevezd apámat apádnak!

– Fiaim, hátrébb az agarakkal, mert Gábor és Tibor, mind a ketten édes gyermekeim vagytok.

– Apám, ugye, nem akarja azt mondani, hogy maga is egyetért ezzel a fattyúval?

A férfi megfontoltan, szinte kedvesen fordult fia felé és letekert neki egy pofont.

– Bocsánatát kérem, édes jó apám, másként nevezem áruló testvéremet. Engedelmével ettől a pillanattól én nem tekintem őt öcsémnek, csak a maga fiának.

Nem tudni, honnan maradt Gábornál a rövid pengéjű kés, de villant, és a testvér térdre bukott, majd hátrahanyatlott. Tibor nagy szemekkel nézte, amint az idősebb testvér újra emeli a rövid fegyvert és ebben apja gátolja meg. Csuklón ragadta és a lesújtó mozdulatot maga felé irányítja. Előbb ki akarta tekerni a kezéből, ám ez nem sikerült, hát a penge útját állta saját testével. Szintúgy zuhant alá, mint kisebbik fia, hajszállal mellé.

Tibor tehetetlenül nyögdösött, és még mindig mosoly sugárzott arcáról. A bátyját két oldalról elkapó katonáknak kisujjával odaintett, mert az erő maradéka is kifutott belőle.

Az egyik lehajolt, teli torokból orvosért kiabált, ám a fiú mozgó ajkait észlelve csendre intette a lármázókat.

– Elöntött a düh, még itt is olyan hetykén álldogálnak ezek a mocsok egyenruhások, hogy kénytelen voltam a zsebkésemet használni. Én támadtam, az ott csak kitekerte a kezemből a bicskát és reflexből védekezett. Meggyőződésem, hogy ezzel nem lettem volna képes szúrni, ha nincs háború. Rendben, pajtás?

– Igen, értettem, őrmester!

Tiborral egy kicsit különös, kellemetlen körhintamozgását játszotta még a föld, aztán végleg a felhőbe meredt tekintete.

Lajos összeszorított fogakkal fordult oldalra és simogatta meg fia arcát.

– Gyermekem, gyermekem, hogy lehetsz ilyen naiv? Csak nem képzeled, hogy ebben a helyzetben, itt és ezt bármiféle magyarázattal megbocsájthatóvá tetted?

Lajos visszahanyatlott, kemény arcvonásai lassan kisimultak. Közben, a körülöttük akadékoskodók felé már hallhatatlanul, csak mozgó ajkakkal suttogta némán:

– Mind a hárman leszereltünk...

Fától fáig

A HÁROM barát beérkezett a korábbról ismert állomásra. Máskor nem szokta a bemondó, de valamiért talán különlegesnek érezte az alkalmat. „Szegletfa... – ismételte háromszor, majd folytatta: – Vonat indul a második vágányról Nagyfalva felé." A köztes megállókat unhatta felsorolni a mikrofonnál ülő, mert ezt éppen elégnek találta közölni.

Leugrottak, bizonyos társaságban húszéves kor alatt nem szokás lépcsőt járni. Még ott éktelenkedett arcukon a végigpoénkodott út túlzott derűje, majd nekikomorodtak. Az a fölösleges, negyven percen át tartó vidámság is egy meghatározhatatlan, oda nem illő, alig ismert érzéssel rotyogott egy fazékban. Ott már nem lehetett tovább elzárkózni a valóságtól, rá kellett kérdezni az útvonalra. Meg is tették. Az első befelé igyekvőtől érdeklődtek, merre is laknak Vándorék.

Tulajdonképpen akkor sújtott beléjük a helyzet keserve, amikor a kérdezett illető zokogni kezdett. Nem tudott megszólalni, csak egy irányt mutatott, amiből arra következtettek, hogy kiutasítja őket a helységből. Végigmutatott a másik irányból érkező folyócskán a rétre. Nem kérdezősködtek tovább, lehetetlen volt félreérteni az értést. A derűből elpárolgott az utolsó helyzetidegen kocka is, és torkukba kvártélyozta magát egy rugalmatlan gombóc.

Önmaguk számára is érthetetlen volt, hogy miért teszik, de elindultak kifelé a településből. Pedig ismerték a környéket, tudták, hogy egy félúton odarendelt, romos bakterházon kívül arra nem találhatnak semmit. Talán már nincs is a háznál? Ilyen gyorsan mennének a dolgok? Elkéstek, vagy félreértették, amit mondtak?

Nem egészen összefüggő menetoszlopba ütköztek. Egy pallónál valamivel szélesebb hidacskán keltek át.

– Vándorékhoz mennénk...

– Jöjjenek utánunk! – mondta fátyolos hangon egy fekete kendőbe rejtőzött nő. – Ismerték Istvánt?

– Elég jó barátok voltunk... – suttogta a legidősebb. – Olyan sporttársfélék. Bár ezt félve mondom, mert ő volt a legjobb. Láttam már végigfutni harminc kilométert, és utána, ha kellett volna, még harmincat megtesz. Nem félreértés ez az egész?

– Az a baj, hogy nem. – Kislány – fordult a már nem viccelődő, mosolyogni sem tudó, dermedt arcú Angélára –, várjon még a könynyekkel!

– Ezzel mit akar mondani?

– Csak annyit, hamarosan eljön az a pillanat, amikor a csapot megnyitják. Tudja, voltam néhány ilyen helyen, de most nemcsak a szívem szorul össze, hanem félek. Lám, milyen önzőek vagyunk mi, túlélők. Azon jár a fejem, milyen rossz lesz nekem a lelki sérülés, pedig gondoljanak a család helyzetébe!

– Én azt teszem – szólt a három farmeres, korban középső tagja. Szerintem harcba vihették, valami titkos akcióba. Azt hallottuk, hogy...

– Nem is tudom, sokkal egyszerűbb és mégis rettentően bonyolult a helyzet. Vasárnap látogatta meg az édesapja. Három napja igen derűsen jött el. Ő nagyobb férfit akart faragni a fiából, nem vette észre, hogy mennyire az. Lágy szívével is keményebb nála, mert Lajos bácsi nagyon keménynek képzeli magát. Gyerekkorom óta ismerem, tudom, hogy játssza az egészet, és azt is, hogy fián akarta behajtani saját tötyögő karakánságát. Nem tudom, mennyire közelről ismerték Istvánt, de ez a fiú egyszerre volt jószívű és férfi. Van az a mondás, ha férfi vagy, légy férfi kék erdőben, zöld fák között is. A csajkája veszett el egy hadgyakorlaton, ami talán annyiba kerülhet, mint egy ócska tányér. Azonnal fizetni kellett volna, de az öreg – nem tudom másképpen hívni – a maga szikárságával mosolyogva utasította el. „Felnőtt, rendes katonaember, rendezze dolgait.” El tudják képzelni? Az egész nem került volna egy félnapi bérébe sem! Mire leszállt a vonatról, már sírva várta lelkem, Juliska. Szegény nem tudott románul, de vannak olyan szavak, amelyeket nem nagyon lehet félreérteni. Sándor elolvasta, összegyűrte és a földhöz vágta.

– Ezek hülyék, pár órája beszéltem vele!

Az asszony felvette a papírt, szétnyitotta, kisimította és visszanyomta a kezébe.

– Ha már ilyen nagyon megnyugodtál, fordítsd le nekem, légy szíves!

– Azt írják, hogy hősi halált, vagy mit tudom én, mit szenvedett a fiúnk. Én se értem szóról szóra.

No, ekkor, a hazafelé vezető úton, Juliska valahogy kiszedte belőle azt, amit az előbb elmeséltem. Telefonáltak, táviratoztak és mindduntalan azt kapták vissza, ami a papíron állt. Közeledünk...

– Igen, látom. A házig nem biztos, hogy el lehet jutni, valószínűleg csak a környékére, de az udvarba semmiképpen.

Ahogy közeledtek, a suttogás is elnémult, olyanná vált minden, mint a megkövült emberek gyülekezete. A ház körül, az utcában embertömeg állt fegyelmezetten. Látszatfegyelem volt az csupán, egyeseknek az arca remegett, mások szeméből potyogott a könny. Az udvarba nem mondanám, hogy képtelenség volt bejutni, de csak szó szerinti tülekedés árán.

A teraszon három különböző egyenruhás, láthatóan igen magas rangú tiszt somfordált jobbra-balra. Igen kellemetlenül érezték magukat. A katonai egyenruha nem feltétlenül jelzi a szív hiányát, viszont ha utasítást, pontosabban parancsot kaptak valamire, esetleg ők maguk adták ki azt a szabályzat értelmében, végre kell hajtani és hajtatni.

Egy darabig a végtisztesség megadása nem ütközött elképzelhetetlen nehézségekbe, mígnem egy velőtrázó sikoly szakította fel a csendet, és ez a sikoly folyamatos zokogásba, jajveszékelésbe torkollott. Rögtön lehetett tudni, ki a hölgy, senki nem értetlenkedett. Bizony, István édesanyja volt ő.

A milicistát bárki azonosíthatta, az egyenruhák színeit és a rendfokozatokat nem ismerők csak annyit láthattak, hogy a másik kettő, ha tehetné, elsüllyedne szégyenében, amikor határozott katonásan – mert muszáj –, a csendbe kénytelen dörögni: „Nem lehet!” Az anya két kezével döngette a szekuritátés ezredes váll-lapját, pedig alig érte el. Az óvatosan megfogta kezeit és leemelte. Nem magáról, hanem arról az uniformisról, ami valamit képviselt. Ki tudja, fiatalon talán nem is tudta, hová keveredik, bár az a három óriási csillag elég komoly előmenetelt is feltételezett...

– Nem lehet, asszonyom! – mondta szinte suttogva a zöld egyenruhás – milyen érdekes –, ugyancsak ezredes. A parancsnoka lehetett. Valószínűleg nem örömükben mentek a nekik is kellemetlen eseményre. Egy katonai egységben rendkívül kellemetlen minden haláleset, de ez itt nem a kaszárnya volt.

Az asszony két öklével püfölte a tiszt zubbonyát, aki leszegett fejjel óriásikat nyelt. Talán még a szeme is bepárásodott, amikor három sorkatonáját berendelte a szobába. Akkor még háztól temettek, és Istvánt az egyik helyiségében ravatalozták fel.

– Nem lehet kinyitni!

Ezt a három szót morzsolta a szerencsétlen parancsvégrehajtóknak, akik előzetesen díszőrök lettek volna, fegyverrel tisztelgéssel és a katonai szabályokkal járó tiszteletadással.

A három odakeveredett egyszerre némult el és kövült meg. Ha az arcizmokban és zsigerekben remegő tömeggel együtt nem ilyen körülmények közé kerülnek, meglincselik a minden bizonnyal nem gonoszkodókat. Van olyan ember, aki képes halott hozzátartozóját, főként gyermekét egy deszkaláda zártságában figyelni. Tudni, hogy ott van és mégsem. Az az igazi harminc fokon túli kánikula volt, amikor az emberek, kortól függetlenül legszívesebben vízközelben, strandon vagy folyóparton érzik jól magukat, ahol bármikor hűsölhetnek.

Igen, egyre határozottabban lehetett érezni István anyagi jelenlétét és egyre inkább érthetőbbnek látszott a fegyveres testületek döntése.

Ki tudja, hány napon át és milyen körülmények között tartották szegényt, s lehet, az a vidám, erőtől duzzadó fiatal, ítélőképességét elveszítve sorozatlövésre állította a billentyűt.

A raktáron nem sorakoztak külön temetési díszegyenruhák, sőt az egység logisztikai őrmesterének kellemetlen pillanatokat nyújthatott a tönkretett egyenruha. Miféle cinizmus? Remélem, ilyesmi mégsem történt, de hogy szemektől elfedve ugyanabban a kiképző felszerelésben nyugodt, amiben végrehajtotta végzetes tettét, az szinte száz százalékban biztos.

Nem beszéltek össze, de az odaérkezett három barát – két fiú és egy lány –, lassan elkezdett hátrálni, és egy útkereszteződéssel odébb álltak meg, ahol suttogva megpróbálták átbeszélni az egészet. Olyan mértékben felzaklatta lelkiállapotukat a tapasztalás, hogy még egy évtized múlva is fel-felkiáltott.

A zokogás, ordítás szűnni nem akart, úgy érezték, szétrepül a fejük és a szívük átszakad. A pap alig tudta elmondani a kegyelet szavait anélkül, hogy ölbe ne vegye és simogassa az anyát. Végül is Isten rendelése szerint élünk. Az élet eleje és vége nem a mi dolgunk. Folyamatosan hangsúlyozta, hogy ugyan feltehetően öngyilkosság történt, de számtalan más lehetőség is maradt, hiszen csupán hivatalos szervek jelentéseire lehet támaszkodni.

Megemelem kalapomat a körzeti megbízott előtt, aki tökéletesen bírta a magyar nyelvet és feladatául róttták rá, hogy jegyzőkönyvben továbbítsa a kegyeleti beszédek szövegének esetleg rendszerellenes részeit. Ezek szerint nem tette, mert az ott beszélők közül senkinek nem lett semmi baja.

Az apa tartotta magát az utolsó pillanatig, amikor épp a gyászkocsira akarták feltenni a koporsót. A katonák tisztelegtek, és a feltehetően parancsnokuk utasította embereit, hogy vigyék kezükben. Ekkor telt be Vándor pohara, addig bírta a bivalytekintetű férfiasságot. Leült az udvar közepén, és elkezdett himbálózni előre-hátra. Két katona megpróbálta lábra állítani, de odébb tolta őket, aztán felpattant és a tüzér ezredes elé állt.

– Na, idefigyeljen! Küldök maguknak ezer, de ha akarja, tíz, vagy százezer csajkát, csak adják vissza a fiamat!

– Itt van, Vándor! Ennél közelebb már nem is lehetne magához. Álljon díszőrséget neki, mint egy igazi katona, mert ugye, maga is szolgált valamikor. Katonák, koporsóhoz! Kegyelettel emeljék!

Ilyen parancsokat soha nem hallott, rögtönözte őket. Elöl ment a cifra, feketére faragott, mégis borzasztóan taszító gyászkocsi, mögötte két-két oldalról két katona vitte Istvánt. Előttük a parancsnok menetelt, a koporsó mögött pedig a feleségét is magára hagyva Vándor.

Már nem lehetett tudni, hogy parancsot teljesít vagy bekattant, mert a lábait nem csapta ugyan a földhöz, de díszlépésben követte a fiát. Mögötte a pap támogatta Juliskát, őket a körzeti megbízott, illetve szekuritátés tiszt követte. Nem egymás mellett mentek, mert még a rendőrhadnagy sem mert volna csak úgy melléállni.

Az a három fiatal úgy érezte, jobban tették volna, ha nem jönnek, nem képzeltek ekkora és ilyen furcsa drámaiságot. Úgy gondolták, egy jó haver, jó sporttárs, annyit minimum megérdemel, hogy odamenjenek, aztán majd csörögnek egyet, vagy mégsem? A temető kovácsoltvas kapujánál tovább nem bírtak menni, távolról figyelték az eseményeket.

Az öreg már egyértelműen elveszítette ítélőképességét. A férfiak általában nem sírnak kifelé, lehet, ő befelé sem sírt, de ami tudott, minden összeroppant az irányíthatók közül benne. Fontosnak érezte, hogy átvegye a parancsnokságot.

– Fegyvert lábhoz! Cél, tűz! Csajka, csajka, csajka...

És nem akarta abbahagyni. A katonák sem tudták, mit csináljanak, de az egyenruhás parancsnokok, a pap és a nép sem. Csak nézték, amint egy ember valamit nagyon sajnál. Az a baj, ott akkor senki nem tudta eldönteni, hogy a gyermekét, vagy önmagát.

A búcsúztató a beszéd közben is folytatta:

– Csajka, vigyázz, hátra arc! Feküdj, csajka, fel! Csajka!

Az idegek fellobbantak a hangján, amint ismételgette. Ahhoz hasonló traumával még senki nem ment végtisztesség után haza. Azok, akik csak hírből ismerték, vagy köszönő viszonyban voltak vele is, hetekig nyugtalankodtak, és fel-felrettentek álmukból hideg verítékben. „Hát mi történt itt tulajdonképpen?"

Az ifjak autóstoppal hagyták el a helyszínt, és a városig hallgattak. Mikor leszálltak, a legidősebb megszólalt:

– Micsoda csajkarendszer! Ha nem ússzuk át háromszor hosszában a Köröst, megiszom egy láda sört!

– Hosszában nem lehet öreg, csak keresztben. Ma nem iszom egy kortyot sem, de akkor is átúszom végkimerülésig, mert még el találom felejteni a mai napot. Nem erre a rémségre, hanem Istvánra szeretnék egy életen át emlékezni.

– Jól van, na! Essünk neki, kotorjuk ki a Köröst. – És aznap izom- vagy ínszakadásig majdnem éjfélig úsztak.

Remegő lábizmokkal értek haza, de Istvánt, aki ki tudja, hová jutott és hogyan, a mai napig nem felejtették el.

* * *

A 86-os elítélt

A 86-OS elítélt csak az utolsó utáni percben hagyta abba a röhögést, amikor felfogta, hogy bárkit és bármit mozgatna meg, be kell vonulnia. Olyan még nem fordult elő, hogy szükség esetén lakosztályt ne rendezhetett be magának bárhol, de itt a viszonyok némileg különböztek.

Félt, mert egészen más, mikor sorozatkilövésre ad parancsot, ám sokkal kellemetlenebb, amikor a géppisztolyok – hátborzongató belegondolni is – az ő személyét veszik célba.

– Ki kell jutnom! Vagy veszek egy tengerre néző luxusapartmant, mert nagyon rosszul bírom ezt az éjjel-nappal csendet felverő, vasas döngést. Majd hangszigeteltetem. A kilátás legyen kilátástalanul az óceán irányába, mert nagy vágyam fakadna szeretett – vajon engem ugyanígy szeretnek ott – honom irányába. Különben nem szeretem a delfinekhez hasonló, de mégis nagyon különböző hátuszonyos, hozzám hasonlóan nagy halakat. Nem szökdécselnek mutatványt improvizálva nekem a tengerből. Ellenkező esetben jöhetne bármilyen oldali szoba...

Előbb vezeték, majd keresztnevét feledte el. Rémes egy dolog, amikor úgynevezett valódi cellába kerül, és napközben szinte megmozdulni is tilos, beszélni végképp. Mindent őrhangos vezényszóra kellett művelni, egymás után sorakozva, némán, fapofával topogni előre, mint annak idején emberei.

Az ő némaságuk másból fakadt, koncentráltak a meglehetősen bonyolult teendőkre, nem locsoghattak még egymás közt sem. Itt azonban nemcsak a lengőfolyosók acéltalapzatát döngették őrei, hanem éjjel-nappal, egyfolytában – ami a legszörnyűbb, azon a néhány elbóbiskolt éjszakán is, amikor éppen nem a megveréstől félt – a rácsokat is megbirizgálták.

Jó hadvezér ágyútűzben is durmol, szokták mondani, a 86-os számú elítéltnek mindez tíz esztendőn át nem ment. Itt nem ő parancsolt, hanem neki, és a második napon fogta fel, hogy jobban teszi, ha megeszi magával vitt pénzecskéjét, amivel jó vásár esetén az egész komplexumot meg tudta volna venni.

Higgadtabb pillanataiban bánta is, mert nagyon jó főhadiszállás lehetett volna, csak túl látványos. Jobban szerette abban a jelentéktelennek tűnő kis szobácskában kiereszteni a tárürítések irányát.

Valami alagsori helyre került a Sziklának becézett szikla gyomrába, még ablak sem volt benne, s bár tényleg megszűnt a társasági élet lehetősége, azok a nagydarab, erős, maffiózó külsejű rabtársak, akiket azonnal szerződtet, ha korábban ismer meg, ijesztőek voltak. Rettegett tőlük, mert az elvetemültek képesek lettek volna megütni.

Bizony a képességeket mindig becsülte, és e folyosóoldalak kedves bajtársi lakói kibontakoztatták minden bennük rejlő képességüket. Valóban bajtársak lettek, annyira, hogy a 86-os számú rab, akit a toronylakók is csak sebhelyes fogvatartottnak neveztek, minden cellán kívül töltött idejében remegett.

Elképesztő szörnyűség, de a tornyokban (már említettem) géppisztolyos lakók is laktak, egymást váltották, rájuk szegezték a csöveket. A szegény sziklalakóvá süllyesztett szörnyeteg meg sem próbált azon morfondírozni, hogy elméletileg neki kellene a parancsokat kiadni. A szabályokat sem tisztességes egy ilyen tisztességtelen „úriemberrel" szembefordítani.

Mosolyogni próbált, s mert elszokott a beosztotti állapottól, negyvennyolc órán át szúrós szemkontaktusokat váltott. Ezekben a napokban majdnem kiszabadult. Nem kalapos, szivaros alapossággal, hanem meglapult, nagyra növesztett orral. Bizony, a farkasszemnézés ökölindító arrafelé.

Leszokta a mások szemébe bámulást és magában sírdogált.

Annyi szigeten járt már, miért pont ide került? Még egy pálmafa sincs, csak tornyok, meg kő a kövön és megmarad... Elég sok mindent el tudott képzelni, élete előző szakaszában szerzett címeit még a bekasznizás napján elveszítette, továbbá néhány fogát.

Sosem gondolta, hogy ennyi rács létezik. Pár méter után csattant mögötte, aztán egy újabb folyosó, még néhány tíz méter lefelé, és durr, a következő. Balra fordult, ott is csattant egy zár, majd jobbra, arra is. Nem is emlékezett, honnan indult...

A cellája falából kiálló két egyforma deszkadarabra támasztott fejjel hüppögött. Az egyik a sámli, a másik az asztal szerepét töltötte be. Falfirkálni nem mert, az őrök nem voltak hajlandók elfogadni,

hogy ő egy valaki. Korántsem gumiból készült botokkal azt csináltak vele, amit akartak.

Legjobban a felső szintet kedvelte, ahová kilenc év után került. Na, nem a legfelsőre, de azért valahonnan oda is beszűrődött egy kevés fény. Csak négy egymást követő rács zárta el a többi rácstól.

A feje tovább kopaszodott, és az egyenruha is hozzáigazodott, mondhatni, ő is belenőtt, belejámborodott. Még a sebhely is összébb ment, a végén alig látszott, és egy jóságos jámborka köhécselt a falak között.

Hej, de szépen telt az a négy atlantai év, ahol minden foglármadár úgy fütyült, ahogyan ő akart.

Pedig tanulni vágyott, a kettős könyvelés helyett ki kellene fejleszteni a hármasat, továbbá be kell szereznie éppen elegendő Tomit, hogy azt csináljon... Már elfelejtette, mit és kivel...

Megszelídült, csak és kizárólag Tamások jutottak eszébe, és bendzsózhatott.

Nem akart szökni, megjegyezte, aki szökik, az a vízbe, vagy valahova nem a szabadságba indul. A pelikánok régen elvakaróztak a hajdanvolt világítótorony aljából. A 86-os visszasírta azokat a régi szép, tárgyalóteremben töltött időket, amikor azt vásárolt meg, akit akart.

Már nem pontosan értette, miért ültetik csónakba, és egyáltalán hová viszik. Azt sem tudta, hová lett a hosszú évek alatt kivívott börtönzenekari állása.

Hol erre, hol arra döntötte a fejét, és krákogott. Nem emlékezett a korábban nagynak vélt időkre, sem a hatalmára, meg Alcatrazra és a Panda nevű nagydarab, sunyi verőlegényre sem, aki csendes menet közben úgy tudta hátba vágni, mint senki. Egy csomószor került szigorítottra jajgatásért.

A családja nagyon szerette, utolsó születésnapján kapott egy valódi, vaktöltényekkel ellátott géppisztolyt. Mosolygott rá és elkezdte cirógatni. Arra sem emlékezett, amikor ezeket nekibuzdultan céloztatta a túlzott céltalanságba.

Még köhögött egy keveset, aztán megszabadult a pizsamától, köntöstől, és a 86-os számú rab maradt élete végéig.

* * *

Szabályerősítő

LAMMERT káplár úgy csodálkozott el a koreográfián, mintha korábban soha nem vett volna részt hasonlókon, pedig jó néhányszor mellékszerepelt már, de most ráosztották a főszerepet. Igaz, mindig a főszereplőre irányul a figyelem. A puccos rend mégis meglepte ezen a verőfényes, igen kora reggeli időpontban.

Csodálatos álca volt a hatalmas laktanyaudvar. Az épületeket úgy tervezték, hogy az utcára szinte semmi ne hallatszódjon ki, csak a vidám katonanótás pattogás, a kiképzői szitkokból a lágy, már-már szívmelengető határozottság.

Körbetekintett. Hányszor sorakozott, vagy menetelt, később meneteltetett ott maga is... Lehetőleg nem az utcafronti épület irányába, arra egyenesen megtiltották. Most mégis megcsodálta ezt a remek harcászati stratégiát, mert a kiképzőterek közül egy sem került a civilek hallótávolságába, hanem a hadianyag-, haditechnika-raktáraktól és a lóparkolótól – természetesen istállókra gondolok – hátrafelé.

Nagy-nagy levegőket szippantva, hogy jól feltöltődjön arra a napra... helyesebben arra a néhány percre, ami neki még adatott, azon is maradt ideje elmerengeni, ha annak idején nem tekinti saját magával kitolásnak, kikéri a káplári előléptetést. A hálókörzetekben korántsem volt ilyen napsütötte, szépen rendezett egyenruhás az élet. Amikor Merkel ezredes néha-néha inspekciózott, gyomorgörcsbe rándított mindenkit megjelenésével. Midig azonnal megjegyezte:

– Miféle káplárok vannak itt, nyomát sem látom újonci vérnek?

Így aztán, muszáj volt lelkiismerete ellen tenni, pedig annak idején jól megtanították, hogy azt sosem szabad. Addig a bizonyos kijelentésig, aminek következtében most menetel, élni akart, úgy gondolta, a muszáj az muszáj. Azzal nyugtatta magát, hogy amint ő sem mert visszaütni, úgy azok sem teszik. Hol ennek, hol annak lelekevert egy pofont. A többiek, hozzá képest százszorosan túlcsépelték a bűncselekmény hiányában bekasznizott, hirtelen katonává letteket. Talán azért, hogy sok év után, majd jól kiképzett katonák obsitjával térhessenek haza szántani. Szégyellte magát. Talán meg is érdemli a rávárót.

A bandérium a szokásos helyen sorakozott alakzatba, és mint neki addig, úgy kenyeres cimboráinak is fagyos, rezzenetlen, érzelmek nélküli volt az arcuk. Statiszta korából emlékszik, hogy az elrettentés kétoldalú megoldásában, tulajdonképpen őrző-védő, félelemkeltő feladatot hajtottak végre.

Az illetékesek nagyon fontosnak vélték, hogy az elítélt utolsó percei véletlenül se teljenek a rózsás felhőtlenség közelében. a káplár arról az oldalról ismerte a menetet, tehát tisztességgel menetelt előre. Úgy döntött, nem hajlandó reszketni. Beállt a fal mellé, az egymásra rakott rengeteg homokzsák elé, és aznap nem kért a szembekötősdi játékból sem.

A szokásjogból tudta, hogy saját szakaszának besorozottjai repítik felé a lőport és golyót, ám azt nem ismerte, aki a kezeit hátrakötözte. Csontig szorította a kötelet, a vérkeringés azonnal leállt két tenyerében, de gyorsan felismerte, hogy ilyen luxusra már úgysem lesz szüksége, tehát nem reklamált. Kihúzta magát, szembenézett – most nem – bajtársaival. Ebben a bajban egyedül maradt.

Amikor kijelentette, hogy a császár hülye, elkövette az őszinteség bűntettét. Talán, ha azt mondja, hogy a felséges császár néha lehetne megfontoltabb is, néhány év vársánccal megússza. Így azonban meg sem lepte, hogy rögvest kiszólították az alakzatból, és percek múlva faábrázatú, unottan ásítozó emberek akarják, már-már az első percben az ítéletet, hiszen jobb dolguk is akadt. Akár kiképzésen, vagy pihenőprogramon, kimenőn, bemenőn, vagy egész máshol is lehetnének. Az ilyen programrontók miatt, még a délutáni sörözés örömétől is megfoszthatják magukat.

Igazából Lammert káplár sem várt más ítéletet, mint ami ezért jár. Most ő, a szembeszegülő, szembeszegülve nézi az önkéntes Lutz főhadnagyot, aki uralkodóhűségét bizonyítandó, kikövetelte a megtiszteltetést. Igaz, nagyon szeretett kivégzőosztag-parancsnok lenni.

A viszolygók már tudták, kétes esetekben, ahol lelkiismeretük nehezebben engedné meg a tűzparancs kiadását, Lutzra mindig számíthatnak.

Fontosnak érezte, hogy az elítélt az utolsó pillanatig tudja, micsoda helyzetben van.

„Kivégzőosztag, viii-gyázz!" – jól kihangsúlyozva a kivégzőosztag szót –, utána szép lassan, „Kivégzőosztag, fegyvert vállhoz"-t rendelt.

Ekkor kezdődött a gikszer. Míg a többiek a parancsnak megfelelően cselekedtek, Rotter lehajolt, a földre fektette fegyverét, vigyázzba vágta magát, egy szabályos hátraarc után szalutált, majd a haptákból újabb hátraarccal, odament az elítélt egyik oldalára.

Lutz főhadnagy úgy érezte, felrobban. Sok mindent tapasztalt már, de ilyet sosem. Máskor, ha valaki láthatóan szabotálva, szándékosan félre célzott, azt szép szabályosan, ahogyan elő van írva, a kivégzés után azonnal kivégezték. Ez a piszok parancsmegtagadó, lázító már ott állt. Úgy gondolta, nem cifrázza a dolgokat. A hozzá legközelebb álló közlegényre rivallt:

– Hozzám! Beállsz középre, leteszed a fegyvered a földre, fölveszed az ő puskáját, mert az ilyen nem érdemli meg az idegen golyót!

Újra „fegyvert lábhoz"-t parancsolt, majd diadalittas arccal „fegyvert vállhoz"-t. Nos, Schmitt, középen, már kevésbé pattogósan, mint elődje, előre hajolt, Rotteré fegyverét sajátja mellé fektette, és odalődörgött az elítélt másik oldalára.

Lutz főhadnagy egyszerre kapott a szívéhez és a fejéhez, aztán fogait recsegtetve kitépte tokjából fegyverét, de rájött, egy ilyen fegyelmezett hadseregben tiszt nem viselkedhet fegyelmezetlenül. Tehát beállt középre, fegyvert lábhoz parancsolt, majd – már a kivégzőosztag részeként – ordította:

– Kivégzőosztag, fegyvert vállhoz!

No, ekkor történt a legváratlanabb fordulat, mert jobb és bal oldalán, a két-két katona lerakta fegyvereit és odamasírozott a homokzsákok elé. Lutz szeme előtt színes karikák cikáztak, homályosan látott. Megpróbálta az elsütőbillentyűt meghúzni, de – soha nem derült ki, melyik ablak mögül – eldördült egy lövés, amitől elvágódott és nem mozdult többé.

Nem tudni, honnan került elő Merkel ezredes, de elkiáltotta magát:

– Homokzsákok előtt álló szakasz, jobbra át! Előre in-dulj! Állj! A császár őfelsége, különös jóindulattal kegyelemben részesítette mindnyájukat!

Olyan rövid idő alatt ez még a valóban elítélt esetében is természetesen lehetetlen volt, már csak azért is, mert a koronás fő nem

nagyon olvasgatta a kegyelmi kérvényeket, sőt elvből utasította el az összest.

– Mindenki futólépésben az egységéhez! Ezred, nó-ta! Parancsnokok, az egységeket vezényeljék kiképzésre! In-dulj!

Máskor, kivégzések után, a cinikus „sapkát le, imához" parancs helyett, valaki megadta a hangot. Lammert még a falnál elgondolkodott azon, mi lenne, ha most az egyszer fordítva csinálnák... Bár a fordított sorrend sem tökéletes, ugyanis ima után is kellemetlen a kivégzés, de talán mégsem annyira. Lehetne esetleg ima, majd kegyelem... Lett!

* * *

Céltól a páncélig

MÁR napok óta kerülték a csapásokat, de ahhoz túl kevesen voltak, hogy megütközzenek az uraság jól felfegyverzett, páncélos katonáival. Lépésben lovagoltak, a hátasok lábait mindenféle ronggyal kötötték át, nem akartak felesleges galibát. Bátrak lehetnek, de értelmetlenül nem adják az életüket – gondolták mindannyian, a vezérrel az élen.

Nagyfej koponyamérete alig tért el a többiekétől, mégis ezt a nevet kapta, nem lehet mindenki Dinnyekobak, mint a főnök fia. A bozótosban lemaradt, és a vitézhez méltatlan gyávaságot fogainak többszöri összerecsegtetésével űzte a messzeségbe. Eléggé ingoványos talajon haladt, kikereste az első hatalmas fát, ahol lova patái már nem süllyedtek alá. Külön örült annak, hogy mohaágyat vetett neki az erdő, és még párnát is adott hozzá. A törzs alján egy nagy taplógomba gyűrődött, mintha neki találták volna ki. Hanyatt dobta magát, és vitézhez méltón, a nyúlnál is éberebben aludt néhány órát. A zászlót bal kezébe szorította, kardját pedig maga mellett végigfektetve jobbjával. Közben felsejlett neki a harcos élet kezdete, amikor faluját az ellenség felégette, és láthatatlan arcokkal kaszabolták az apróságokat, nőket, fegyvertelen aggastyánokat. A férfiak legalább vasvillával hadonászva tértek szebb létre. Harcban meghalni egész más, ezt nagyon jól tudta.

Emlékezett Császártökre, aki úgy három héttel korábban testével védte csapatuk vezérét. Feltartóztatta a nyílvesszőt, hanyatt vágódott, és remegő kezeivel ugyanazt csinálta, mint az összes hasonló helyzetbe keveredett. Megpróbálta kitépni magából, pedig annyi ilyesmit látott már... Úgy tűnik, ez is olyan, mint amikor az ember fülét cibálják, mindenáron a rángató kezeit téped, pedig egy nyugodt oldalba vágással megoldható, legfeljebb vakargathatnád cimpáidat.

Ezekkel a főuradalmi katonákkal nem érdemes összecsapni, a sisak szinte egész fejüket védi. Még a legutolsó katonát is sodronying, a többieket mellpáncél óv, amit pajzzsal kiegészítve használtak. A hadizsákmányból mindig össze lehetett szedni ezt-azt, egyszer meg is próbálták a csapatparancsnok páncélos védelmét, de a vezér az

első kisebb összecsapás után ledobta magáról a mellvértet is, mert nem lehetett benne mozogni.

Nagyfej nem félt a vadaktól, errefelé esetleg farkasok portyáznak, nagyon ritkán hiúz. Az előbbi kerüli az embert, utóbbi kiszámíthatatlan, de mégis jobban tartott az emberektől.

Pitymallott, a rövid nyári éjszaka végén hamar ébredt minden, akik túlélték az éjszakát, és a jó alvók. Madarak csicseregtek, távolabbról egy meghatározhatatlan üvöltést hallott, ami sem hiúzé, sem farkasé nem lehetett. Éppen nyújtózkodni akart, amikor rácsapódott a "vitézfogó" vasrács. Akkor még nem adott neki nevet, mert ilyennel korábban nem találkozott. Azt sem értette, hogyan cserkészhették be.

Az egyik támadó belehasalt reflexből magasba emelt kardjába, és hanyatt vágódott. Ketten is döfésre kész kardot szegeztek rá. Oldalt, az egyik vakarózni kezdett. Benyúlt sodronyinge alá, ahonnan a kovászos uborka átható illatát szabadította ki. Ez a régi rozsdásnak tűnő valami, ami ráragadt, egészen mástól volt enyhén vöröses. Valamiben mégis csak harcolni kell...

Nagyfej szétszakadt csizmaszárában még rejlett egy tőr, de sehogyan sem fért hozzá, ezek az alakok bokáig lehasították a még alig húsz esztendős, kiváló állapotú lábbeli szárát. Persze tudták, hol kell keresni.

Akkor, azon az első, régi faluégetésen, talán jobb lett volna nyugton maradni, elég sokan túlélhették rajta kívül is. De ő nem bírt magával, beállt a Gyűrött Kutyák hős csapatába, ahonnan előző este leszakadt, mert a homályban egymást sem látták. Onnan szökni nem lehetett, ha bármelyikük megtalálta a szökevényt, köteles volt egyoldalú párbajra kihívni. Ez azt jelentette, hogy, kizárólag ilyen helyzetben, hátulról, jelzés nélkül cselekedtek. Mire azon is végigmorfondírozott, hogy valahol felesége és... mintha gyermekei is maradtak volna – éppen ott, abban a leégett, már nevét is elfelejtett falucskában –, bokáit összebilincselték, majd egész felsőtestét átkötötték, hogy még lélegezni is alig bírt.

Már valódi nevére sem emlékezett. Gyávaság ez, vagy ilyen kutyanyavalya világ van? Hiszen ha nem engedik harcban meghalni, nem vádolhatja magát... Arctalan disznók, legalább a sisakot emelték volna meg, de ezek éjjel-nappal benne éltek, mint ahogy ő ma-

ga is a ráfeszült bőrében. A lova sem nyerített, úgy látszik, még nála is csendesebben jártak, mert odébb megbotlott az állat mozdulatlan tetemében.

Levitték a szekérútra, ahol lábszárközépig dagasztotta a sarat. Egy sokkerekű, küllő nélküli szekér után futtatták. A behemótok úgy lovagoltak mellette, hogy ha két lábbal ugrálva nem elég gyorsan halad, felszeletelik. Ilyen volt az út, ronda és zajos, mert a böfögő katonák egyike-másika lovaglás közben csámcsogott egy nagydarab húst, a többiek fakulacsukból vagy bort, vagy vizet nyakaltak. Igaz, ezek a csenevész vízivók is úgy néztek ki, mint a kétszáz éves tölgyek.

Négy óra kínlódás után végre kiértek a fák közül, és vizes árka fölött meglátta a gyűlöletes várat. Berángatták a sebtében leeresztett hídon, és egy külön neki fenntartott egyszemélyes börtöncellába tuszkolták. A rács nekisajtolta a nyirkos falnak, kövei majdnem bezúzták a hátát. Megpróbálta figyelni, hányszor étkeznek – bár ezek mindig tömték magukat –, onnan sejdítette, mennyi idő telhetett el.

Végül valakinek eszébe jutott, hogy parancsra cselekedett, és kinyitotta a rácsot. Ő előrebukott, mint a kivágott fa, esett arccal a kőre. Lelocsolták, így legalább végre ihatott. Aztán felső testét kiszabadítva a gúzsból, ezek a jóravaló emberek hátrakötözték kezeit, és elindították. Milyen érdekes, mennyire mások a csatában! Itt dőzsöltek, röhögtek, a pincében jövő-menő asszonyok rendkívül jól mulattak rajta. Vajon miért? Hiszen a várbörtön egyik fala végig egyszemélyes beutalóra készült lyukakkal díszelgett, és mindegyikben kókadt valaki.

Félájultan hallotta, amint csapódik a rács, tehát az ő helyére már fogtak is valakit. Rettenetesen éhes volt. Napokig mozdulatlanul egy helyben állni, még őt is megviselte.

Azt hitte, sosem érnek már oda a csigalépcsőn, ahová vinni akarják. Ám egy váratlan pillanatban belódították a fal egy odvának tűnő, fojtóan keskeny folyosójába, aminek végén fáklyaláng jelezte, hogy van ott valaki.

Ez lehetett a vár legbiztonságosabb helye, valószínűleg iszonyatosan vastag falakkal. Jobbra és balra ajtók, talán inkább lyukak helyezkedtek el, talán a várúr pereputtyának lakosztályai. Közeledtek az árnyjátékot kezdő fáklyatartóhoz. Három felvezető marcona előt-

te, mögötte még néhány. A falak folyamatosan szűkültek, a végén egyenként is alig tudtak átpréselődni.

Mély meghajlással jutottak be a vár urához. Muszáj volt meggörnyedni, annyira alacsony és szűk volt az ajtórés. Arasznyi széles gerendákból készült, teli vasabroncsokkal. Még három métert horzsolódtak az odúban előre, amikor egy másik, ugyanolyan – faltörő kossal is nehezen áttörhető – gerendaajtón át bejutottak, és végre felegyenesedhettek.

– Nagy jó uram, meghoztunk egy lázadót!

A nagy jó úr egy kőkemény, hatalmas, trónszerű széken ült asztala mögött, mint egy irodai főnök, bár a betűvetést messze elkerülte. Rászegecselt mellvértje tele volt horpadásokkal, a sisak talán ránőtt a fejére. Alkarközépig nyúlt fel a kesztyűje, amellyel tömör asztalának tetejére vágott. Még csak nem is puffant a keménységtől!

– Te beste eb! Milyen feladatot is kaptál? – sziszegte, mint egy hüllő.

– Nagy jó uram, három hétig üldöztük a Gyűrött Kutyákat, de lehetetlen elfogni őket. Kémjeink hol innen, hol onnan jelentettek, de mire odaértünk, hűlt helyüket találtuk. Ezek gyávák a kitaposott utakon és ösvényeken haladni, nagy jó uram! Mindenkor a sűrűben találtunk bugyolált patanyomokat, ám ezt az egyet mégis sikerült elcsípnünk. Előbb ott helyben fel akartuk szeletelni, ám parancsod értelmében eléd hoztam, mert értékes információkkal szolgálhat.

Nagyfej, még belépése pillanatában érzékelte, hogy csapóajtóra állítják, el is gondolkodott, vajon a kényelmetlen pillanatban szabad helyre, a várudvarba, vagy olyan mélységbe esik, ahonnan már ki sem kell takarítani...

– Gyáva alak ez itt – sziszegte a jelentést tevő.

Nagyfej, a többnapi vízhiány és legyengültség okán, képtelen volt elegendő nyálat gyűjteni, egy „phö” hangot tudott kiadni csupán. El is csodálkozott a mocskos, szoborformájú, hogy talán egy némát hoztak elé.

– Te ott! Állj félre!

Nagyfej az igen keskeny ablaknyílást nézte. Talán jobban jár, ha kiveti magát, igaz, a valószínűtlenül vastag falakon csak kúszva juthatott volna ki. Félreállt.

– Lépj elébem, Zsönge Donga!

Zsönge Donga állt, majd jobbra-balra nézett sisakrostélya alól, aztán megtette a lépést. Valami kattant, és elnyelte őt a padlózat. Sarkával és kezeivel próbált a zuhanásból fékezni, és csak nagyon hosszú idő után hallatszott fémes becsapódása.

– Visszaállhatsz, gyáva idegen!

Ekkor Nagyfej, ha mást nem, hát elöl lötyögő fogát nyelvével átrepítette a kényúr orrlyukába egy „phö" hanggal telítve. Az dührohamot kapott, két kézzel letépte fejéről a sisakot, ám annyi egymással töltött év után ez nem volt könnyű a feladat. Hajzatának jó részét is leemelte. A sisakot előbb az asztalhoz csapdosta, majd teljes erőből lerántotta kezeiről a harci kesztyűt. Ezekből is kiszórt némi szénporra emlékeztető szutykot – ím, néhány esztendőre elvégezte a tisztálkodást is –, majd repedezett, fekete végű mutatóujjkörmével előpiszkálta a becélzott fogat. Lába a pedál felé indult, ám visszahúzta.

– Darabcsap – mondta füstölgő fejjel, miközben még mindig igen bőven hajjal bélelt sisakját visszatette rendelkezésszerű helyére, összevissza kunkorodó szakállas, igencsak megráncosodott, fehér szőrzetű fejére. – Darabcsap, ennek a mihasznának vágd kettőbe a fejét!

Darabcsap nagyon előrelátó katona volt, mert kardján, buzogányán, lándzsáján kívül még egy bárdot is magával cipelt gyalogszerrel. Természetesen lovon is, de ott zászlót is hordott. Nem tudható, miképpen váltott csata közben az éppen megfelelő harci eszközre.

– Nagy jó uram, lefelé, vagy oldalt kívánod?

– Rézsút!

Megemelte bárdját. Nagyfej a lobogó fáklyák sejtelmes árnyékot keltő fényében látta, amint lendülni készül, ám abban a pillanatban a szűk ablakrésen egy nyílvessző repült be, és nyakszirten átdöfte az immár majdnem hősi halott bárdforgatót. Még egy kicsit elvacakolt a nyílvesszővel, ugyanazt csinálta, amit másoktól látott, aztán elvágódott, mint egy rönk.

– Suhancsa, vágd el a bitang kötelékeit, oldd el a bilincseket, és Zsönge Donga után lökd a csapóajtóra!

Ekkor berepült a második nyílvessző is, ami épp Suhancsa orrát szúrta át. Ő okosabb volt, kétfelől törte el, így egy ronda forradással megúszta. Remélte ő...

– Emberek, kik ezek a bolond gyakorlatozók? Töpredék, kússz a nyíláshoz!

Töpredék bemászott az ablaklyukon és hátrakiáltott:

– Nagy jó uram, csata van lent! Betörtek a Gyűrött Kutyák!

A nagy jó úr, hátul segített Töpredéknek. Csizmáját megnyomta és az – becsületére legyen mondva, szép csendesen, beletörődve sorsába – kirepült.

Nagyfej szerette volna hallani a puffanást. Igen sokára sikeredett, tehát nagyon magasan vannak. A róla átmenetileg megfeledkezett kényúrnak a tőrét kirántotta tokjából, és egy oldalbökéssel megszabadította őt az életkín további keserveitől. Nagyfej még meg is sajnálta, mert pocsék tapasztalása lehetett kemény ülőhelyén. Ekképpen végleg megnyugodott ez a nagyon nagy hatalmú uraság.

Nagyfej hamar tanult, ugyanúgy előrelódította, mint előtte amaz Töpredéket, majd az asztalt megkerülve, a trónszerű kőkeménységre ült. A megmaradt marconák egyenként rohantak fel, ő pedig hamar rátalált a csapóajtó pedáljára. A tehetetlenségtől egy sem bírt megállni, egymás után zuhantak alá.

Az asztal széle mellett egy hatalmas korsó bort talált, másik oldalon, aranytálcán nagydarab húst. Először magába locsolt annyit a finom nedűből, amennyit bírt, majd épen maradt fogaival tépett néhány jókora falatot.

Kimászott a kellemetlen emberi sorokat osztó ablaknyíláson. Igen, tényleg az övéi voltak! Rögtön észrevette, hogy a bástyán minden mozsárágyú mellett kanóc és lőporos hordó várja a dolgát. Valahogy visszakínlódta magát, leemelt egy fáklyát, majd ügyelve, hogy fejjel előre ki ne bukjon, felsőtestével kilógott a szabadba.

Jól célzott, átsuhintott a túlsó oldal legközelebbi hordójára. Egy darabig nem történt semmi, majd szomorúan visszamászott. Jól tette, mert abban a pillanatban robbanás lángnyelvei csaptak be. Az állványzat gerendázatából egy éppen úgy esett, hogy átmászhatott a megrongálódott túlsó falra. Átjutott! Futva, mint kiálló zászlókat, egy-egy fáklyát állított a hordókba, és lehajította őket az várudvar közepébe, ahol a robbanásokat követően, akkora káosz kerekedett, mint még soha. Az utolsó ágyút el is sütötte, ilyet még sosem csinált életében, ezt is ki kell próbálni, ha már újjászületett...

Ellentmondó kürtjelek szakították meg a csendet. Visszavonulást és támadást, menekülést és minden egyebet jeleztek. A lovagok elkezdték egymást kaszabolni, majd hanyatt-homlok kivágtattak. Ellovaglásuk után Dönge, a Gyűrött Kutyák nagyja, aki látva, hogy az egyik páncélos helytelen buzogányhasználat után munkahelyi baleset áldozata lett, odasietett. A vértes teljes erőből csapta láncos fegyverének bütykét egy asztal gerendalapjába, amely beleszorult. Megfeledkezve a belső hadiállapotokról, elkezdte ráncigálni. Ekkor, előrehajolt állapotban, vértjének hézagjába érte az oldalról jövő végleges túlvilágra átsegítés.

Dönge asztalostól felkapta a fegyvert, és bemutatta, hogy milyen láncos buzogányra akadt tölgyfaasztallal kivédeni a felé suhanó nyílvesszőket: a túlsó falról még néhány ott rekedt elevenen suhogtatott. Kilőtt nyilaik zöme sajátjaikat találta meg, mert az összeeresztéseknél a páncélzat meglehetősen érzékeny csupasz bőrfelületet hagy parlagul. Ezek a nyílvesszők, hogy, hogy nem, az amúgy igen kicsi védtelen területeken zubogtak be.

A robbanások füstje lassan felszállt. Még mindig rosszul láttak, főleg a sisakrostélyok berozsdásodott réseitől. Nem is sejtették, hogy alig huszonöt gyengén felfegyverzett elől menekülnek. Dönge, csizmatalpát az asztallapnak szorította, kirántotta a fegyvert. Úgy döntött, bumerángjelleggel használja, pedig halvány fogalma sem volt, hogy valahol a világban egyesek ilyen fegyverszerű görbebotot dobálnak.

Feje körül megpörgette a kovácsolt tüskés vasgolyót, és egy félholdszerű pályán a túlsó bástyára repítette. Becsületére legyen mondva, letarolta az íjászokat. Tény, hogy a fegyver innentől kezdve már nem bumerángként viselkedett, nem szállt vissza hozzá.

Mikor az utolsó lovas is kirobogott a leeresztett várhídon, kihúzta a csörlőt tartó vasat, így a hatalmas védőrács alázúdult, majd a másik oldalon falba erősített, hajókormányhoz hasonló tekerővel felhúzta a hidat. Megdöbbent, azelőtt ilyesmivel nem próbálkozott, sokkal könnyebben ment, mint gondolta.

Az udvar már majdnem füst nélküli volt. A Gyűrött Kutyák parancsnoka utasította embereit, hogy a várbörtönből mindenkit engedjenek ki, illetve a biztonság érdekében feltétlenül állítsanak be minden egyes egyszemélyes lyukba, egy-egy várkapitány-rokont.

Nem lehet bízni a hűségnyilatkozatukban, talán csak néhány hét, néhány hónap után... Az asszonyokat ne molesztálják, mert annyi ráncba és lokniba suhognak szoknyáik, hogy kiszámíthatatlan, hány tőrt rejtenek. Ráadásul rendkívül jó stratégák, egy darabig hagyják magukat, és amikor a nem annyira vitéz magáról megfeledkezik, derékmagasságban oldalba bökik, így az derekasan lerogy, és befejezi felszabadító pályafutását.

Minden ács, kovács, takács, szakács és egyéb mesterember keze munkájára szükség lesz, mert ezentúl övék a vár!

Nagyfej odarohant és átölelte parancsnokát, aki az elmúlt néhány nap érdekességei után, ekkor döbbentette meg a legmélységesebben. Kiderült ugyanis, hogy ő egy dezertőr, akit csak azért nem döftek eddig hátba, mert bizonyos segítséget nyújtott a bizonyosan vesztes csata megnyeréséhez. Ezért odarendelte Teretket, a hurkosat, és csak annyit mondott:

– Hurok.

Teretek néhány másodperc alatt elkövette a hurkot, átdobta egy gerendán, és a karja már lendült is, amikor Nagyfej – fel sem ocsúdva a hirtelen és váratlan kivégzéstől – odakiáltott:

– Parancsnokom, szólni szeretnék! Elveszítettem nyomotokat, nem megfutamodtam, mint látod!

– Ezt bárki mondhatja, én egyetlen Nagyfejem, és Teretek, a legjobb barátod is tisztában van ezzel. Mondd, mit óhajtasz himbálózásod előtt? Aztán, mert ilyen kegyes hangulatban vagyok, meghallgathatod Teretek csomócsináló üzenetét is.

– Felkorbácsoltad a kíváncsiságomat, vezérem, ha kérhetném, előbb a hurkos Teretek mesélje el a már százszor hallott történetét, azután szólnék.

– Ám legyen. Mondd hát, Teretek!

– Amint már nagyon sokszor elmeséltem, az történt, vezérem, hogy tizenhét év gályarabságra ítéltek. Az első nap rájöttem, hogy tizenhét napot sem fogok kibírni, pedig látjátok, mekkora darab bivalyerő vagyok. Az evezőhuzigálás nem nekem való, sokkal jobban szeretem a kardot, nyilat és buzogányt. Van valami, amihez apró kölyökkorom óta nagyon értek, ez akkor nagyon jól jött, mert éppen azon gondolkodtam, belerúgok egy mellettem elsétáló katonába,

hogy szúrjon le. Köztudott, hogy a gályán nem lehet kibírni több mint egy-két esztendőt, olyanról, aki tizenhét évet kapott és lesétált volna egy kikötőbe, sosem hallottam. Sokan a két-három évet sem szárazföldi eltávozással fejezték be. Odébb megláttam egy végtelen tehetségtelenül matató, köteleket tekergető szerencsétlent. Bár katona volt, tehát hozzám képest mindenképpen szerencsés... Később kiderült, hogy ő a legjobb csomókötő, ám én a kákára is tudok.

Olyan, de olyan hahotába kezdett, mintha életében először mesélte volna, majd miután neki is olyan fogazata volt, mint mindenkinek – himbálózó zongorabillentyűkre emlékeztető –, röhögés közben megmutatta azt, majd folytatta:

– Odaszóltam neki: Taknyos! Ő, habozás nélkül kikapta tokjából a tőrt, gondoltam, „elég fájdalmas, de legalább nem kell itt sínylődnöm". Valami átfuthatott rajta... Ki tudja, az embernek néha vannak szerencsés pillanatai... Elvágta a kötelékeket és azt mondta: „Nemember, evezőmozgató, ha nálam gyorsabban megkötsz egy csomót, visszaülhetsz izomfejlesztő kényelmi helyedre, ellenkező esetben..." A képembe nyomta a tőrt, majd elkezdte vele piszkálni a fogát. Láttam, hogy le vannak dobálva a kötésre készülő csomók. Mire tőrének hegye beteg fogát érinthette, tizenhetet kötöttem meg. Ekkor egy darabkát levágott a nyelvéből, amitől nagyon felderült. Elkezdett röhögni, és lenyomott a kötelek mellé. „Mától kezdve te vagy a csomózó!" Átrendezték a gályázók pihenőprogramját, de azok nem örültek neki – megint röhögött egy zongorásat –, és tizenhét év után egyedül én voltam, aki kövéren, vidáman szabadult. Nem is jelentették sehol, mert nem szerették a sokáig nyeszlődőket, a végén már hátráltatták a hajó haladását. Hú, de rossz volt! Tudjátok, a katonák – olyan matrózszerűek, mind fegyveresek –, jó gyakran, néha évente kétszer-háromszor is szárazföldre léphettek pár napra. Mi a legnagyobb viharban is ott himbálóztunk az altatót ringató habok között. Három hétig szenvedtem, aztán visszaszoktam a földi mozdulatlansághoz. Na, még ezt elmondom...

– Nem, nem mondasz semmit, köszönjük az előadást! Ugye, örültél, Nagyfej?

– Jaj, nagyon, főnököm...

– Hallgatlak, mit akarsz?

– Főnököm, vezérem, parancsnok! A vitézek csatában halnak meg; ha halni kell, legalább ne eb módjára legyen! Sokat segítettem, ha nem mászok át abból a lyukból a bástyaállványzatra, mind holtan feküdnétek szerteszét, ki hanyatt, ki hason, ki oldalt, mások több darabban.

– Tudjuk. Egyáltalán, honnan vetted észre, hogy itt vagyunk?

– A nyíl megszakította a benti diskurálást, ketten is úgy döntöttek, hogy mély fejest ugranak. Na, erre csak Pengőhúr képes.

– Ráhibáztál.

– Nem tudom, hogyan csinálta...

– Fellőtt az ég felé, a húrt egészen gyengén húzta meg, majd a nyílvessző irányt változtatott, és az innen szinte láthatatlan lyukacskán – ezek szerint – egészen eredményesen bejutott.

– Igen főnök, egy nyakszirt és egy orr bánta.

– Értékelem tetteidet, egyszer – talán máshol, más körülmények között, egy egészen más világban – majd elmeséled, mi történt abban a szobában. Az ilyen kihágást elkövetőknek, mint te, egyszeri kegyelmi csatába-hullást ajánlok. Ide gyere, mellém, és arra nézz!

– Jé, az az Erpes-vár lenne? Ilyen közel van?

– Igen, állandóan egymást eszik. Valószínűleg innen is arra lovagoltak el, ám akkor már az elmúlás állapotába estek lovaikról. El kell foglalnunk!

– De éppen most jutott a kezünkre egy vár!

– Nem számít, az is kell nekünk! Majd összeszedjük az aranyat, meg mindent, és hazavisszük a falunkba.

– Főnök, te emlékszel a nevére? Én már nem...

– Úgy hívták, hogy Kisfalu.

– Az a baj, hogy majdnem minden falut így neveznek. Emlékszel, merre kell hazamenni? Én nem...

– Semmire sem emlékszel, én mindenre, ez kettőnk között a nagy különbség. Nos, mi a többiekkel a sziklaoromról lepjük meg a várvédőket, ehhez el kell terelni a figyelmüket. Ugyanazt a taktikát folytathatjuk, amit te itt. Rájuk durrantjuk a puskaport, még lövöldözünk is egyet-egyet minden mozsárral. Ők egymást szétnyiszálják, egy részük talán elmenekül erre, tehát néhány embert hagynunk kell, hogy ágyúzzák és nyilazzák le őket.

– Mi lenne a teendő?

– Mikor négy bagolyhuhogást és egy nagy füttyöt hallasz, a keleti és nyugati, illetve déli oldalon, három-három emberrel elkezdtek lármázni. Ütitek a pajzsotokat – kaptok egyet-egyet fejenként – és nyilaztok. Szürkületkor csináljuk az akciót, amikor azt hiszik, egy hadsereg támadta meg őket. Így válhat be a tervem, és attól a naptól én leszek a nagyméltóságú, főkegyelmes úr... Jaj, ezt gyorsan felejtsd el! Segíteni akarok a mieinken!

– Értem, parancsnok, és megértem. Vállalom!

Elkövetkezett az este, az akció gyalogosan indult, lovak nélkül, szép csendesen. Nagyfej elárulta a többieknek, hogy ez galádság velük szemben, tehát jogosan teszik, amit nem tesznek. A négy huhogás és egy fütty után, olyan csendben maradtak, mintha nem is élnének, ám a sziklafalról lelendülők már visszamászni nem tudtak. Mintegy két-három percig kisebb zümmögés és csattogás hallatszott bentről, aztán egy erősebb. Órákig hallgatták, mire rájöttek, hogy ez utóbbi a vár védőinek horkolása.

Nagyfej, természetesen főparancsnokként dirigálta vissza a csöppnyi sereget, s amint beért a vályogudvarra, közhírré tette, hogy innentől kezdve ő a nagy jó úr. Az asztalos és a kovács hajlandóak voltak elárulni a még rejtőzködő páncélos sunnyogók búvóhelyét, akiket egészen kis veszteség árán legyőztek.

Nagyfej beköltözött a szűk odúba, és az elődvezér pereputtyát meghatározatlan idejű biztonsági várfogságra ítélte. Az asszony nagy lojalitásról tett tanúságot, mikor azt mondta, hogy mázsás kő esett le szívéről urának elvesztése után. Őt éjszakára odúrezidenciájába lakatolta. Hamarosan kiderült, hogy a pereputtya sem ölelgette szimpátiájával a repülni megtanult várurat, ezért bizonyos biztonsági láncok díszviselete mellett, szabadon jöhettek-mehettek.

Az asszonynép veszedelmes, mindenhol tőröket rejtegetnek, azt sem lehetett pontosan tudni, ki férjezett és ki hajadon, ezért embereit ő is tartózkodásra utasította, majd beült, és azzal szórakozott, hogy nyomogatta a pedált. Közelről megnézte a szerkezetet. A zuhanás pillanatában igen erős rugója visszacsapta, és alulról megtámasztva ismét szilárd talajt jelentett bárkinek. Szőnyeget tett rá, és eldöntötte, állandóan használni fogja az ellenszegülőkkel.

A kováccsal megfelelő számú fegyvert csináltatott, és mert az boldogan árulta el a fegyverraktárak helyét, kinevezte főkováccsá. Ez dupla porció élelmet jelentett az amúgy is dupla porcióhoz, tehát négyszerest. Nehéz munka a kovácsé...

Bemászott az ablakba, és egy vékony álcával kívülről és belülről is láthatatlanná tette. Azt hazudta, hogy befalazta, nincs többé ki- illetve beesési veszély. Majd a fegyverforgatásra is alkalmas férfiembereknek felajánlotta a csatlakozást. Így hirtelen kisebb hadserege lett.

Magára szegecseltetett egy mellvértet, és egy soha le nem vehető sisakot préselt a fejére. Akkorára mindenki hasonló óvóruhában járkált. Az a lobogó kis falu, ahol a Gyűrött Kutyák becsületes szervezete megalakult, teljesen elpárolgott emlékezetéből.

Előbb el akarta foglalni a másik várat is, mert úgy az igazi, aztán külön békét kötött, olyan rókafélét, jókora előnnyel a másiknak, ők pedig nekiálltak a fosztogatásnak. Egyik falut égették fel a másik után, majdnem mindig éjjel, s a kezdetekre már nem is emlékezett, mert nem akart.

Egy rablás alkalmával, visongás közben, ismerős hangot vélt felfedezni. Vajon hogy is hívták a feleségét? Nem emlékezett... Csak döfött és vagdalkozott, már hallott neveket hallott és sikongást. A fáklyák ijesztő lobogást vetettek mindenre. Égtek a szalmatetők, és az a hang még mindig úgy kiabált... Igen, ez az ő felesége! Tehát, most éppen a hogyishívják faluban vannak, ahol valamikor valakik összeálltak, de már nem is akart emlékezni.

Az asszonyt egy sötét sarokba taszította, és bár addig meg sem szólította, de megmaradt fogai közül kiszűrte: „Ott maradsz!"

– Jé, Körtefülű hangját hallom...

– Nem beszélsz, asszonynép, mert... – suhintott kettőt-hármat a kardjával –, most pedig beszedjük, ami nekünk jár!

Annyit raboltak. Már kisebb tornyokban állt a kincs a vár rejtett termeiben. Egy negyed tallért is elvittek! Megszokták, hogy mindig vannak megbúvók, „gyávák", akik félnek odaadni, ami jár. Az életüket is! Fáklyát lobogtatva indultak neki a keresésnek. Sosem értette, honnan tudja, de mindig ráérzett az irányra, állandóan megtalálta a szökevényeket. Egy-egy talán kimentette magát valahogyan az erdők-mezők mozdulatlan sötétjébe, míg a csörömpölő, dobogó sás-

kajárás odébb nem haladt, de ők voltak a boldog kevesek. De furcsán viselkednek! Ezek támadnak, ilyennel még sosem találkozott. Á, dehogy, most oldalra futva menekülnek. Sarkantyúkat lóoldalakba mélyesztve vették őket üldözőbe. Egy pillanat alatt eltűntek, mintha a föld nyelte volna el a futókat... Mellette Baromhegy odaröffentette:

– Szóval, még mindig az öreg taktikáját folytatják, s lám működik!

Nagyfej pillanatok alatt végiggondolta a régmúlt eseményeit, mert hajdan ez volt a külön titkuk, vagy cselük... Emlékezett arra az ocsmány, sötét estére, ami a koromfekete, szurkos közegen kívül rekesztett minden szépen világítót.

Tudták, hogy támadás várható, ezért a falut félrehagyva, a dombtetőre mentek, ami egy tenyérnyi fennsík benyomását keltette. Övéik többet értek minden önsajnálatnál, tehát ötvenedmagukkal elkezdték a csatazajverést. Kurjongattak, a tőlük telhető legfélelmetesebb csatakiáltásokat eresztették a szélbe. Mikor meglátták a fáklyákat, átmenetileg magasabbra állított bátorságmutatójuk jelentősen visszaesett.

A lovak patáinak dobogásától, a környéket mintha földrengés rázta volna meg. Minden egyes lovas kezében egy-egy fáklya lobogott, így az éjszaka vakságát ez a nem várt kivilágítás váltotta fel, ami beterítette az egész horizontot. Onnan fentről nemcsak a feléjük közeledő csapat szélességét, de mélységét is láthatták. Megszámlálhatatlan, mint égen a csillag, annyi fáklya lobogott. Nem derült ki, minek okán, de szinte egy csettintésre szálltak szét a felhők és világosodott meg az addig szorgosan rejtegetett Hold környéke.

Közeledő ellenségeik – akiknek lovai is szügy-, fej- és testvértet viseltek – a poroszkát már vágtára fogták. Ők maguk mázsányi vasban véltek teljes védelemre. Hatalmas dárdák és majd kétméteres kardok meredtek előre.

– Támadás! – kiáltotta a kis, szakasznyi rongyoska parancsnokféléje.

Inkább olyan falufőnök lehetett... Már csak az égő, szalmafedeles kunyhók áldozatai jártak a fejében.

– Utánam!

A többiek nem akartak mozdulni. Majd odafordult, és néhány jelentéktelennek tűnő, idegennek érthetetlen pár eligazító szót mondott.

Botjaikkal, egy emberként kezdtek rohanni az ellenség felé. Azok sarkantyúikat lovaik oldalába mélyesztve fokozták a tempót, mert nagyon szerettek volna a győzelem hősiességének mámorában lubickolni.

– Most! – kiáltotta a főnök. Menekülést színlelve iszkoltak, a bal felé elterülő nagy, füves mezőn át.

Alig kőhajításnyira tőlük, már érezték ellenségeik a kaszabolás gyönyörét, amikor a cask általuk ismert, nagyon keskeny szakadék oldalán, mindahányan lecsúsztak. Ki ebbe, ki abba kapaszkodott, néhányan – mert áldozatok nélkül nincs csata – az éjszaka tapinthatatlanságában a mélybe zuhantak.

Váratlan körülmény ez a zsombékos, sziklák nélküli dombvidéken. Senki nem számított kanyon jellegű, mély szakadékra, fékezni sem volt idejük. A lovak a pofavérttel még nyeríteni sem tudtak, csak kalimpáltak lábaikkal a levegőben. Talán szerettek volna megtanulni repülni... Az instabilitásban egymás után potyogtak le a fegyverek. A vasba öltözött marconák, tán nyelvükre haraptak. Már világított a Hold. Egyik-másik szakadt, rongyos fél oldalról figyelte a nagy repülést, és a hősködők – talán szabályzatba foglalt elvárás alapján – meg sem szólaltak. Csak a negyvenméternyi mélység csörömpölő nyekkenései verték fel a repülés csendjét.

Nem kellett külön irányítás, parancsszó nélkül kapaszkodtak vissza a tetőre, és némán ballagtak a jó száz méterrel odébb fekvő gyalogösvényhez, ahol nagyobb baj lehetett volna, mert a vasasok csupán két-három métert zuhantak volna.

– Most szedjük össze mindazt, aminek hasznát vehetjük, dárdákat, fegyvereket, vérteket, páncélzatot, kardokat, és a következőkben minden előrelátható támadást ugyanígy igyekezzünk visszaverni. A mieinket gyűjtsük össze, és induljunk hazafelé! – mondta a bogáncsokkal teli szakállú, őszülő főnök...

– No, elég a nosztalgiázásból, várúrként kell lezuhannom, vagy nem?

Nagyfej, már repült is a semmibe.

Vajon estében, amikor jó páncélossá válva odamorogta, hogy illene már csendben maradni zuhanás közben, egy picit elgondolkodott egykoron kiadott parancsairól? Vagy arról, hogy kiegyengettette az

előd mellvértjét, s azt kifordíttatta, mint egy jó köpönyeget, majd egy írástudó vésnökkel még bele is gravíroztatta: „kutya voltam, kis hülye falu védelmében, de még időben kinyílt a szemem valódi kutyává lenni. Éljen Köpönyeg, a fordított, mától ez a nevem!”

Esetleg mégis megbánta azt, hogy nem használta elég hosszú ideig a csapóajtót... Pedig olyan jó játéknak találta, és a begyömöszölt ablakon is újra meg újra kijuttatott egy csomó páncélba átvedlett vitézt. A hitét is szétfaragta, amikor az előző kényúr asszonya mellé még négy-öt ágyast rendelt magának. Az egyedüli, végig gerinces Teretkt, a nagy csomózót, örök csomózásra ítélte. Valahol, már nem ezen a világon – talán mégis nála szebb helyen – mosolyogja meg a gályán tanultakat.

Az oldalra kapaszkodottak lassan visszamásztak, egészen megszokták, hogy szinte sosem volt veszteségük. Körülnéztek, és Lábtyű odaszólt Krákogónak:

– Ilyenekkel én sosem találkoztam, ezek beszéltek, de legalábbis mormogtak, vagy tudom is én, mit csináltak. Nem érdekes, a lényeg, hogy anyánkban még mindig tartja a lelket apánk hősies távozása a felkelők közé, hiszen tudja, hogy értünk harcol, azért, hogy egyszer egyetlen ilyen lovagtól se kelljen félnie szerte a világon senkinek.

– Mekkora nagy lehet a világ, vagy milyen pici, el sem tudom képzelni, még három faluval odébb is folytatódik... Egyszer voltam addig!

– Láttam, hogy anyámat megtámadta egy páncélos, de sikerült biztonságos helyre menekülnie.

– Ha nekem ilyen lovagos apám lenne, és nem tudnám, hogy becsületes, a zsarnokság ellen küzdő, nem is tudom, mit csinálnék!

– Nézzétek, Bekerekedett! Másik csapat jön, azt hiszem, ég a falu!

– A falu nem éghet, tudod, hogy minden házat felgyújtottak. Ilyenkor gyakorlatilag újra kell építkeznünk. Ennyire erős fáklyái senkinek sincsenek, és mekkora csapat! Az egész láthatárt átfedi.

– Nem hallok lódobogást.

– Én sem! A fáklyák imbolygó fényét sem vélem felfedezni.

– Testvérek, tán éjféli napkelte van? Lángol az ég, megvakulok!

– Mindent átfed a vakító fényesség! Már itt van felettünk, s lám, a szakadékra nehezedik. Talán ki akarja világítani, mementót állítani a rablóbandának?

– Nem. Úgy vélem, éppenséggel minket melenget át.

– Akkor hajoljunk meg, mert valami olyasmi történt, amit csak a káplán úrtól hallottunk a templomban. Holnap elmeséljük neki.

– Tudjátok, mit? Inkább tartsuk meg magunknak, és ki-ki mondja el otthon a családjának, hogy nem vagyunk egyedül. A felszabadítók életük árán is próbálkoznak, de náluk sokkal magasabb, a legmagasabb öleli át a falut.

– Nem is sejtettünk a mai támadásról, különben elrejthettük volna azokat, akiktől holnap búcsúznunk kell. Reggel összeszedjük a zsákmányt, és elrejtjük a Soponkai erdő nyolcadik vízmosásának tetején, a legnagyobb bükk gyökerei közé.

– Ezt úgy mondod, Bekerekedett, mintha a többi zsákmányt nem oda rejtettük volna.

– A vérteket hagyjátok lent, a sisakokat is – bár a kovács jó patkókat csinálna belőlük –, csak védekezésre alkalmas fegyvereket hozzatok fel!

Nagyfej csuklója fölött még látható volt az odatetovált, egybeforrott pitypangok nyoma. Fiai rádöbbentek, hogy apjuk sem őket, sem anyjukat nem védelmezte. Otthon meghozták a döntést, és mindketten megalapították a Gyűrött Kutyák szabadcsapatot. Kiástak annyi fegyvert, amennyit csak tudtak, és húsz szökevénnyel nekiindultak. Nem akarták elkövetni újból ugyanazt a hibát, ezért egymásnak tettek visszavonhatatlan fogadalmat. Aki szökni akar vagy próbál, már nem tartozik közéjük, páncélosnál is rosszabb, végezni kell vele.

* * *

Engedjetek vissza Segesvárra!

– **M**A ilyen korán zavar, Alexander Sztevanovics?

– Menj, Mása, hozz egy kulacs vodkát, és szólj Irinusának!

– Na de, Alexander Sztevanovics, bátorkodom csendesen megjegyezni, már a harmadik flaskát üríti ki.

– Mondd, Másenyka, szeretnéd, ha mellőznélek a továbbiakban? Vannak itt még hozzád hasonló, jó darab harcos nők. Olyanok vagytok, mint akik le akarnak győzni, de hát ez nem sikerülhet nektek...

– Bocsásson meg, Alexander Sztevanovics, máris küldöm Irinusát. Nagyezsdára szüksége lesz még a mai napon?

– Nagyon valószínű, de különben te ezt úgysem értenéd. Na, iszkolj, fehérnép!

Másenyka, fejkendője alól kikerekedett arcával visszamosolygott, és becsukta a házikó gerendaajtóját.

– Hej, egy gondolat bánt engemet!

– Már megint, Alexander Sztevanovics?

– Te Gábor, nevezz már végre a tisztességes nevemen! Meg sem tudom számolni, hány éve ismerjük egymást...

– Ugyan, Alexander Sztevanovics, hogyne tudnám. Ott, azon a keserves csatatéren röpített egymásnak a sors. Bár nem akart ágyban, párnák közt – vagy hogy is hívta –, mégis nagyon úgy néz ki...

– Gáborom, miért neheztelsz rám? Muszáj innom, mert ezt elviselni sem lehet, hiszen ottmaradt a szívem. Most fehér egyenruhás idegenek masíroznak rajta.

– Nézd, Alexander Sztevanovics, akár hősi halottak is lehetnénk, csatában elesetten, amin a fújó paripák taposnak, és a végső diadal megharcolása után. Lassú, ünnepélyes, lassú gyász-zenével... de erről jobb nem is beszélni.

– Gáborom, mit akarsz a szememre vetni? Talán csak nem azt, hogy félig-meddig törve – de azért tűrhetően – beszélem a nyelvüket? Rossz következtetést vontál le! Azt gondolod, hogy ez azt jelenti, betagozódtam. Bár oly messze az a haza... Hej, mikor kőhajításnyiról zötyögtünk anyámhoz szekérrel, ezer évnek tűnt. Most olyan, mintha nem is a Föld nevű planétán élnénk... Láthattad, nyolcan

tepertek le. Az egyik torkaszakadtából ordított, hogy „oficer, oficer”! Nem tudom, miért volt nekik olyan fontos, de minden megfontolás után, a szemrehányásod jogosságát mégis megkérdőjelezem. Tudhatod, hogy semmi bajom nem lett volna, ha nem vonulok be! Azon túl, hogy most valószínűleg egy akasztófa-rengeteggé tett ország valamelyikén kivirulnék. Akkor tényleg örök jeltelenségbe raknak, de milyen ceremónikus díszdörgedelem után! Csak szóltak volna a dobok, és mindent megtettek volna, hogy jó látványos legyen a „bujtogató költő” keserű halála. Mit mondjak, sokat évődtem, főleg az első években, amikor még részben reménykedtem a hazamenetelről. De semmilyen hírt sem kaptam, és keserű megaláztatásban volt részünk. Ám már jó ideje megfeledkeztek rólunk, és azon túl, hogy nem engednek vissza, egy büntetést róttak ránk, ezt a nagyot, hogy itt kell önemészteni életünk pislákoló gyertyáinak végigégését, az utolsó csepp viaszig. Még az is lehet, hogy külhonba menekültem volna, ami majdnem azonos ezzel a mostani keserűséggel, s te megvetsz engem, akit az ugyancsak muszkanyelvet is értegető, csodálatos lelkű Bem apó a csatatér közelébe sem akart engedni. Ám egyszerre három-négy vers is dörömbölt fejem minden szakaszában... Az én Júliám, a feleségek felesége, aki azóta sem tudja levetni azt a súlyos fekete bársony gyászruhát, amit félretájékoztatása után magára öltött. Gáborom, láttam a túlerőt! Hat-nyolc szurony szegeződött a tested minden részére. Csak egyet kellett volna mozdulnod, máris kivívtad volna magadnak azt, amit ha lehetőségem van rá, én megteszek. Feltámadott a tenger, a népek tengere!

– Alexander Sztevanovics, fogja vissza magát, és azokat a fehér ruhásokat se szidja olyan nagyon!

– Gábor, ugye nem lettél császári bérenc? Akasszátok fel a királyokat!

– Ne olyan hevesen! Tudja, Alexander Sztevanovics, abban a mocskos egyenruhában is szolgáltam. Amennyire a fehér lehet mocskos, az nagyon mocskos volt rajtam. Megfogtak és tizenegy esztendőt leszolgáltattak, épp az obsit előtt álltam, s én nem hazagyalogoltam ám, hanem...

– Hanem azt tetted, amit én. Nemcsak beszéltél, hanem cselekedtünk mind a ketten! Pedig az én anyám s apám születésük kapcsán

nem is magyarok. Igaz, mind a ketten annak vallják magukat. Az Isten áldja meg őket. Még most is fiatal vagyok, ugye nem gondolod, hogy csak úgy belehazudtam a világba azt: Talpra magyar, hí a haza? Én a szabadságot beszéltem és respublikát szerettem volna. No, mindegy, már csak a szerelmetes hon mellett, hőn szeretett családom miatt szakad meg a szívem. Gyermekem, s asszonyom miatt... Ó, Júlia! Hányszor mondtam néki, oltsuk el hát a gyertyát, mert azt ingyen nem adják.

– Nagy huncut maga.

– Na végre, hogy nem Alexander Sztevanovicsoztál le!

– Mitől lett ekkora nőfaló? Nem szégyelli meg magát attól, akit úgy szeret? Mi, ha nagyon berúgunk, mert ép ésszel ezt nem lehet bírni, néha úgy ébredünk, hogy kimászik mellőlünk egy tenyerestalpas gyévocska. Azt már én is megtanultam. De úgy iszkolnak, mintha visszavonulót fújna a kürtös! Szégyellem is magam reggelente. Innom kell!

– Nekem is, Gábor. Ronda dolog ez a vodka, itt fent, ahol csak hideget terem minden, se szőlő, se szilva, de valamirevaló gyümölcs sincs. Nem kitalálták egy pocsék ízű, de jól fejbevágó italt!? Örüljünk neki, még meg is kedveltek tán. Na, megyek, kigombolom az ingemet, mert a nyakravalót sosem viseltem ám.

– Maga megtehette, mert tiszt volt, költő, művész, de próbáltuk volna mi kritizálni bármelyik hadseregben a szabályokat.

– Mi lett volna, te?

– Félig agyonvernek, vagy teljesen, és tudja, mi a legszörnyűbb? A sajátjaink! Mert parancsra úgy megvertük egymást, de úgy! Szépen, vigyázzállásban... Ki nem tette – olyan is volt kettő –, rögvest azután pompázatosan a falhoz állították, és szép katonásan, durr, beléjük.

– Tudsz-e írni, Gábor?

– Igen hát, a karddal. Plajbásszal és pennával a nyámnyilák írnak. No, nem maga, mert ugyan gyengécske alkat, de erősen konok jellem!

– Akkor most nem diktálok levelet, mint eddig, bár az a gyanúm, hogy korábban is csak fejben diktáltam... Talán saját magamnak... Megyek a nagy ronda tajgájukba, megkeresem az én Júliámat.

Vajon honnan került oda annyi kopár vadság? Egyik oldalon jeges sziklafal, a másikon fenyves zöldellt. A völgyben, jégtorla-

szait hengergetve, iszonyatos vágtával zúdult alá egy ismeretlen nevezetű folyó.

Már tudták, hogy a barakktól keleti irányban, egy kopár, télen befagyott, nyáron embernyelő ingovány mögött kezdődik az égnek meredő fagyfák erdeje. A szűkre szabott idejű nyáron úgy zöldellt ott minden, mintha az a rövid idő örökké tartana.

– Gábor, meg kell ölelnem! Vár! Látom széttárt karjait és szemének csillogását, hallom, amint ott, a szülőföldön, ahol a véremnek kellett volna ömleni, nálam sokkal bátrabban, teli torokból kiáltja: „Akasszátok fel a királyokat!" Mi már-már lustálkodón várjuk örökös időbevégződésünket.

– Százados úr, már túl jól megismertem az évek során, maga nem egy olyan akasztgatós fajta.

Levetette köpenyét, kigombolta ingét, és úgy, mellényben, ahogy Júlia szerette, megindult. Valahonnan messziről, a téli árbocszerű fák között a hangját hallotta.

– Jövök, feleségek felesége!

Már szürkült, de ott fent olyan rövidek a nappalok, hogy meg sem próbálták az éjszakákat megkülönböztetni a zord időtől, amikor ugyanúgy szinte semmit nem láttak. Egy kicsit a vodkától is lángoló lélekkel magához ölelte a köd. Igen, bizonyos értelemben köddé vált, így örökre belevéste nevét, nem csak egy század könyvébe. Beleveszett és harsogta teli tüdőből:

– Hagyjatok végre nyugton! Engedjetek vissza Segesvárra! Még haló poromban sem lehet békességem? Másenykákat, Nagyezsdákat találtok ki nekem, Kiskőrös helyett, meg vodkát? Minden út az első lépésekkel kezdődik, és egy utolsóval fejeződik be. Ez még a csatákban veszettekre is érvényes!

* * *

„Hallod-e Rozika, te, gyerünk a moziba be” ... Mi az a mozi???

Az Ifjúsági mozi semmiben sem hasonlított a falubelimhez. Előcsarnoka kisebb, de tiszta volt. A vetítőterem, nos, azt akkor még nem láttam.... Apámmal keveredtünk be, olyan gyönyörű plakátegyüttest, cirka tíz éves korára ritkán lát az ember, mint ami ott volt. Az összes létező mozi műsorával, és képzeljék, nem este nyolctól, mint nálunk, hanem naponta hat előadásban!

Ez meghökkentett, el is képzeltem, milyen lenne, ha otthon is délben, vagy délután, esetleg délelőtt tízkor is mozizhatnék. Igaz semmi értelme nem lenne, mert a nézőteret valószínűleg egyedül tölteném be, románul meg úgysem tudok. Ha nem indián, vagy cowboy film megy, esetleg háborús, amit követni lehet, akkor nem érteném belőle semmit, bár azok a mindenen túltevő Chaplin-filmek nem csak a legérthetőbbek, de a legsokatmondóbbak is voltak.

Édesapám az órájára nézett, és uccu, el a hármas gimnázium előtt – nem ismertem én Váradot, de nem is ez a lényeg –, csak futott és rohant, ritkán láttam olyannak a fatert. Teljesen fellelkesülve, berontottunk egy kapualjon, ahol üres, de nagyon szigorú mozielőtérben, apám a kasszához rohant és két jegyet vett.

Hasonló iramban vágtattunk fel a lépcsőn, ahol szerencsénkre – ezt utólag tudtam meg –, a jegyszedő még eltépte és a felső előtérből beléptünk a terembe. Addig nem láttam ilyen mozit. Egy pillanatig volt csak világos, utólag tudtam meg, hogy a híradót játszották épp, ami mind egyforma volt. Sokkal jobb lett volna, ha egy locsolórózsát mutatnak, amiből ömlik a víz és panelek nőnek ki alatta. Mind erről szólt...

Aztán elsötétedett minden, még az én szemem sem tudta átvenni a hirtelen váltást, nem láttam semmit. Egy terem-őrmesternő, géppisztoly nélkül, de borzasztó nagy elemlámpával ragadta karon apámat, és mutatott a sorra, ahová behajlongtuk magunkat, majd leültünk.

Apám elkezdte olvasni a hihetetlenül jó film szövegének feliratát. Hatalmas szerencsém volt, ugyanis a román tudásom a nullát csupán egy picivel haladta meg. Igaz, az indiánfilmeket szöveg nélkül is jól lehet érteni, mert nem olyanok, mint például a sokat dicsért Csavar-

gó, ahol a nézők idegesítésére végigbeszélik az egészet. Bár, néha el-elkapta őket az énekelhetnék, de nem lehetett rendesen követni, mi történik.

Fura mozi volt, borzasztó nagy vetítővászonnal, pedig otthon, a kultúrházban is széles vászon volt, ám úgy látszik a szélesnél is van szélesebb. Nem beszéltek, én nem tudom, itt mindenki megkukult, senkit nem érdekel a film? Otthon olyan jókat kiabálunk. Szurkolunk, ki egyiknek, ki másiknak, de mégis, általában ugyanannak. Itt még a székeken sem mozdultak meg. Halvérű emberek, mit ér az ilyen mozi!

Bár, tényleg jobban oda lehet figyelni...

Na lássuk a félelmetes eseménysorozatot! Az erőd mögül hősiesen lövöldözték az indiánokat, akik orvul és brutálisan le akarták mészárolni szegény fehéreket. Vajon miért? Az egész film erről szólt. Mit mondjak? Nagyon fraszoltam a fehérekért, de valószínűleg nem okkal, mert ugyan néhányukat lenyilazták, egyik-másiknak olyan kis szekercét – már tudom a nevét, tomahawkot – állítottak a feje közepébe, de mindenfelé indiánok, ha úgy tetszik mocskos fehér-ölők teteme tarkította a mezőt.

Nem is értettem, miért olyan buták, hogy belesétálnak a fegyverek tüzébe, de akkor, abban a moziban még bizonyos helyzetekben, kizárólag a fehéreknek tudtam szurkolni. Winnetou egészen más, neki volt egy fehér haverja, őt természetesen elfogadtam tiszteletbeli fehérnek. Később, sokkal később rájöttem, nem biztos, hogy az erődön belülieknek volt igazuk.

Ott, azon a nézőtéren bevillant egy réges-régi film, rájöttem, hogy az otthonin kívül, voltam már moziban Váradon. De talán mégsem ez a mozi volt az...

Abban egy tank üldözött egy katonát, lőtt, mint aminek elment az esze. A tanknak nincs is esze, de a hátam borsózott szegény szerencsétlen miatt, aki egy gödörbe roskadt, ha jól emlékszem, géppuskára, és végül kilőtte a tankot.

„Piszkos emberölő gép" gondoltam és végigsírtam az előadást, mert ott sem volt szabad beszélni. Tehát most már emlékszem, hogy volt ilyen.

A hátunk mögül apám vállát egy mozi-szégyene kötekedő megbökte, és felkérte, hogy ne olvassa nekem a szöveget, mert nem tudja figyelni a filmet. Apám hátranézett, biccentett egyet, és folytatta az olvasást.

Halvérűek, nem is dohányoznak, nem is kiabálnak, mindenki helyben ül. A végén pedig, a seprűkkel felfegyverzett teremőrség személyzete, katonás sorba állította a nézőket, és – ami már minden moziképzetemet romokba döntötte – úgy kellett kimenni. Közben kiderült, hogy a mozi neve Arta, azaz művészet...

Két évvel később, az Ifjúsági moziban, bemelegítőnek még hét egymásután következő napon, megnéztem a Piszkos tizenkettőt, aztán az utolsóról kijövet, egy citronádéra átléptem a Japortba. Mire megittam, lebontották a mozit!

Ritka keservesen esett, mert ugyan az indiános film terme sokkal kicsinosítottabb volt, de nekem mégis, az Ifjúsági Piszkos tizenkettes tetszett akkor a legjobban.

Kertet csináltak a helyébe, de sosem mentem közelébe sem. Bár szépen virágzott, gyönyörű sörös asztalok, székek és málhába rakott söröságyák borultak virágba. Jól termett, mert sörkert volt, de én bojkottáltam, valahányszor ránéztem, mindig a Ifjúsági mozi jutott az eszembe.

Ezután a kitérő után el kell mesélnem azt is, hogy első „önálló" mozizásom, az Oradea – értelemszerűen Nagyvárad – moziban esett meg, amikor unokahúgomékkal rárobogtam a Love Story-ra. Reggelente, a kilencórás műsorismertetés közben, a rádióban mindig hallgattam a budapesti mozik műsorát. Már kívülről tudtam, hogy az első húszban a Love Story-t játsszák, tehát ez valami felséges film lehet. Meg kell mondanom, igazi élmény volt! Egyrészt nem találtam meg az ülőhelyemet, mert az unokatestvéreimnek egészen máshová szólt korábbról vásárolt jegyük. Már azon gondolkodtam, hogy állóhelyről követem az egészet, de rájöttem, hogy az ott nem megy. Amikor a sötétet megszokta a szemem, észrevettem az egyetlen üres helyet és zsupsz, leültem. A szöveget csak rendkívül szakaszosan értettem, de hamar rájöttem, hogy ez egy igazi lépes méz, amelyik csak úgy folydogál, csurog és csöpög. Mégis, a mai napig is szívesen nézem... Talán négyszer-ötször is láttam. A Piszkos tizenkettőt, a

hetes számú bemelegítés után még kétezer-nyolcszázhuszonkétszer. Ha belegondolunk, van némi különbség...

Már nem tudom követni, hogyan vándoroltatódtam át a Transilvánia mozgókép színházba – biztos így nevezték valamikor a legelején, bár akkor még nem létezett az épület –, egy csapat katona közé, és ejtőernyősökről szóló propagandafilmet néztem. Ők legalább nyüzsögtek, mozogtak, beszéltek, de akkor már zavart... Micsoda változások mennek végbe az emberben e pöttömnyi idő alatt.

A Crisana és Patria mozikat nem szerettem, nagyon egy kaptafára épültek, olyanok voltak, mint a hirtelen nőtt panelek. Valamely munkavédelmi és politikai informálás végett, az iskolánkat kivégzés helyett kirendelték a Május 1. moziba, ami sokkal jobb állapotban volt rossz hírénél. Talán el is lehetett volna néha menni, de juszt sem!

Az egyedüli, ősiben honoló Ősi mozi volt az, amelyikbe még véletlenül sem volt érdemes betévedni. Hogy miért beszélek múlt időben jelen mozilátogatásaimról? Megint csak összekavarodtam, el kéne mennem az Oradea moziba, egy jó kis premier-előadásra.

A termet tessék úgy elképzelni, mint egy XIX. századi operaházat. Muzeális darab volt, a baj, hogy a nézők is muzeális darabok lettek, pedig Ady egykoron ott adta először elő hatalmas sikerrel a "Szeretném, ha szeretnének" című, jóval több, mint versikéjét.

Mennék és nekiindulnék az Artanak is, de rendkívül negatív akusztikája miatt Filmharmónia lett belőle. A többiek, nem tudom, milyen beosztásba kerültek, ezért maradt az Ifjúsági mozi, ahová az összes többi évtizedekkel ezelőtti bezárása után is – gondolatban – nyugodtan járhatok. A jegyárus és az ellenőr előre köszönnek, a terem zsúfolásig tele, mindig kiplakátírozzák a város egész moziműsorát, és velem együtt fütyül a helyére növesztett sörkertre.

Azon sem vihog senki, ha a karzat első sorának huszonhatodik székébe kérem a jegyet. Pedig abban az egyben nem volt karzat.

Már megint összekevertem a jelent a múlttal... Nincs karzat, van ifjúsági mozi. Nincs sörkert. Az a baj, hogy minden fordítva van. Bár a máshová nőtt ilyen ültetvényeket nem kerültem el oly vehemenciával, ezért talán bennem lehet a hiba...

* * *

Villanó, villamospótló villamosok...

A NEGYEDIK kitérőnél várakozunk. Egy cilinderes úriember, önzetlen mozdulattal húzza helyére a combközépig érő vasrácsot. Hideg van a villamosban, eleve ajtó nélkül gyártották. A konflisokon sincs ajtó, de a lóvasúthoz képest is hatalmas előrelépés, hogy nem zuhog be, csak oldalról az eső meg hó. Fedett, jó sokan felférünk.

Egy bukjelszoknyás nő üldögél az ablak alatt, valószínűleg áldja jó sorsát, hogy ilyen olcsón és hatékonyan meg tudja oldani a közlekedést. A vasutas, pontosabban villamospilóta, tíz-tizenkét órás álldogálásra ítéltetett. Nemhogy fülkét nem csináltak neki, de még egy széke sincs. Egyáltalán, hová gondolunk? A munkavégzés alatt üldögélni eget verő aljasságnak számít, és aki megteszi, azt bűne mértékének megfelelő, rozsdás jutalommal még aznap repítik ki a munkahelyéről.

Ezért, vagy másért, a zömmel zömök, hordó alkatú, bajszos villamosvezetők, nagyon tudnak állni kurblijuk előtt, és a váltónál üldögélve talán felsejlik bennük – az utasokban mindenképpen – a párhuzamos sínpárok lehetetlen lehetősége. Ugyan ki fizetne annyi pénzt, mikor így is olyan gyors és kényelmes a közlekedés? Nagyon ritkán kell negyedóránál többet várakozni!

Egy kedves nővér, fityulával a fején álldogál a tizennégy emberrel dugig töltött szerelvény legelején, rögtön a tekergető ember mögött. Halkan beszélgetnek, mások jegyzeteiket igazítják helyre és még mérgelődnek is, ha túl hamar jön az a zöldes színű szembeszerelvény, ami a terelőpályán megkerüli őket. Megáll, az utasok leszállnak, mások fel, és bár a várakozó villamos már rég indulhatna – szétdurrannánk, ha helyünkben volnánk, mert most ott utazunk olyan hozzáállással, mint akkoriban –, de nem indul, amíg a szemből érkezővel tisztességes és szabályszerű egyen-micisapkájukon szalutálva nem köszöntik egymást.

Bizony, egyenruhájuk van, és ha mást nem is, de a tiszti sapkához hasonlót mindig a fejükön kötelesek viselni. Még néhány kitérő után, a végállomás fordulójánál, ugyanarra a sínpárra visszajutva indulnak ellentétes irányba. A cilinderes úriember közben leszállt és egy borostás, kopott zakójú könyvelő vette át a helyét. Kérem szé-

pen, a könyvelőkről messziről le lehet olvasni foglalkozásukat. Hátranyúlt, és a beragadt ajtót egy mozdulattal, nagy ügyetlenül behúzta. Mégiscsak gondoskodott a benn szorongó, már-már tömegről. A villamosnak közben nemcsak ajtaja, de egykurblis, szigorított vezetőrekesze lett, amiben a vezető mozdulni ugyan nem tudott, de csúcsforgalomban az utasok nem préselték a szélvédőre.

A Sas-palota előtt még egészen másképp nézett ki minden, a Körös-part oldalán végig bérházak sorakoztak. Én visszaépíteném őket, de senki sem kérdez, épp nézem, amint az elméletileg automatikus váltó sohasem teszi a dolgát. A vezető hölgyike lepattan a vállaig érő feszítővassal, és két kézzel, erőből, hogy majd megszakad, fordítja helyére a Szent László hídon át vezető irányba a váltót. Ellenkező esetben, menthetetlenül Ősi irányába fordulna, az pedig nem az ő reszortja, hanem a kettesé.

Büszke volt magára a kis hölgy, mert az egyes járat az igazi villamos, a Nagyállomásig megy, kérem, és onnan fordult a Decebal néven ismeretes másik híd – vaj' mi lehetett eredeti neve – felé. A hídon át csilingelt még egy picit, emlékeznie kellett a kitérős világra – ami persze a hármas vonalon végig megmaradt –, különben frontálisan ütközött volna a Velencébe száguldó kettessel. Mikor az tovább csörömpölt, ő is lehúzott a partig. Csak annyiban irigyelte a kettes vonalat, hogy szerinte azok a piros szerelvények – alig harminc éves múltra visszatekintve –, vadi újak és nagyon, de nagyon luxus jellegűek voltak. Aztán elmosolyodott, mert rádöbbent, hogy ő is ugyanolyan villamost vezet.

Bár a hármas vonalon megmaradt a kétkurblis, egyvagonos, pótkocsi nélküli kis pirosok néhány darabja, de a nyikorgós ajtósak őket is lecserélték. Viszont az ősrégi, szabados, száz év garanciával gyártott, csak látszólag szétesni készülő, Püspökibe járók vonalát orvul felszedték. Közben leraktak egy, az Olaszi temető mellett, a központ felé leszáguldó pályát, és lassan követhetetlenné vált, hogy tulajdonképpen melyik hányas... Persze, nem létezett olyan professzionális váradi, aki ne tudta volna, és az ajtók elkezdtek gombnyomásra zárni, mint a selejt elő-Trabantok bármely hi-tech ajtaja.

Egy brutális 1975-ös kora estén, a sétáló utcáról felszedték a síneket. Sárga, iszonyatosan „ultramodern" villamosutánzatok töltötték

meg a várost, de a korzón nem lehetett többé egyetlen lakásban sem a kiszámíthatatlan villamoscsörömpölés-gyönyörűséget hallgatni.

Sokak szíve megszorult ekkor, még a szöllősi pálya építésével sem tudták ellensúlyozni e szörnyű traumát. Próbálták megborsozni a helyzetet, de mindhiába csörömpöltették a városon bőven kívülre, szinte Borsig a villamos sárgaságokat, a masszív, autoritárius vezetőjű, örökre készült ősszerelvények pótolhatatlannak minősültek... Most, a hozzájuk képest, majdnem űrhajó kinézetű izében, a véletlenül odatévedt bankigazgató már nem kombinálja a combinót, eszébe sem jut az ajtózárásban segíteni, inkább elugrik, és várja, hogy újra kinyíljon, mert célt tévesztettem. Túl sok gondolkodás villamosra vezet! Hiába áll az Audi negyvencentis járda melletti parkolóban, nélküle mélabús, fájdalmas szívszorongásba esik.

Igen kérem, olyan szép nagy, négy méter széles járdák voltak, de be kell látni, az a két araszosra szűkített éppen elég egy embernek! Ha valaki szembejön vele, legfeljebb élére állítja magát, és egymás hasát súrolva ugyan, de remekül elférnek. Igaz, nem olyan kevesen sündörögnek ezeken a két cipőtalp nyomtávú járdaröhejeken, de parkolókra szükség van alapon, meghajolnak a villamostalanság mellett.

Még vannak talán, de mindinkább dizájnból, mert a városkép csorbulna nélkülük. A hordóalakú, tányérsapkás, álló ember bömbölve sikítana a vezetőfülkében. Egyrészt nem tudná, mire való az a sok kütyü-mütyű, és egyáltalán hol a tekerőkar, másrészt két egymást követő kocsiban három ember utazik velem együtt – aki reflexből az ajtó felé nézek, nehogy valakinek bántódása eshessen –, úgy látszik, átvettem a cilinderes és a könyvelő szerepét. Rá kell döbbennem, ez a veszély, sajnos nem fenyeget...

Kiszállok hát, és maradok független, oldalról bámuló kibic. Ha túl szép – nekem csicsás – kategóriába sorolható villamos hangtalankodik előttem, becsukom a szemem, és felidézem azokat az egyre halványuló, de még valahol nagyon mélyen élő emlékeket, amikor ebben a Körös-parti, jókora városban, mindenki igazi villamossal közlekedett.

* * *

Sörgyár ez a javából!

– **G**YEREKEK, megérkeztünk, itt álljatok szépen sorba, és nézzetek arra! Mit láttok?

– Ez egy szuper...

– Valóban szuper, kicsim!

– Úgy értettem, tata, hogy szupermarket...

– Nofene! Még szerencse, hogy rossz a szemüvegem... De jó a memóriám! Tudjátok, volt egyszer, hol nem volt, egy sör-, alcohol- és élesztőgyár. Az alkohol- és élesztőrészleg lent bűzlött a velencei Templom tértől kicsit feljebb, és egyenesen a Körösre tátongott. Csípős, orrszaggató bűzt árasztott. Vele közvetlenül szemben lakóházak sorakoztak. Az utca igen keskeny volt, talán tíz méter széles. Hogy az idilli légfrissülés a kora külváros "csendjével" párosulhasson, párhuzamos síneken csörömpöltek a gyönyörűséges – biza, biza, nekem nagyon tetszettek –, piros színű, pótkocsis villamosok. Hej, ledolgoztam én ott a magamét, kilencedik osztály után négy teljes hetet. Akkor még valami nevelő hatású, ők sem tudják, mi indíttatásból, a diák három hónap helyett mindössze kettőt vakációzhatott, azt is szűkre mérve, nehogy ellustuljon. Ezért be kellett vinni a vakációt a gyárba! Az élesztő- és ecetrészlegek penetránssá tettek mindent, de a Körösre néző, nagy gabonaraktár-épület, ugyan nem volt szagmentes, de tökéletesen megfelelt a munkaidő jelentős részének átlazsálására. Gyerekek, amit most mondok, az mese, az ember a munkahelyen semmilyen körülmények között nem lazsál! Ugye, megjegyeztétek? Nos, a sors és a fondorlat úgy hozta, hogy a következő év egy hónapját, ebben a szemközti gyárban dolgoztam le.

– Nagypapa, ez itt egy szupermarket...

– Csibész, és ti, többiek, most szépen hunyjátok be a szemeteket, és arra figyeljetek, amit mondok! Sokszor többet ér, amit az ember belül lát, mint ez a siralmas, libabőrt keltő, gusztustalan külvilág. Nem is veszem fel a szemüvegemet, pedig itt van a jobbik is, de így nem látok az út túloldalára. Nos hát, elég nehéz kiszámítani a valódi helyet, mert nem panelek, hanem magánházak sorakoztak itt, az út mindkét oldalán, de ha jól számolom, valahol itt kellett lennie a be-

járatnak. Még emlékszem, barátaimmal milyen megszeppenten keresgéltük a sörgyári gabonaraktárt, tudjátok, ami a Körösre nézett, a másikban. Érdekes, a kettő egy gyárkomplexumot képezett, több kilométer távolságra egymástól. Első nap órákba tellett a tájékozódás. Lakatosok és esztergályosok mellé állítottak be, mert olyasmit tanultunk, ami nem a sör képbevitelével, gyártásával, ilyesmivel kapcsolatos. Amolyan karbantartó kis műhelysor volt a valódi sörgyár mögött, persze nem külön gyárként. Megcsodálhattuk a XIX. század esztergaremekeit. Szíjáttétellel, két sebességre állíthatókat, menetvágásra és hasonló fölösleges cifrázásokra teljesen képteleneket. Azt mondom, aki azokon dolgozni tudott, tényleg esztergályos volt!

Na de, hagyjuk a fölösleges nosztalgiát az esztergák és a gépek irányában, térjünk át a sörre. Megszomjaztunk, és a néhány órás beosztás után, rutinosan, szinte jelszóra léptünk le, átmeneti – igen rövid időre – főnökeinktől. Ugyan nem volt még uzsonnaidő, de kerestünk egy félreeső vackot, és benyeltük a kaját. Ám a tojás, szalonna, pástétom meg ilyesmi vizet kíván! Átmenetileg már dolgoztunk gyárakban, rövid ideig gyakorlatként, illetve az előző nyári egybefüggő hónapot, de olyat még nem láttunk, mint az. Helyesebben ez! Nehogy megszólalj, unoka, nem szupermarket, és ki ne nyisd a szemed. Sörgyár! Olyan, de olyan retro, amilyent el sem tudsz képzelni. Máshol, mindenhol volt hideg vizes csap, mert inni kell, de itt, mikor megkérdeztük az egyik udvaron lődörgőt, fuldokolni kezdett a nevetéstől. Meg is ijedtünk, hogy valami különleges betegségben szenved, de talán mégsem, mert ebben a gyárban akkor sokan lődörögtek. Hahotázva mesélt valamit egy másiknak, ránk ujjal visszamutogatva, amitől az is elkezdett rázkódva röhögni, és visszakiáltotta, "srácok, ott az öltöző".

Nem tudtuk, mit akar, nem öltözni vagy vetkőzni szerettünk volna, hanem vizet inni. De hogy lássuk, mi végre kanyarított nem vágyott úti célunk irányába, üsse kő alapon bementünk. Meleg víz csordogált a csapokból, és a zuhanyrózsák is kizárólag, az ihatónál sok fokkal melegebb vizet fröcsköltek. Mi már onnan is képesek lettünk volna inni. Némileg elkeseredtünk, de a műhelyből kiténfergett egy bentlakó, a neveiket sosem jegyeztük meg, hisz a harmadik óra után ez már lehetetlenné vált. Hátrakiáltott:

– Megyek, srácok, iszok, mert ég a gyomrom, hidegre van szükségem.

Ez a mi emberünk, követtük, mint az árnyéka. Észrevette, nem volt nehéz dolga. Egy rövid ideig hessegetett, aztán elfogadta, hogy ezek a büdös kölykök ilyen tapadósak. Magunkra célzok ám!

– Hova-hova, ifik?

– Mennénk inni, de sehol egy csap.

Nagyon nagyra kerekedett a szeme, láthatóan nem értette, miféle csapra célzunk, és miért mondjuk, hogy nincs. Bizonyos csapok voltak, de a vizet már nem mertük kimondani, láttuk, hogy sértő hangzású szó ebben a gyárban.

– Abban ott, az út túlsó oldalán! Látjátok, kicsikéim? Ott balra helyezkedett el a tulajdonképpeni sörgyár. Itt a portásfülke mögött, egy csinos, házikó formájú igazgatósági épület volt, hátrébb a dugaszoló és a gyár mögött – amit nem láthattok még gondolatban sem – állt az a rövid ideig használatba vett műhely, vagy mi. Jobbra, még mindig ott hátul, asztalosműhelyben nyomta az ipart a mi drága Kállány Sanyi bátyánk. Képzeljétek, kristálypoharakból, úriemberként kínált minden vendéget, aki szándékosan betévedt kedves kis műhelyébe. Megsúgom, hogy nem vízzel! No, onnan hátulról jobbra, két toronyépület helyezkedett el, az egyik az úgynevezett malátagyár, a másik valami hozzátartozó izé, de térjünk vissza az iváshoz. A szomjas proletár elfogadta közeledésünket, úgy viselkedett, mint egy becserkészett leányzó. Ezt ne halljátok meg, gyermekek, ilyen nincs! És ment előre, fel a rámpán, ahonnan mellettünk görögtek a teli söröshordók. Úgy látszik, ezek ott teremtek, nem volt rájuk írva, de hallom Hofi hangját, amint mondja, „Uraim, a hordó nem áll meg!” Nagy igazságot mondott, ezek sem álltak meg, de ez egy szélesebb rámpa volt, némi ide-odaugrálással a hordók is lejutottak, mi is fel. Benyitottunk egy csodahelyiségbe, ahol bokáig lehetett tocsogni a sörben. Előmunkásunk előre ment, mi meg utána. Kezeslábasa zsebéből előkotort egy félliteres üveget, és odanyújtotta:

– Gyurikám, jöttem inni!

Gyurikám tágra eresztett tömlőjének csapján söröshordókat töltögetett, és egyiket a másik után lökte lábával a háta mögé, ahol a kiszolgálószemélyzet, láblökéssel továbbirányította őket a rámpa felé.

– Na, idefigyelj, kis haver! Ha az egész napomat itatással töltöm el, sohasem teljesítem a normát!

Visszatekerte az ömlesztő csapját, és egy lágy spriccentéssel, rutinjának felhalmozódását megcsillogtatva, habtalanul töltötte meg az üveget. Mi csak néztük, irigykedő szemekkel nagyokat nyelve, ahogy alig néhány korty öblögetés után félrefröccsenti, majd visszanyújtja Gyurikámnak, aki megtölti, hogy a munkapad mellett legyen utánpótlása, és indul kifelé.

– Hé, öreg, van itt néhány kölyök, azt mondták, megszomjaztak!

Úgy látszik, ott a sörösüvegek a földből teremtek, felkapott valahonnan egyet és felénk repítette. Sikerült elkapnom.

– Gyuri bácsi, kérem...

– Ma többször ne gyertek!

Gyurikám bácsi megtöltötte az üveget, szétosztottuk, mindenkinek jutott néhány korty, majd szolidáris arccal, egészen meglágyulva – mosolyogni is tudott ez a borostakollekciós fej – belerecsegte a söröshordón túliba:

– Ott az az ajtó!

A terem túlsó végének jobb sarkára mutatott. Olyan keskeny ajtót még nem láttam, kicsinyeim, ki ne nyissátok a szemeteket, különben ti sem fogjátok!

Egy személy fért be, és meredek, függőleges – mint a tűzvédelmi létrák, olyant képzeljetek el – fokok vezettek a mélybe. Én léptem be elsőnek! Valami fanyar, penésszel és egyebekkel kevert szag azt mondta, hogy le kell menni! A másik oldalról meg az súgódott a fülembe, talán mégsem... Ezért egyöntetű lépésszaporázással ereszkedtem alá, a többiek utánam. Mondanom sem kell, mi már egy ilyen összeszokott bagázs voltunk, ahogy annak idején mondtuk volt. Mélyre ereszkedtünk, talán tízméternyit is vagy többet, amikor gyengén, homályosan megvilágított alig láthatóságba keveredtünk. Jobbra is, balra is folytatódott a pince, és annak hűvös, semmihez sem hasonlítható illata máig az orromat csikolássza. A két választás közül – mert mi nem szerettük a szélsőséget –, rövid összenézéses szavazással a középső járatra voksoltunk, majd nekiindultunk. Elég sötét volt, húszas, itt-ott harmincas égők jelezték, hogy még tart a járat és a penész zöldessége meghatározta a téglaszínt. Majd valami

megvilágosodott bennünk, úgy általában, és egy baloldali leágazásban szép, nagy terembe csöppentünk, ahol egy pasas egy háromtagú társaságnak tartott minielőadást. Előtte ötliteres rézkancsó, mellette félliteres kupa. Töltögetett. Alighanem ez lehetett a beosztása, és kézről kézre adogatta a nyálmirigyeket beindító, frissen cseppentett sört. Sokáig úgy tett, mintha nem látna, pedig dehogynem, aztán végül megszánt és odaszisszentette:

– Szomjasak vagytok?

– Igen, kérem.

– Melyik kupát szeretnétek? – És gyorsan előhalászott egy litereset.

– Végül is mindegy, nem vagyunk válogatósak...

Próbából a litereset töltötte meg és sorba adta.

– Fenékig, gyerekek, férfiak vagyunk, nem nyápic kiskegyedek!

Jóska, Imre meg Sanyi számtalan korttyal nyelegettek, én olyan szomjas voltam, hogy nálam nem lehetett számolni, mert nem volt korty. Egyszerűen letöltöttem magamba, mint egy nagy tubusba. Tudjátok, kicsikék, ilyet nem csinál senki, ez most egy mese!

– Nofene! Hát ilyen is van, te nem nyelő? Holnaptól dupla adagod van, és annyiszor jössz, ahányszor akarsz! Már a nevedet is megjegyeztem, pedig nálam az ritkaság.

– Elnézést kérek, még nem mutatkoztam be...

– Dehogynem, Nemnyelőnek hívnak. Megértetted?

– Ja persze, természetesen!

– Javasolnám, csak ritkán menjetek a palackozóba, azok nem szíves emberek. A malátagyár rendkívül komfortos, majdnem teljesen üres épület, nektek találták ki. Holnap, mikor először jöttök Gyurikától...

– Elnézést kérek, telefonált Gyurika bácsi?

– Nem, ide mindenki Gyurikán keresztül jut! Csak az ihat sört, akinek megmutatja az ajtót.

– Értem... Bocsánat!

– Tehát holnap, amikor először jöttök Gyurikától, elmegyünk – a hatvan méterrel odébb levő – feketesör-lerakathoz. Én a szőkét szeretem, de mások a barnára, feketére esküsznek. Te mit szeretsz, öcsi?

– Nem tudom, kezét csókolom – mondta Sanyikánk.

Ettől recsegő nevetés tompa hangja telítette be a pincét.

– És te, Nemnyelő?

– A feketét, ha szabad...

– Szabad, holnap arra megyünk.

Látjátok, gyerekek, és te, kis unokám, itt van az az épület!

– És nagypapa?

– Nem érdekel, hogy mi a véleményed, kapsz egy nagy pofont, ha megvetsz. Ne bőgj már, sosem bántanálak, kis unokám! A tati minden nap lejárt, persze csapatostól, és jó sokszor. Azt a sörgyári, megveszekedett időszakot soha nem fogom, nem is akarom elfelejteni. Azokat, akik képesek voltak lebontani, én is örömmel lebontanám. Megértettétek, kicsinyeim? Most várjuk meg a villamost, és menjünk szépen haza, otthon majd még mesélek, ha jöttök. Ugye, jöttök, mert szép mesét mondtam? Kinyithatjátok a szemeteket, és azt a szót ki ne mondjátok még egyszer! Szupert lehet, mert sörgyár ez a javából!

* * *

Szavazás nélkül

NEM bírt aludni az őrmester, ez gyakran előfordult vele. A nagyon keveset alvók közé tartozott, ám ilyenkor unatkozott, és ami még rosszabb, mindenféle oktalanságok jutottak eszébe. Ki, mit, hogyan csinált, miért, és főleg mit rosszul.

Azon a napon, ha tehetik, kidobják haleledelnek, de olyan mélyen szigetelt sufniban töltötték alvásprogramjukat – így hivatalosan megnevezve –, hogy a zsiliprendszer jótékony hatása folytán, elsüketítettnek tekinthető volt vackuk. A hangszigeteltnél sokkal csendesebb, néma. Csak süketnémáknak nevezték magukat.

Két közlegény éppen maguk borzongására és a főnök gőzölgő fejű szórakoztatására szenvedett. Az egyik, a négyszáz-tizenhármas tengerész csomó, négyszáz-tizenharmadik megkötéséig volt köteles bogozgatni, másikuk egyszerűen feküdj-felezett – nem felesben, bár egyszer fent volt, máskor lent –, mert a nagyfej véleménye szerint, negyedmásodperces késéssel indult szolgálatba.

Valami nagy vihar lehetett kint, az ilyen hajók belsejében ez alig is érzékelhető, de épp a főnök jegyezte meg:

– Gigantikus erősségű villám csaphatott közvetlenül mellénk, ha még ide is behallatszott. Na, folytassátok! – a hajó, egy picit meg is rázkódott. – Ejnye, mondtam, hogy szokatlan vihar visong ott kint, de ha ilyen jó fülünk nem lenne, a tengerész nevet sem érdemelnénk ki. Te ott, éppen hányadik fekvőtámasznál vagy?

– Én éppen a kilencvenhetediknél.

– Akkor még van ötvenhárom, és ha jónak látom, nyugovóra térhetsz. És te a csomókkal?

– Jelentem, egy csomó csomót megcsináltam már, végigszámoltam, itt vannak egyenként. Éppen az utolsót kötöm.

– Mennyi van még ébresztőig?

– Mindössze három és fél óra, jelentem!

– Beszélj hangosabban, unatkozom! Jól nézek ki, most három és fél órát vakarózzak, mert a lusta matrózoknak a hangyák szorgalma nem jár. Sebaj, hogy gyorsítsalak benneteket, holnap valamelyik torpedó kilövő elé állítalak, ahonnan reflexből és időben kell elugrani,

különben, akár visszalövődhettek. Mars lefeküdni! Én járok egyet, ezen a beszűkített, kényszerzárt helyen, aztán vagy alszom, vagy meglátjuk. Túl mélyen elaludni nem ajánlatos! Világos?

– Értettem! – vágták rá kórusban.

Kilépett az ajtón, és tengerészatléták csíkjait összegubancoló ormótlansággal, a szolgálatos ülve maradt. Odalépett, mielőtt jó szándékú felállás-kezdeményezést indíthatott volna, eleresztett egy jobb horgot, amit – soha nem gondolta, hogy katona ilyenre képes – emez melankolikusan kivédett és gyomorszáj-tájékon vágott vissza egy jeges balegyenessel.

– Tökfilkó!

– Balbéla, szerintem nyugodtan leszedheted a rangjelzéseidet. Épp egy, a tengerészkiképző, franc tudja, min, ahol a hajómanőverezés csínját-bínját megtanították neked – nekünk még jobban, mert te csak beszélni tudsz, mi meg is csináljuk azt – a kiképzésből kimaradt akciót hajtunk végre, amit süllyedésnek neveznek.

– Megbolondultál? Öngyilkos akarsz lenni, szándékosan provokálsz? Elment az életkedved, van a fejedben egyáltalán elme? Így, bíróság sem kell, ha olyan kedvem van, helyszíni ítélet-végrehajtásba kezdek!

– Őszintén megmondom, komoly segítség lenne, ha most ledurrantana. De magázzon téged a fene! Lőj le, öreg, itt vagyunk a hajóbelsőben. Figyeled, hogy csúszik a szék veled oda hátra?

– Hatalmas hullámok döngethetik a hajót, ilyennel még nem találkoztam...

– A leghatalmasabbak, amik léteznek, de nem a felszínen. Figyelj, láttál már olyat, hogy a plafonon vagy, és az a padló?

A hajó megdőlt, megfordult, és a hálókörleten belül is elhangzottak az aggodalom első ordításai.

– Tökövics, nem tudom, tudod-e, így becéznek apró termeted, és fura csököttséged miatt, mi vagyunk a túlélők!

– Mit éltünk túl? – kérdezte egyre aggodalmasabb hangon az őrmester.

– Végig tartottam a kapcsolatot a felszínnel, ami már alszín. Legalább fél mérfölddel a tenger alatt vagyunk, és nemsokára nagyot zökkenünk. Egy kamikaze gép pilótája, vagy elszámolta magát, vagy

megijedt, talán ez utóbbi, mert azt mondták, megpróbált horogban felemelkedni, de becsapódott a hajó mellett a vízbe. A következő három nem tévesztett, telibe talált, de valami olyan elképesztő szerencse, vagy szerencsétlenség, na, ezt hámozzuk ki, hogy ez a vízen imbolygó degeszre tömött detonátor, irdatlan méreteit meghazudtolva, nem produkálta a nagy durranás láncreakcióját, csak simán kettétörtünk... Hopp, lepattantam a padlóról, és teljesen bevágtam magam a plafonba. Itt van alattunk a számtalan zsiliprendszer, tudod, ezt így szokták tervezni, hogy még véletlenül se süllyedhessen el egy megsérült hajó.

Itt, a hajóközépen, mindentől elzárt minket az áramvonalaska csekély sebe, és szuper túlélőivé tett. Csak hát, a túlélés túlélése nem fog menni... Vajon jártak már mások is így korábban? Mennyi megemlékezés-sorozat díszpintyei voltunk, de saját valódi elsüllyedésünkkel soha nem számoltak! Jegyezd meg, mert én – szerintem a srácok is – nagyon bekalkuláltuk ezt. Hiszen, ha a víz tetején imbolygó, ellenséges akármit lövöldözzük, és vadászgépeket röptetünk fel, azok a piszkok a túloldalról szándékosan el akarnak süllyeszteni, néha sikerül is. Azért van ez, mert nem tanítják az ő haditengerész-iskoláikban, hogy nekik kell elsüllyedni, hiszen mi akarjuk megsemmisíteni őket.

– Maga meghibbant!

– Ó, de kedves hang magától! A srácok hozzád képest egészen higgadtak. Nézd Billyboyt és Charlyt, pókerpartiba kezdtek a falon, most éppen az van alul. Bob, akármilyen jó smasszer vagy, még egy ilyen kis helyen is el tud dugni előled annyi piát, amennyit akar. Látod, hogy nyakalja a rumot, mert tudja, hogy a túlélést nem lehet túlélni.

Az őrmester remegő hangon, már-már könyörgő tehetetlenséggel kérdezte:

– Hogy jutunk a felszínre?

– Hát ez az, Szivarka. Sehogy. Vagy betódul a víz, de itt olyan esztelenül szigeteltek mindent, hogy ha eddig nem robbant fel minden, már nem is fog. Kétszáz mérföldnél sem biztos, hogy elegendő nyomást gyakorol a víz. Marad a bent rekedtség.

– De itt véges a levegő, nemsokára elfogy. Hol vannak a búvárfelszerelések?

– Egyrészt három zsilipajtóval odébb, másrészt abban a pillanatban, ahogy kinyitnám ezt, nyekkenni sem bírnál, máris degeszre lennénk, kedvenc ihatatlan tengervizeddel. Ebből a mélységből nem is lehet felúszni, éppen arra elég, hogy ne robbantson minket szét, de semmi másra. Különben, ha gondolod, megszavaztathatjuk a fiúkkal.

Tudod, a Titanicon is a kapitány az utolsó percekben mindenkit a maga urává tett. Lehet, hogy te nem teszed, de kit érdekel, már egyenlőek vagyunk, a te szavazatod sem több senkiénél, hogy a vizes, vagy a víz nélküli túlélés befejezést válasszák.

Az őrmester pisztolyával hadonászva próbált pattanásig feszült idegein segíteni, így döntésképtelen helyzetében fogalma sem volt, maga vagy a többiek felé irányított csővel csináljon rendet, és ekkor, egy másodpercnyi szeizmikus erejű, lángoló dörej rázta meg a hermetikusan elzárt körletet. A detonáció szavazás nélkül oldotta meg a túlélés túl-nemélésének módját.

* * *

A nemszámozott vértanú

A TÖRTÉNETNEK a valósághoz szinte semmi köze, legfeljebb érinti azt. Az egész a fantázia szüleménye, csak a háttéresemények valósak, és egy-két név. Tudatában vagyok, hogy abban a hadseregben, de másban sem lehet hasonló kihágásig ilyen könnyűszerrel eljutni.

Mintha semmi sem történt volna, egy hátraarc és „négyszögből menetoszlopba fejlődés”-parancs után, korgó gyomorral siettek reggelizni. Ilyen furcsa, félháborús helyzetekben keveset alszik a katona, legalább egyen. Ludwig Hopterman közlegény étvágykedve, a többiekkel ellentétben, talán örökre elment.

Csendes háborgón nyugodt dühösséggel lépdelt a többiek között. Hogy megmentsék a kurtavastól, jobbról és balról is oldalba bökték, amikor menetelés helyett lődörgésbe fogott. Ám, hogy maguk is, valami csendes-vesszőfutású kitüntetés jutalmazottjaivá ne váljanak, mikor fegyverét leeresztette jobb kezébe és azt földön kezdte húzni maga mellett, már meg sem próbáltak jelezni.

Az a mérhetetlen szenvtelenség és kifelé lelki nyugalom csak katonai álca volt. Láttak halált bőségesen, csatafélékben és így négyszögben is, golyóbistól, meg hóhérok keze alól, ám az mégis egyedi volt.

Ludwig, négy év szolgálata után, ha lehet ilyet mondani, közel állt az obsithoz. Megszokta, ha kell, a társát üti-veri parancsszóra, és gondolkodás nélkül végrehajt mindent, rezzenésnyi ellenvetés nélkül, akárcsak ezen a hajnalon. Különben iszonyatos a büntetés!

Ha valamit nagyon jól csináltak, azért jutalom járt. Ez abból állt, hogy csekélyebb lombozatú, nyugodtabb büntetést kaptak. Bár olyan igazi jutalomra is emlékezett, amikor Gusztáv a jobb lábának árán, egy csatában Gerbgrüsse ezredest megmentette. A regiment olyat még nem látott, hogy a hajnali négyszög kellős közepén nem akasztottak, nem vesszőfuttattak, még csak nem is lőttek főbe senkit. Egészen elképesztő, de az ezredes kezet fogott Gusztávval!

A káplárt rögvest leszerelték, és az obsit kifizetése mellett, negyvennapi járásra fekvő szülőfalujáig egy szépen faragott mankóval segélyezték. Persze nem ez volt a jutalom, hanem a kézfogás! Ezt

talán inkább apró figyelmességnek nevezhetjük, hogy megmentsék az egy lábon szökdécseléstől.

Katonának persze ki kell azt is bírni, de egy kézfogással jutalmazott, talán ennyit megérdemel...

Ludwigban sok minden kavargott, a rengeteg négyszögalakzat, melyeknek egy bábuja volt, sosem látott még olyat, mint akkor. Morgolódott magában, vajon miért kellett hentesmunkát végezni, kinek jobb és kinek dagasztja nagyobbra mellkasát az immáron így is, úgy is megboldogultak irdatlan haláltusája.

Senki nem lépett közbe, hagyták, hogy húzza maga mellett puskáját, gondolták, a váron belül megkapja a magáét, amit egy életre nem felejt el. Ha túléli...

Befordultak, ő az udvaron oszolj-parancsolás után helyben maradt. Előzőleg haptákot vezényeltek, de ő csak halkan dúdolászott, valamilyen falujában kedves dalocskát.

Már mindenki odébb állt, amikor Tichy őrnagy odaléptetett és kardját megemelve, meggondolatlanul suhintott. Bár ne tette volna! Ludwigot az a gépezet úgy kiképezte, hogy korának Rambója volt. Védte szuronyával a csapást és mandzsettájába döfve – mire háromig számolhatott volna – földre rántotta a nyavalyást. Talppal mellkasán megállt, fegyverének szuronyát ádámcsutkájára nehezítette.

– Mondd, szennyláda, te parancsoltad ezt?

– Gyászos képű közlegény, csúnya heteket jósolok neked! Szedd odébb a szuronyt és enyhítek büntetéseden!

Ludwig teljes súlyával eresztette a fegyvert Tichy nyakának, és csendes vérbőséggel könnyeden dobta oda:

– Ha köhögni mersz, kezem is van ám, bár elég súlyos ez a mordály.

Tichy az orrán krákogott, hiszen van, aminek a legnagyobb akarattal sem lehet ellenállni.

– Felelj, te született csömör, így parancsoltad?

Eddigre az őrnagy, már a sárossá lett szép fehér egyenruhájában, fekete felhőket bámulva olvasta le a Ludwig arcára írottakat. Rövid szöveg volt, két szavas: „Nem viccelek!”

– Kérem szépen, mire céloz, közlegény?

– Arra, te szerény szemét, ami itt egyenként majd negyed óráig tartott! Állítom, sokak – ha ebben a kifelé kifehérített hadseregben

nem lenne férfiatlan és büntetendő –, nem bírtak volna ellenállni. Többször úgy éreztem, lőnöm kell! Miért kínoztattad agyon őket?

– Kérem, én csak egy beosztott vagyok, ahogy maga is... Mindenki parancsot teljesít!

– Ezt parancsolták neked?

– Igen, kérem.

– És ki volt az, aki ezt parancsolta?

– Ki lett volna, a táborszernagyúr!

– Mondd – te, aki a harcmezőn már halott lennél –, korábban egyáltalán hozzá mertél szólni Damjanich-hoz? Ugye, reszkettél, amikor összevághattad csizmáidat, hogy sunyin tiszteleghess? Egy alakulatnál szolgáltatok, nemde?

– Nem értem ezt az egészet. Kérem szépen, nem én hoztam az ítéleteket! Teljesen úgy viselkedik, mintha egy hóhérféle kegyetlenkedő volnék!

– Az vagy! Katonáiddal is, de most igazán kimutattad a fogad fehérjét. Mese az, amit előadtál! Egyértelmű, hogy Haynau könyörtelen halált parancsolt, ám az is, hogy sosem jutott volna el hozzá egy ilyen pocsolyásan mocskos hajnal semmilyen részlete! Csakis úgy, amint te jelented! Mondhatott volna bárki bármit ellened, az parancsszegő, elöljáróját sértegető.

Kibuggyant vérű ádámcsutkája mellett oldalt a nyakán leeresztette a szuronyt, jól végigkarcolva a felső hámréteget, majd megemelte fegyverét, és sújtott egyenesen Tichy őrnagy nyaka felé. Indulattól fuldokolva, szinte tövig vágva a földbe szuronyát.

Valamiért senki nem figyelt fel erre a közjátékra, pedig ugyanúgy rohangáltak az udvaron, mint máskor. Egy közlegény és egy tiszt, bármely helyzetben, csakis gyakorlatot teljesíthet ilyen formában, vélték talán. A menet többi tagja jobbnak látta hallgatni.

– Felkelhetsz, dagonyázó, itt a lovad kantárja. Szép pocsolyás fehéren kocogj odébb! Nem sok volt már az obsitig, de most jóval közelebb hoztam. Legalább nem úgy végzem, ahogy te végezhetted volna. Lesz bírósági ítélet, ceremónia, miegymás... De vajon a te lelkiismereted valaha megnyugszik? Van neked egyáltalán olyanod?

Tichy őrnagy lovára ült, és mielőtt Ludwig bármit tehetett volna, nyakszirten vágta kardjával, s a közlegény hanyatt esve, szemrehányó tekintettel őt bámulva lehelte ki lelkét.

– Így végzi, aki felettesére emeli fegyverét! – ordította világgá a megzavarodott őrnagy. Parancsot adott, hogy vigyék a rebellist, aki a lázadó gyalázatosokkal vállalt közösséget, és tüntessék el, mint egy pincében talált, kimúlt patkányt.

Vajon ezért a vértanúért mondott-e valaki, akár egy háromszavas fohászt is...?

* * *

Kis szekeres, nagy szekeres

ANDRÁS kivágta a vasajtót, Dezső bekormányozta a fatengelyes szekeret az udvarra. A frissen zsírozott kerékagyról csöpögött le a tavatta – itt így nevezték a kocsikenőcsöt.

Érdekes, a helyi zöldség-gyümölcs idényáruda a gyereklerakat udvarán, az óvoda épületével szemben helyezkedett el.

– Na, ugorj fel, oszt' mutassuk meg, ki a legíny a gáton!

– Mék gáton, te?

– Eztet csak úgy mondják. Na, mosmeg szóni kéne Icuka néninek, hogy megjöttünk. Te András, ezek a kis porontyok szeretik a paradicsomot, nem?

– Honnét tudjam, rígen vótam ilyen apró kölyök.

– Dedósok, gyertek enni!

A gyerekek nekilódultak, és örömteli mosollyal nyúltak a paradicsomok után.

– Na látod, így kell esztet kipróbállani. Mostan hadd zabáljanak még egy kicsit, mer' ki tudja, mit mond maj' Icuka nénje. Az ott ki?

Mutatott egy gyerek felé.

– Mit tom én!

A többieknek már a nyakába is belefolyt a paradicsomlé, csak az az egy furcsállotta. Ő az édesebb dolgokat szerette, a gyümölcsöket, de most úgy érezte, nem maradhat ki ebből a paradicsom nagyevő buliból és nyúlt. András rácsapott a kezére.

– Ki fia vagy, te?

A gyerek válaszolt.

– Hallod, Dezső?

– Hallom.

– Na, akkó hadd egyen!

– Nem, ne adjá' neki!

– Osz' mé?

– Azé', mer én aszondom! Megértetted?

Bár András volt az erősebb, de a bakon Dezső ült, tehát elméletileg segédmunkásnak számított. Nem igazán érdekelte az egész, teljesítette a parancsot, mint a hadseregben, ahol a beszéd negyedét sem

értette, és igennel, nemmel válaszolt arra, amit többé-kevésbé felfogott. Itt sem inogott meg, azt csupán otthon szokta, Amáliája előtt, ahol még egy liter pálinka benyakalása után is rezeg a vádlija, ha az asszony megszólal.

– Te nem eszel, érted!?

Sem ő, sem a többi gyerek nem értette, de a gyerek visszatelepedett a majszolók közé. Józsika, aki már degeszre falta magát, kezébe nyomott két paradicsomot.

– Egyé'!

András, a felügyelő nem engedhetett ilyen öntörvényű utasításszegést, kiverte a kezéből, a földről felvette, és Józsika szájába nyomta, hogy az ugyancsak keményen megküzdött a már teltnek tetsző gyomrával, de megette.

Végre előkerült Icuka nénje is, aki előbb a paradicsomtól fuldokló Józsikán próbált segíteni, majd összevont szemöldökkel fordult András felé.

– Ez itten mért nem eszik?

– Mert nem adtunk neki, ennek nem jár!

– Oszt' mé?

– Mé, mé? Hát azé! Megértve?

– Értem. Na figyelj ide, kisöreg!

– Tessék mondani, Icuka néni, csókolom!

– Szereted a csokoládét?

– Nagyon.

– Itt egy tábla, hogy te is egyél valamit.

A két szekeres már az összes keresetét megitta volna, később talán meg is tették, hogy sokkot ne kapjanak, a gyerek pedig leült. Megnézte, hányan vannak, és úgy, négy éves fejjel megsaccolta, hány darabba kell törni azt a tábla csokoládét. Mindenkinek adott egy darabkát.

– Te Dezső, ezek zabálnak...

– Ühüm, oszt' csokoládét...

– Ühüm, most micsinájunk?

– Szerintem ki kéne verni a kezükből.

Icuka néni váratlan stratégiai mozdulattal kivette a kocsis kezéből az ostort és a szemébe villámlott.

– Most, me' az az ídes izé savanyút kéván, egyenek még egy kis paradicsomot. Annak a..., na neki, adjál egy kilót tesvír, me úgy látom, itt is protekciója van.

A gyerekek nézegették a paradicsomot, de a csokoládé után köszönték szépen, nem kértek többet, és elkezdtek dobálózni. Egy András, egy másik pedig Dezső arcában lottyadt szét.

– Rakodjunk, oszt' húzzunk, me' vár a munka, meg valami pályinkát is emlegettél. A munka megvárhat, de a pályinka najon türelmetlen. Mink megyünk, oszt' ezek meg itt egyík meg egymást, ha ilyen háládatlanok.

* * *

George

GEORGE csapkodott végtagjaival. Úszott az örömben, mert abban a nagy tengerben a mindenség remegett. A sötétben is jól látott, vagy inkább talán érzett, érzékelt. Tudta, hogy hatalmas, vég nélküli óceánja az élet. Sehol sincs más hely, ezért ha netán eszébe is jutna elköltözni, lehetetlen, a tengere mélye nem engedi ki.

George megvakarta fejét, aztán kedvenc úszómedencéjében – ami az óceánból lett – nagyon meglepődött, mert nekivágódott a vízi világ falának. Ki akart törni, de legalább szélesíteni szerette volna beszűkült lakhelyét. Nem sokat ért el, minduntalan visszaszűkült, ettől egyre kellemetlenebbül érezte magát. Bár nincs hely a világon – egyáltalán világ sincs – azon kívül, de egyre furcsább volt minden.

Egy szörnyű napon, úszni próbálás közepette, valahová eltűnt az óceánból zsugorodott tavacska vize, s minden rászorult. A falak préselték. Halálfélelme támadt, majd elájult a fájdalomtól. Belekarmolt a meder oldalába, de egyre kegyetlenebbül feszült rá minden. Ájultából magához kellett térnie, mert egy szorító csőbe került, ahol érezte, elérte a vég.

Tüdejét préselte, és végigégette a levegő. Egy kéz lábánál fogva emelte fel. Fejjel lefelé lógott, még a rászáradt tengervizet is lemosták róla. Nem értette, miért kínozzák, és vajon miért vették el tőle a legszebb és legkellemesebb helyet, ahol nyugodtan fürdőzhetett volna tovább, ha hagyják.

Most vakít a fény, semmit sem lát, és egy idegen kiáltozik. Két domb között egy nagyobbra fektetik, teljesen kiszolgáltatott. Valaki hozzáér és odébb emeli. George, a világra jövetele utáni első táplálkozásába kezdett. Tán ilyen sem szokott gyakran történni egy szülőszobában...

* * *

Nyöszte! Nyöszte vagy, Nyöszte!

ZSUZSIKA, kedvenc parkjának kedvenc padján üldögélt, és azon gondolkodott, vajon miért nem történik meg vele harminckét éves létére az, amiről harminckét éve álmodozik. Már az irányított tudat megjelenése előttről, erről meg volt győződve.

Behunyta szemeit, szippantott egy nagyot a körülötte zöldülő növények szmoggal kevert illatából, és hátradőlt. Ekkor hallotta meg a poroszkálást. Jobb szeme jobb sarkából jobbra nézett. Előbb azt gondolta, téved, hiszen előző este nézte meg a Rózsa Sándort elejétől végig, s éppen akkor tudatosult benne, hogy mind a harminckét évében Veszelka Juliska szeretett volna lenni.

A sétány végétől közeledett. Éppen olyan volt, mintha alánőtt volna egy ló, vagy ő a lóra, de mégsem... Persze ennek nincs jelentősége. El is szomorodott, mert bár ott poroszkált a közelében, érezte, hogy tovább fog hajtani járművén. Apropó! Ezek egyek, vagy kettőbe szedhetőek? Valamelyik fej – a lóé, vagy az emberé –, talán mégis ráköszön? Úgy emlékezett, a konok szemöldökű is le-leszállt néha, tehát valószínűleg nincsenek összenőve.

Behunyta szemét – inkább lesütötte – és várta a köszönést. Ha a ló biccentett volna, arra is visszabiccent. Ám az udvariassági szabályok kisiklottak, mert ez a négylábú, kétfejű elkezdett körülötte kocogni. Zsuzsika horgasinában remegett. Úgy érezte, lecsúszik, lefolyik a padról. Veszelka Juliska lett!

– Nyöszte vagy, nyöszte, nyöszte! – ismételte a lovas. Tehát ez a XXI. század hibbecsúfja! Annyi gondolkodott nár, vajon mit jelenthet, mert ilyen szó nincs egyben... Feldarabolva meg sokféleképpen lehet értelmezni. Hi, mint nevetés, be, vagy becs, és akkor uff lenne a vége, de helytelenül írva...

Nem mozdult, pedig szerette volna megpofozni magát, hogy elvonja a figyelmét. „Nyöszte vagy, nyöszte, nyöszte!”, nyögdöste szabálytalan ritmusban, körülötte meg-megállva a lovas és ló. Persze csak a fenti fej, amelyik alá odanőtt a paripa.

Vajon hogyan tudott Veszelka Juliska megállni a két saját lábán? Zsuzsika remegett! Egyenesen tartott nyakán fejecskéje orcái elpirultak.

A nyöszteség teljes elvetését vágyta. Persze úgy, mint egy nagyon-nagyon igent mondani akaró hölgy szájából hangzó nemet, ami teljesen igent jelent.

– Nyöszte vagy, nyöszte, nyöszte!

Épp fel akart pattanni minden erejét összeszedve, hogy a lovas felkapja a nyeregbe és vigye, vigye, vigye. Indult, mikor a vállába bögöly erősségűt csípett egy forgalomátirányítással odakerült szúnyog. Behunyta szemeit, és csapott jobb kezével, sosem állhatta ezeket az önhatalmú csipkelődőket. Telibe találta a rendőr fejét, ami legurult, és csak nézte, mert harminckét éve még nem ütötte le úgy senkinek a fejét, hogy futball labdaszerűen guruljon.

A rendőr megkérdezte:

– Hogy van kisasszony?

– Feje nőtt?

– Mi tetszik?

– Nyöszte, nyöszte vagy, nyöszte!

– Maga ivott? Leheljen rám, talán segítségre szorul!

– Ne sértegessen!

– Maga kezdte, leütötte a fejemről a sapkát. Látja, hogy gurul?

– Igen, de maga... Tudja, ez borzasztó. Maga sem a nyöszte-nyöszte-nyöszte...

– Valamilyen hallucinogén gyógyszert szed talán?

– Ha még egy ilyen szót szól, feljelentem az első rendőrnél!

– Én vagyok az!

– Menjen innen, nincs szükségem semmiféle segítségre!

A rendőr, meggörbített ujjait szájába helyezve füttyentett a bokor mögött parkoló lovának, és felugrott rá.

– Üdvözletem, kisasszony, vigyázzon magára! Úgy látom, ma a lovak is alacsonyan repülnek, ez az enyém majdnem összeütközött egy katicabogárral. Azt hiszem, máshol is várják a segítségemet, rendet tartok fenn, a rend őreként. Mind itt van a vállamon, azért vagyok ilyen nagydarab. Mint látja, ha körülnéz, sehol máshol nem talál rendet.

– Nyöszte, nyöszte vagy, nyöszte!

– Mi tetszik?

– Maga is elgaloppozik, csak úgy magamra hagy?

A rendőr úgy gondolta, ennek a hölgynek pihenésre van szüksége, nem társalgásra. A sarkára szerelt önindítóval berúgta lovát, és odébb ügetett.

Zsuzsika nem akart kihunyatlan álmokat, összeszedte minden erejét, felugrott és tárt karokkal rohant a távolodó, rendőr alá nőtt ló után. Még mindig azon gondolkodott, ki ki alá, esetleg kire nőtt ki. Futott, rohant és közben „nyöszte vagyok, nyöszte, nyöszte!", ismételgette, ölelgetve egy darabot a nagy levegőösszességből, ami körülötte lebegett. Potyogtak a könnyei...

Ekkor másodszorra rezzent fel dupla álmából, ahol először a nyösztéző Rózsa Sándorhoz hasonlót, majd a rendőrt látta. Már hideg volt a parkban. Még elmotyogta magának kétszer-háromszor, „nyöszte vagy, nyöszte, nyöszte", bár tudta, hogy sajnos semmiféle nyöszteség nincs. Ez is akkora tévedés, mint a poroszkáló kutyafülek lehetősége.

Fázott, összeszedte holmiját, és elindult hazafelé, mert másnap az ötórai ébresztő után újabb irodai nap következett. Könyvelhetett egész nap, s azon gondolkodott, milyen jó lesz este ismét a parkba jönni, mert már tudta, ha valahol, itt akkor is igazán nyöszte tud lenni.

* * *

Műszakzárás

KESERŰFEJ titkosszolgálati ügynök a „nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra szórakozás" pihenés részét gyakorolta. Meggyőződhettünk arról, hogy az övé kötött munkaidejű állás. Otthonában szundikált. Épp jobb oldaláról fordult a balra, mert nem tudta eldönteni, hogy ügynöki voltához melyik felén ildomos feküdni. A hátára ért, tehát a végrehajtás kellős közepére, amikor privát, Visitofon-hálózatban működő telefonja megszólalt.

Esténként kikapcsolja az ilyen álomzavaró iszonyatokat, de most olyan hamar nyomta el a buzgóság, hogy teljesen megfeledkezett erről az alapvető ügynöki kötelességéről, önmaga védelméről.

Előbb oda akarta vágni, de Csámpafül sörtelen hangjától – ami teljesen kiverte az álmot a szeméből – átmeneti, kisebb nemkedvességi rohamot kapott. Persze az ügynökségnél kötelező a jó modor, ezért kedvesen üdvözölte akciótársát, majd heves érdeklődésbe kezdett drága jó édesanyja felől. Alig tudta abbahagyni, de végül sikerült. Csámpafül végre szóhoz jutott, jelezte, hogy feltétlenül átad minden üzenetet igen tisztelt mamájának, aztán belefogott a mondandóba.

– Nézd pajti, az a baj, hogy akció indul. Nem tudtalak elérni a szolgálati vonalon, ezért használtam a privát telefonodat. Öltözz, fél óra múlva érkezem. Tudod, hogy ez kódolt üzenet, tehát a félóra esetünkben negyvenhárom másodpercet jelent. Az a helyzet, hogy egy háromtagú csoport kaparintotta kezébe a védelmi minisztérium teljes archívumát és most viszi.

– Te Csámpafül, több oldali hülyeséget beszélsz! Tizenhat óra nulla perckor műszakzárás volt! Ki az a vibrálóan gondolkodó, aki egyáltalán zavarni merészelt? Nem engem, téged! A parancsnok!

– Tudod, van nekünk olyanunk, hogy főparancsnok...

– Adandó alkalommal hívd fel! Esetleg reggel is megmondhatjuk neki – persze csak úgy, jelentésben, mert nem illik egy dandártábornokkal kellemetlen hangvételben beszélni –, hogy oktalan! Négy után nincs konspirációs tevékenység, mert a mi munkánk is befejeződik. Éjszaka éjjel van! Nézzen ki az ablakon, láthatja a sötétséget.

Heti negyvenórányi munkaidőnk mindig nyolckor kezdődik. Szabad szombatok és vasárnapok is járnak! Egyáltalán, hogy jutott eszébe ez az egész? Másfelől gondold végig, a védelmi minisztérium archívuma huszonhét teremben tesped, a filmekről és fényképekről nem is beszéltem. Ez utóbbiak, egyenként tíz-tíz termet birtokolnak. Vegyük a picit idealizált változatot. Minden egyes helyiség tartalmának rögzítésére egy bőrönd DVD kellene, akkor megint nem beszéltem a filmfelvételekről és fényképekről. Azok nagyobb tárhelyet igényelnek. Velük már két-, talán hárombőröndnyi is lenne. Most búcsúzzunk el szépen, mielőtt nagyon megharagudnék rád! Tulajdonképpen kik ezek a tapintatlan izék, akik a fair play szabályait félredobva, tizenhat és reggel nyolc óra között próbálnak kibillenteni lelki egyensúlyunkból?

– Az egyik Görbecsász, a másik kettő neve nem sokat mondhat neked.

– Á, Görbecsászt ismerem! Dekonspirálódtam előtte, tehát nyugodtan bratyizhatunk szemtől szembe.

– Ezt talán nem kellene nagy dobra verned...

– Már nagy dobra van, mert tudja a fő-fő-fő-főnök is! Görbecsász, amikor megismert, tizenhat nagyvárost rakatott tele a fényképemmel, és az egész internetet elárasztotta velem. Egész életemben nem voltam olyan boldog! Tudod, milyen érzés híresnek lenni? Hát ilyen! Aki ilyen előzékenyen propagálja az imidzsemet, az különben egy rendes pofa! Ilyen szavakat muszáj megtanulni, milyen ügynök az, aki még ezt sem tudja elmondani, ugyebár. A dekonspirált ügynök kirepítendő, persze csak elméletileg! Én is itt vagyok, majd mindig a hátad mögött állok... Jó? Telefonálj rá, küldj egy jóéjszakátpuszit, és jelezd felé, hogy nálunk mások a szabályok, mint Csürgebungában. Te ugye tudod, hogyan kell bejutni a védelmi minisztériumba? Ötszörös biztonsági páncél védelem alatt van. Elsősorban és kizárólag a külső formaruhás embereket engedik be. Másodsorban, a külső kör őre mindig ugyanazt a jelszót használja. Ez azért nagyon gyakorlatias, mert ha naponta váltogatnák, soha nem tudnánk bejutni. Nem? Rá kell kacsintani, erre ő megcsikordítja a fogát és int a fejével. Lehet továbblépni a második biztonsági záron szolgálatot teljesítő őrszemhez. Mikor jelszót kér, meg kell vakarni a fülét, ő

megnyomja az orrodat, tehát mehetsz tovább. A harmadikra nyelvet nyújtasz, ő leteszi a fegyverét, tehát mehetsz tovább. A negyediket bokán rúgod, az kezet csókol neked, tehát mehetsz tovább. Az ötödik megszólal, és az mondja: „Na, mi van, hé?” „Állj félre!” Ettől a varázsjelszótól azonnal félreáll, és már bent is vagy. Rajtunk kívül – nem pontosan számoltam össze hány tízezres vagy százezres a testület – ezt senki nem tudja. Tényleg, miért van nekünk szolgálati telefonunk, engem még soha nem bátorkodtak zavarni, eddig te sem. Egyáltalán, miért nem javasoltál egy hosszabb gondolkodási és önvizsgálati tevékenységet Fersecs dandártábornoknak? További jó éjszakát, az eligazításon találkozunk, aztán majd göngyölítjük az ügyeket kilenctől tizenöt óráig. Tizenöt órakor lejelentkezünk, elmondjuk az eseményeket, és másnap reggelig semmi dolgunk. Hányszor ismételjük még el, hogy ez egy normál, nyugdíjas, kötött munkaidejű állás sok szabadidővel. Több órányi fülledés és nézelődés rendkívül igénybe veszi az ember idegrendszerét. Cakát neked!

– Cakát, elnézést a zavarásért! Most rögtön, így az éjszaka kellős közepén helyre teszem a félrecsúszott gondolkodású főnököt! Természetesen annak a pasasnak is betelefonálok. Reggel találkozunk az öltözőben. Milyen röhejes, hogy egyenruhában kell bemenni és ott átöltözünk civilbe, majd hazafelé jövet ismét elvárják, hogy – mint egy csapat chippendalefiú – öltözzünk, vetkőzzünk és egyenruhában jöjjünk haza.

– Mindent rögzítettél, Turvacsik?

– Igen, Görbecsász Tormareszelő...

– Légy szíves, vegyél ki a szekrényből mindannyiunk számára egy-egy formaegyenruhát! Rugdosunk, nyelvet nyújtunk, meg amit kell, és a dolog el is van intézve. Tudtam, hogy ez egy nyolc órás megfigyelő szolgálat, azért dobtam be a szokatlan csalit éjszakára. Készíts elő három bőröndöt és egy ezreddel bevonulunk, mert nagy munka vár ránk reggelig. Pörsenés! Éljen Pörsenés!

– Pörsenés! Éljen Pörsenés! Sonkahegy!

* * *

Vétkes főnagysága

MINDEN másképp alakulhatott volna, ha egy vérszemet kapott takarítónő, nem adja ki idő előtt a „kotrás kifelé” parancsot. Igaz, ő csupán egy látszat fazonírozást tervezett. Mintegy öt teljes percben a csikkeket és üvegszilánkokat szerette volna elsimítani, seprűjével párat lendítve járhatóbbá tenni a lebuj belterületét. Maga a kitessékelési akció – akármilyen parancsuralmi rendszert igyekezett bevezetni – hosszabbra nyúlott, mint a felszínes takarítás. Különben minden nap ezt csinálta, mert egy igazi padlóig érő takarítást már csak speciális műszerek bevetésével – csákánnyal, vésővel vagy ütvefúróval – lehetett volna tenni, az arasznyi vastagságban megkötött koszon.

Megszokta, hogy estéről estére rossz néven veszik tőle, ugyanakkor, ha elég határozottan ereszti ki – a dohányfüsttől valami különös fizikai jelenség folytán felerősödött – hangját, még azt is elérné talán, hogy kifelé és befelé is kezet csókoljanak neki. Kifelé azért, hogy visszafelé beengedje őket, befelé, hogy hálájukat leróják.

Sajó és Hacsek azon az estén összekaptak, rossz természetűek voltak. Sajó szélességre, magasságra és mélységre egyaránt túlméreteződött, energetikailag – testében mindenhol szerteszét elhelyezkedő raktárai – túlzsúfoltan duzzadtak a feleslegtől. Hacsek – de szép páros voltak a kabaréban, egészen mások, mint ők –, sokbeszédű, túl magabiztos, és minden ellenvéleményt, logikai láncolatok ménkű nagy feleslegességével cáfolt meg. Csak neki lehetett igaza, de mosolyogva, lányok kedvence szépfiú gyanánt.

Ha Sajó nem kérdezi meg öblös hangján „Szivarbél, befelé meg mered-e csókolni a takarítónő főnagyságát”, talán semmi nem történik, de mint látjuk, minden a seprűforgatótól indul és vezet vissza.

Hacsek, kissé pattogó izgágasággal kezdte aláecsetelni, hogy a ragadós lábnyomtengerben, ami a söntés és a ki-be járat közötti vedelő területet jelenti, képtelenség úgy közlekedni, hogy ezt a felforgató tevékenységet aranydiplomával művelő – paradicsomszínű, dinnye formájú fejjel megáldott, már nem eladó lány tekintélykövetelőt – ki lehetne iktatni.

Olyan ő, mint saját maga másolataival körbevédett, lepáncélozott raktár. Ha jól megnézzük, egyetlen különbség sincs közöttük, csak anynyi, hogy az a harapós félelemkeltő, ivócimborák réme, minden, csak nem nemesfém, vagy acél, sem ólom, ha már fémben gondolkodunk.

Sajó kellemetlen helyzetében – mert vinnyogva zokogni volt képes kizökkent idegállapotában – revolvert használt volna, de mit tehetett. Ebből a szempontból olyan volt, mint a marokba szorított, répát majszoló aranyhörcsög, aki sokkal szívesebben evett volna piranhával kevert politikus salátát. Lenyúlt, miközben – az alkohol pamacsolt szorításában – Hacsek, egyik bölcs mondása után a másikban gyönyörködve, folytatta mézédes, már csomagolható bonbon szóáradatát.

Sajó megtalálta a megfelelő nem revolvert, keményet és nagyot, megvakarta idegileg bántalmazott szomorú fejét, és a belsérelmeket, külsérelmekkel torolta meg. Olyan mélyen borostázódott átmeneti lelkiállapota, hogy egy röpborotválkozás után volt képes csak a már mindenkitől várt bőgő hangján, tárcsaforgóival szétszabdalni mindent, ahogy azt megszokták és tőle el is várták.

A takarítónő közben végzett, és az „uraim, mars ki" repedezett szende szuszákolást „disznók, befelé" szíves invitálásra váltotta.

– Már megint ott fetreng valamelyikük! – borzolta hajának látványával hallgatóságának idegeit, akik bátortalanul, a szomorú kutya lesütött szemével iszkoltak be mellette. – Na, most moshatom fel ezt az elszíneződöttet...

Valahonnan, egy szomorú szemfüles indíttatására, vijjogón – villogók nélkül – kiérkezett a rendőrség, megnézték Hacseket, és egy egész testi lepedőbevonattal elsősegélyezték.

– Csellózz egyet a mentőknek – rúgta bokán beosztottját egy főtörzs –, semmi hacacáré, csak egy beálltát megállapítani jogosult fehér köpenyes, vörös gyűrűs férget küldjenek!

Aztán – a spiccestől merevrészeg közeli állapot minden tartományát birtokba vevők felé fordulva – egy ilyen csendes csínyt túlreagáló szigorral vetette oda, egész estéjük tartalmas, szép eltöltését tönkretevő kérdését:

– Ki volt a tettes?

Ha egy évig gyakoroltatták volna velük, sem lettek volna képesek olyan egyszerre mozgó, szinkronajkakkal ordítani:

– Ki lett volna, főtörzs, a takarítónő!

Nos, abban a lebujban azóta nyugtuk van, büntetésének letöltéséig, minden takarítási akciót felfüggesztettek. Sajó megbánta tettét, és sokszor elismételgeti:

– Ó, bárcsak ne lett volna olyan lepcses szájú ez a Hacsek!

* * *

Licit

NÁDASÉK és Sásosék, egyszerre kívántak meg egy – már annyi szép rendszert átszolgált élet után, tisztességben megfestett hajjal, folyton lojálisan forgó szerencséjük alakítgatása mögött – nem feltétlenül luxus, de dereglyénél és lélekvesztőnél sokkalta áramvonalasabb – kisebb tengerjáró hajó méretű gyönyörűséget, egy jachtot. A fedélzet kialakítását épp nekik tervezték. Nyitott halszájból gyönyörködhettek volna a kéklő, vagy vadul himbálózó, viharba öltözött messzeségben.

Mind a kétszer ketten meg akarták venni, nem lehetett tehát kérdés a licit egyik oldalon sem. Joguk van vizet vágni, sőt hasítani és szántani is. Nádasék ráuntak a balatoni pancsolásra, Sásosék pedig sehogy sem tudták megvenni az egész Velencei tavat, pedig rögtön rendeltek volna hármat-négyet belőle. Ezért tűzték ki az árverés napját.

Az ilyen kockavetéshez hasonló, idegeket bebuzdító vásárlási párbajokat furcsa ceremóniák előzik meg.

Elsősorban hitelképességüket, titkosított bankszámláik teljes nyilvánosságra hozásával, voltak kötelesek igazolni a licitvezetőnél. Mind a két család teátrálisan, az utolsó előtti másodpercben lépett be, csak azért nem várakoztak tovább, mert automatikusan a másik nyert volna. Beléptek, s mint sakkversenyeken az órákat, a mérkőzésvezető – mérkőzés volt ez a javából –, lecsapta Nádasék óráját, akik egyből felajánlottak ötmillió dollárt. Sásosékra hullámoztatta, tengerre vágyóknak kijáró tekintetét és csapott, ők gyorsan megduplázták a tétet. Nádasék következtek, aztán megint az ellenfél, és csattogtak az időmérők, egészen az utolsó előtti ajánlatig.

Történt előzőleg, hogy a Nádas család bennfentes könyvelője – számtalan csavaros trükk bevezetésével –, pontosan megtudta Sásosék számláinak végösszegét.

Négyszázötven millió dollárnál Sásosék elkezdtek fehéredni és bedobták a presztízs ötszáz milliót.

– Egye fene, mi lemondunk, nem olyan fontos ez a tengeri teknő nekünk – mondta Nádas.

Sásos belefehéredett, hiszen éppen most hajította ki minden vagyonát az ablakon, és valami olyat tett, ami csak ilyen személyes árveréseken képzelhető el.

Időt kért, mint egy kosárlabda mérkőzésen, és a terem sarkában esdeklő hangon kérte Nádast, hogy vegye meg tőle azt a nyavalyás jachtot, hiszen így földönfutó lesz, szinte hajléktalan. Gyönyörű jachttal, semennyi pénzzel mit ér az élet? Sásos könyörgött, Nádas válaszolt.

– Hát nézze, fizetek magának ötmilliót. Nem kis pénz! Tudja, a „senki többet harmadszort", már lecsapta a mérkőzésvezető. Nem tehetek róla, hogy négyszázkilencvenöt millió dollárját veszítette el, de ötöt nyerhet! Gyönyörű motorcsónakot – két, vagy három személyeset, szép házat – vásárolhat magának, és a nyomor szintjére sem kell leadnia életszínvonalát. Beszélje meg a feleségével!

A megbeszélés – ilyen helyzetben ugyanis időhöz van kötve –, a végtelenségig nem tarthatott. Sásosné arca, kezdett nagyon hasonlítani, nevük növényéhez. Kíntól gyötörten bólintott egy fanyar igent. Így történt, hogy az eredeti tulajdonos ötszáz milliót kapott, a másod licites ötmilliót fizetett, és a nyertes négyszázkilencvenöt milliót vesztett. Szomorú szívvel javaslom, hogy egy perces néma, szolidáris felállással, vagy gyűjtési akció indításával ne nehezítsük saját életünket.

Sásosék majdcsak elboldogulnak valahogy, nekünk meg van evezős jachtunk, legrosszabb esetben, egy felfújhatós, volt NDK-s gumicsónak.

* * *

Névtelenül

– **G**YERE, Zotya! Komiszul hálátlan feladatot nyomott nyakunkra a főnök. Valami magát ismertnek képzelő ismeretlent kell meginterjúvolni, akiről én még soha nem hallottam. Fogalmam sincs, hogy ki, szerintem senki nem ismeri. Az egész akció másra nem lesz jó, mint a műsoridő pocsékolására. Ennyi esze a főnöknek is lehetne, ha már olyan senki, akihez küld. Hiszen a főnököt a nagyfőnök úgy fenéken rúghatja emiatt, hogy az ő nevét is pillanatok alatt elfelejti mindenki.

– Te, figyelj, ha már ilyen hülyeséget nyomott ránk az öreg, az, hogy őt kirúgják, az ő baja. Legalább mi mentsük meg az irhánkat, és találjunk ki valamit. Valami terv kellene, hogy mégis olyan műsorféle legyen. Igaz, hogy ezzel megmentjük az öreget is, de a saját bőrünk sokkal fontosabb. Ki ez a krapek tulajdonképpen?

– Várjál, megnézem a papíron. Valami Szekérházy Botond.

– Ilyen nevet soha nem hallottam még. Mi a foglalkozása?

– Pillanat, megnézem. Aszongya, hogy... színész.

– Színész? Az lehetetlen, mindegyiket ismerem a „Kába gyep" sorozatból is, meg a „Hozzátok össze a rémeket!"-ből is. Különben a fene tudja. És hol színész ez az alak?

– Aszongya, hogy... várjál, valami színház, ide van írva. Nem egy, egy nagy csomó kiejthetetlen és idegesítő nevű színház!

– Aha, mondd, mi is az a színház? Valami dereng, hallottam ilyesmiről, de nem ugrik be így elsőre.

– Ez valami elavult formája a „Spuldiknek", a „Gerberák" című sorozatunknak, tudod, itt a társaságnál.

– Szóval filmekben játszik a pasas?

– Azt nem tudom, majd megkérdezzük. De olyan lehetetlen neve van, hogy ilyen nevű emberrel nem lehet interjút csinálni, ezt saját magának is be kell látnia. Na, induljunk, mentsük meg valahogy a helyzetet.

Így aztán a stáb megérkezik a színész otthona elé. Kijön Szekérházy Botond.

– Parancsoljanak, mivel szolgálhatok?

– Mi a Sablaty tévétől jöttünk, tudod, a legmenőbb csatorna. Annak vagyunk a képviselői. Na, most hallottuk, hogy te valami színészféle vagy, olyan színészecske, olyan színház nevű tudomisé, miben. Iszonyú hosszú a neved, senki nem tudná megjegyezni. Benne lennél, hogy Prötyének nevezzünk, azt mindenki meg tudja jegyezni? A hírneved is elképzelhető, hogy szárnyra kap.

– De, uraim, az én hírnevem szárnyai csapdosnak. Rómeót játszottam és Lear királyt.

– Nézd, Prötye! A helyzet az, hogy én Szuper Mariót játszottam és egyéb játékokat, nem tudom, mit beszélsz. Most nem is arról van szó, hogy miket szoktál játszani, hanem, hogy egy ismeretlen fazonból, mint te, hogy csinálunk ismertet!

– Ne Prötyézz, ha lehet, mert van becsületes nevem!

– Nézd, Prötye! Ne játssz velünk, haver, azt nem jegyzi meg a célközönség.

– Az én célközönségem jól ismer engem.

– Van neked közönséged?

– Képzeld! Említettem, hogy színész vagyok, és végigjátszottam az összes nagy szerepet, álmaim szerepeit. A színház közönsége nagyon jól ismeri a nevemet. Amúgy nyolcvanhat filmben játszottam főszerepet, néhányban mellékszerepet.

– Nyolcvanhatban? Hát ne játsszál velünk, kisapám! Figyelj, Prötye! Barátkozz meg a neveddel, mert a te neved kimondhatatlan és megjegyezhetetlen. Semmire nem jó. Nézd, nálunk a Spuldiknekben, olyan sztárok vannak, mint Trutyó meg Sajbóka. Hallottál már róluk, nem?

– Bocsáss meg, nem szoktam tévét nézni!

– Na, ne viccelj, akkor mit szoktál nézni?

– Színházba járok.

– Mi az a színház?

– Te ne tegezz, kisapám!

– Főnök, az előbb mondtam, mielőtt indultunk, hogy a színház valami elavult akármi – próbálta segíteni társát az operatőr.

– Hát nyolcvanhat film az semmi, mi a 42216. résznél tartunk és az előbb felsorolt színészek valóban színészek, csupa nagybetűvel.

– Nem hallottam róluk.

– Megsúghatom, mi sem rólad és ők sem.

– Na, idefigyeljetek! Ha két perc alatt nem tűntök el, hozom a vadászpuskámat.

– Szoktál te vadászpuskázni?

– Szoktam! Nem vadászpuskázni, hanem vadászni! Görényekre lövök legszívesebben.

– Görény az erdőben?

– Nem kell ahhoz az erdőbe menni.

– Na most, neked van itt az udvaron görénytenyészeted? Ha jól tudom, a görény védett állat.

– Végre egy kulturált mondat.

– Az állat szóra célzol?

– Nem, arra célzok, hogy tudod, hogy a görény védett állat! Még mit tudsz? Mondj nekem öt ismert színészt?

– Az előbb már mondtam hármat, még mondok kettőt. Zsambóka és Cickó.

– Kik ezek a lükék, akikről beszélsz? Olyanokat ismersz, mint Pasky Lóránd, Zeneday Tünde, Halvacs Erzsébet?

– Nézd, Prötye, inkább hozd a vadászpuskát, ilyen nevet senki nem jegyez már meg!

– Jó lenne, ha te megjegyeznéd! Na, pattanjatok, sörétes lövedéket teszek az egyik csőbe, a másikba medvére használatosat!

– És mit fogsz vele lőni?

– Görényeket!

– Haver, készítsd az optikát! Legalább valami normális dolgot is viszünk innen Prötyétől.

– Ha még egyszer leprötyézel, tényleg kinyírlak!

Közben színészünk hátralépett a teraszról és belépett az egyik szobába. A falról leakasztott egy vadászpuskát, jelentőségteljesen a két sztárcsinálóra tekintett, majd csőre töltött.

– Na, iszkiri, pajtások! Különben szétszóródtok!

– Na, ne hülyéskedj, Prötye! Arról volt szó, hogy görényekre lősz...

– Arról bizony!

– Főnök, azt hiszem, ez rólunk beszél. Még csak nem is normális a mellett, hogy érthetetlen neve van! Tök ismeretlen, de ismertnek képzeli magát. Húzzunk innen el gyorsan, mert kinyír!

– Oké! A Szög utcáról csinálj annyi képet, amennyit csak tudsz, ahogy Prötye lövöldözik! –ezt már csak halkan súgta az operatőr fülébe –, és akkor nem egészen olyan riportunk lesz, mint amilyenre a főnök küldött, hanem annál sokkal jobb. Eladható és nézhető, és Prötyét talán még meg is ismerik, bár nem túlságosan szimpatikus, ha így lövöldözni akar ránk. De mondd, mi a fenéért nevezett bennünket görénynek? A görény aranyos, bár büdös.

– Nem tudom, főnök, az ilyen hülyéknek a fejével gondolkozzanak ők maguk.

– Na, már lövöldözik is. Futás! Zárd be a kaput magad mögött. A kerítés rácsai mögül nyugodtan filmezhetsz, ha netán ránk merne lőni, abból úgyis baja lenne. Van tán annyi esze, hogy nem teszi meg. Így megvan a mélyinterjú, amit a főnök várt.

– Nem biztos, hogy ezt várta, de lehet, hogy ennek jobban fog örülni. Kellemetlen ez a durrogtatás, de tuti előléptetnek mind a kettőnket.

– Gondolhatod! A főnök maga sem hiszi el, hogy egy ilyen lúzerről ilyen jó anyagot viszünk neki.

* * *

Tanulmányi vedelés

SZMOGRIADÓ volt. A helyszínhez illően fordított – hiszen a kocsmabelsők füstje, ha nem vágható tömör kockadarabokba, a vendégek fejében veszélyérzetet kelthet –, ezért is kiáltotta el magát, a söntés külső oldalán a vén Samu:

– Hát nincs itt egyetlen nyomdokomba-lépésre-méltó ficsúr sem?

Filo, akinek magasabb célok lebegtek lelki szemei előtt, és szeretett volna olyan igazi Samu bá-szerű kocsmatöltelék lenni, rögvest odaimbolygott.

– Fogadjon fel engem inasául, tanulni szeretném a fortélyokat, amiket más nem ismerhet, csak egy ilyen igazi rutinkirály, mint maga Samu bá!

– Nagy újság, fiam, rendelj gyorsan egy kört, és figyelj ide! Ismertem egy embert, Bálintnak hívták, szép családja volt, valami magas állásban, magas iskolával dolgozott, és gyönyörű lakásban élt.

– Mennyire magas iskolája volt neki?

– Ne okvetetlenkedj, most mondtam, hogy még nyolcnál is több! Sok! Olyan, amilyen a fatelep helyettesének sincs, ahol te dolgozol. Egyszer aztán, egy szép napon, ami Bálintnak csúnyára esett, előbb elveszítette az állását, pedig három irodája is volt, ha nem több...

– Akkor tényleg magas állása volt neki!

– Az volt, fiam, de jöttek az ipari alpinisták, akik, ukkmukkfukk, ripszropszra kirepítették a szerencsétlent, örökösnek hitt munkahelyéről. Ők saját maguk megoldották a légi lebegést ablakmosás közben. Belülről meg a takarítónők is meg tudják csinálni, nem?

– Hej, szóval ilyen magasan képzett ablakmosó volt a maga Bálintja!

– Bizony! Nagyon sivár sors jutott neki, mikor előbb megcsalta, majd otthagyta az asszony. Aztán mire kettőt fordult, vagy hármat – fene tudja, ki számolja az ilyeneket –, már lakás sem volt felette. Tudod, ez a Bálint örökké szeretett az erdőkben csámborogni, igy pár nap lelki melankólia után, a kerítés lyukán keresztül, egy sportpályán felfedezte a sarokban leponyvázott pingpongasztalt. Jó meleg tavaszi idő volt, átkempingezte az egész – abban az évben nagyon meleg és száraz – kora tavasztól késő őszig eső időt. Tudod, bemászott es-

ténként a ponyva alá, és a reggeli rigók füttyére mászott ki "sátrából". Még ellátmányra sem volt gondja. Nem is értem, miért, de mindig reggel takarították el a sportolók éttermének szabadtéri, két talponálló asztaláról a sokszor megkezdetlenül otthagyott gyorsbüfés csodafalatokat. De hát minden jó időszakos, ez a mi Bálintunk is beleszaladt a tűzbe. Tudod, örökké nem tarthat a meleg. Előbb didergett, aztán, mikor a jéghideg eső elverte, már nem is vágyott an--nyira a sátorponyva alá. Nyáron egész nap sétált – ő túrázásnak nevezte –, a belváros parkjait szöszmötölte végig fürkésző tekintetével. Hogy így időmilliomos lett, nagyon szeretett a városszéli erdősávban is kujtorogni. Ezt ritkábban engedte meg magának, félt, hogy más hasonló helyzetű észreveszi első osztályú lakhelyét, de hát ősszel valamire váltani kellett. Szerencsés volt, még a fagy beállta előtt ös--szeguberált egy pár pokrócot, mondhatni tökéletesen tiszta állapotban, egy hátizsákot és egy lapátot, ami lánykorában valószínűleg ásó volt. Kiment az oldalba, és az erdő egyik, szívéhez közel álló szegletében megásta.

– Mit ásott meg, kinyírt valakit?

– Hülye! – ripakodott rá az öreg. – Egy gyönyörű, összkomfortos földkunyhót. Még gyerekkori barátjától, Zergétől hallotta, hogyan kell csinálni, igaz, az nyúlverem volt, de a technológia tökéletesen megfelelt. A sátornál számtalanszor jobb, oldalba vájt féligvermet karvastagságú ágakkal tetőzte. Használt ő mindent, volt fantáziája. Meg kell adni, csinos – na, jó, ronda, de nagyon hasznos – szállást hederintett magának. Aztán, mikor a bogyók, levelek is elfogytak, és a fakéregre is ráfanyalodott, elkezdett súlytalanodni. Lebegett a gyengeségtől és az állandó leesett cukortól hypoglycemiája volt neki. Ide figyelj, fiam, Filo, feljebb akarsz jutni a nagyokat csak messziről bámuló, bátortalan, próbaidős kocsmatölteléknél?

– Naná, Samu bá! Olyan szeretnék lenni, mint maga, a nyomdokába akarok lépni.

– Szóval, legírhedt. Félméteres avarral tömte meg odúját és a pokrócok közé is – tudod, egy rakás biztosítótűt talált valahol, így aztán paplanja is akadt neki – bepréselt mindent. Nem fázott, mert az ágakkal, avarral, földdel meg minden egyébbel befedett gyönyörűség nem ázott be, de már mínusz tíz fokban egészen kellemetlenül

érezte magát. Az utolsó bogyón túli étke egy fagyasztott állapotban talált nyuszkó volt. Persze, ahogy a csapda tulajdonosa észrevette, hogy valaki valamit elemelt belőle, örökre elvitte onnan. Az emberek – vannak ilyen erdőjárók, tudod – látásból ismerték. Megkedvelni nem volt idő, hiszen nagyon késő ősz volt, aztán tél jött, és a tavasz. Amikorra – a hónapok óta sehol sincs Bálintot – úgy elnyelte a föld, mintha sosem létezett volna. Senki nem kereste, lerogyott a házikója is. A két, gerendának használt ág, majdnem szabályos, függőleges keresztként jelezte, hogy valamikor itt lakott Bálint.

– Mondja már végre, mi lett azzal az emberrel, ne játssza itt a nagyokost! Értem én, hogy maga a mesterem, én meg az inasa, rendelek is még egy kört, csak bökje már ki!

– Mi lett volna, fiam, ott lakik az ma is, épp azon a helyen, ahol eltűntnek nyilvánítottam. Tudod, az a baj – ha belegondolok –, észre sem vette senki, hogy voltból nincs életű lett.

– Maga honnan tudja ilyen részletesen mindezeket, ha soha senki nem tárta fel azt a berogyott kunyhót?

– Honnan a fenéből tudnám, te takonypóc, hát én voltam az a Bálint. Ma is érzem az avar szagát, a hideget, és úgy nyom, de úgy, a rám rogyott fold! Hát ezért nem nősültem meg soha. Na, rendelj még egy kört, kölyök!

– Samu bá, szeretnék így mesélni, ahogy maga, de most inasi kötelességemnek eleget téve, hazadülöngéltetem, aztán valahogy magam is hazatántorgok. Tudja, nem szeretném, hogy nagyon kikapjon az asszonytól, akit sosem vett feleségül, de mégis van. Lehet, hogy én okosabb leszek, és tényleg kihagyom a rabigát.

– Már megint játszod a nagyot, fiam! Mesélj te így egy beomlott nyúlveremről, ha majd felszabadítalak az inasság alól!

– Maga mennyit ivott ma?

– Nem mértem soha!

– Én, Samu bátyám, másfél liter bort és hat deci pálinkát.

– Na, ez a te bajod, fiam! Amíg számon tudod tartani, addig tekintsd magad fogyatékosnak!

* * *

Háborgó közönség

– URAM, magánál mennyi az idő? Szerintem már rég el kellett volna kezdeni az előadást.

– Ha nem is rég, de két perccel elmúlt az előre jelzett időpont. Eléggé felháborító, hogy ilyen felelőtlenül bánnak a törvénytisztelő állampolgár pénzével!

– Nekem mondja? Sok előadáson voltam már, de ennyibe sehol sem került egy jegy. Tényleg, mit húzzák az időt!

– Úgy tudtam, hogy itt nem lehet csak úgy ukmukfukk csúsztatni. Maga volt már ilyen típusú előadáson?

– Még nem. Azt mondják, rendkívül izgalmas, mint egy adrenalinbomba, nagyon serkentőleg hat, hetekig feloldja az embert.

– Nekem is ehhez hasonlót meséltek. Ideges vagyok meg izgulok is, nem értem, miért nem húzzák már szét a függönyt, itt lenne a kezdés ideje. Mit piszmog az a két ember ott elöl, olyan varjúnak öltözötten?

– Azt hiszem, érintettek, de nem tudom.

A mintegy negyven néző az egész teremben halk morajlásba fogott, jelezve, „na, de kérem, ne játsszanak az idegeinkkel, kezdjék már azt a nyavalyás előadást, végül is az idő pénz”.

A függöny túlsó oldalán a főnök még tíz perccel korábban odaszólt beosztottjának:

– Barátom, állítsd öt perccel vissza az órát! – Ennek ugyan semmi jelentősége sincs normál körülmények között, de ebben az esetben az az öt perc annyi, mint öt, esetleg tizenöt év. – Ja, és tudasd a főszereplővel, hogy kapott öt plusz percet!

– Főnök, nagyon fognak dühöngeni a függöny túlsó oldalán a csúszásért.

– Na hallod! Képtelenkedjenek ott maguknak pöffeszkedve, karba tett kézzel bőrfoteljeikben. Te csak tedd, amit mondtam!

És tette. A nézőtér olyan volt, mint a méhkas. Mindenki a kezdési időpont csúszásán háborgott. Aztán a megjelölt időpontnál öt perccel később a függönyt elhúzták, ott volt a főszereplő előttük. Kiábrándultak!

Arra számítottak, hogy egy összeroppant, roskatag, leépült, remegő, életéért acsarkodva rimánkodó szerencsétlent fognak látni, ehelyett egy tulajdonképpen kiegyensúlyozott ember nézett velük szembe. Az elmúlt hetekben, az utolsó pillanatokig reményvesztetten vergődött. Lélekben mindenféle beadványokat, kegyelmi kérvényeket küldözgetett jobbra-balra annak pontos ismeretében, hogy a megfelelő pozícióban ülő személyek még véletlenül sem tesznek tanúbizonyságot úgynevezett gyengeségről. Nem ringatta magát abban az illúzióban, hogy kegyelmet kap. Tulajdonképpen húzta az időt. Csak most, itt az asztalon előkészítve nyugodott meg, egy olyan belső hangtól, amely azt sugallta neki, végre túl lesz rajta. „Még néhány perc, és nem kell már idegeskednem. Érdekes, most sem vagyok ideges – gondolta –, közel sem úgy, mint tíz-tizenöt perce. Még néhány perc, és túl leszek ezen az egészen."

Felolvasták az ítéletet, és szokás szerint megkérdezték, van-e valami mondanivalója, az utolsó szó jogán, a legeslegutolsó szó jogán... Bűnös-e vagy ártatlan, ki tudja, annyi biztos, hogy ennek akkor már semmilyen szemszögből sem volt jelentősége. Intelligens ember volt, emlékezett, hogy milyen gúny tárgyává tették a kivégzettek utolsó szavait. Ha könyörögtek, azért, ha a rémülettől empatikus kijelentéseket dobtak be, azért, ha nem szóltak, azért. Úgy döntött, hogy ő mégsem mond semmit. Intett a fejével, hogy nincs.

A rangidős szólt, hogy kezdhetik. Az első injekció egyetlen másodperc alatt futott végig az átlátszó csövön egyenesen az elítélt vénájába, aki egy pillanat alatt halott ember benyomását keltette, az első fázisig elkábítva, nem hosszú időre, csak, amíg jelzésre képtelen állapotba kerül. Erre ő felkészült, jól tudta, mire számíthat. A következő injekció egy pillanat alatt csurgott le a vérkeringésébe, kiiktatva az idegrendszerének azon részét, amely az izmokat befolyásolja. Megkapta a következőt, majd az azt következőt is. Tudta, mit miért kap. Tudta, hogy a harmadik, valamint a negyedik a légzést, majd a szívét állítja meg, még csak nyögni sem tud.

A nézőtéren morogtak. Az előző két úr mellett már majdnem mindenki, hogy milyen dolog ez, nem ezt kérték. Ezért ennyi pénzt kiszedni az ember zsebéből, hiszen itt feleslegesen vonták be az összes fázist, hiszen az elítélt gyakorlatilag egy másodperc alatt meghalt. Dü-

hösen többen is reklamálni szerettek volna az igazgatónak, hogy azért legyenek tekintettel a közönségre is, amikor ilyen rendezvényeket tartanak. Ebben nem volt semmi katartikus élményt nyújtó.

A függöny túloldaláról a szakasz parancsnoka, aki már azért jó néhány ilyenen átesett, egyszerűen odaszólt:

– Uraim és hölgyeim, aki netán élményhiányban szenved, annak intézetünk külön engedélyezi, hogy itt és most kipróbálja az egész ügymenetet.

Többen felháborodva ordítoztak, hogy bírói döntés nélkül nem lehet embereket kivégezni.

A tiszt erre, ugyancsak blöffölve, annyit válaszolt, hogy bírói és igazgatói határozat szerint, a jelenlévő közjegyző asszony elégséges ahhoz, hogy ezt lebonyolítsa, persze be kell nyúlnia a fiókba, ahol az erre a célra önként jelentkezőknek soktucatnyi formanyomtatvány van előre gyártva. Pillanatok alatt megoldható az egész. A neve és valamilyen biztos azonosító szükséges mindössze, tanú van bőven. A közjegyző asszony aláírja, így lehet kipróbálni.

A közönség tombolt a dühtől. Valaki odakiáltott:

– Ez az egész szemfényvesztés, ilyen nem is létezik, az az ember nem is halt meg! Kiviszik innen, felkel, minket meg jól becsaptak.

– Uram, ha meg nem sértem, vegyem a formanyomtatványt?

Mindenki elsompolygott azzal a felsőbbrendű érzéssel, hogy itt őt ma becsapták. Elvették tőle azt az élményt, amiért jött, és ami jó esetben hosszú időre életkedvet adhatott volna neki.

Azon senki nem morfondírozott, hogy egy embert éppen kivégeztek az orruk előtt. Ki tudja, soha nem lehet tudni, előfordulhat, hogy ártatlanul.

* * *

Jó hírrel jöttünk Losonci!

HOSSZÚ, idegesítő csengetés után Laci bácsi odatipegett az ajtóhoz, kinézett a kémlelőn és az ismeretlen jóindulatú mosolyát a bizalommal azonosította. Ajtót nyitott, annak ellenére, hogy az, az utolsó harminc másodpercben ujját le nem vette a csengőről. Mosolygott, de ha Laci bácsi nem nyit ajtót, akkor valami „a törvény nevében kinyitni” jellegű, de nem szó szerinti megoldáshoz folyamodik.

– Szép jó napot kívánok! Tessék, kérem, kit keresnek?

– Jó napot, Losonciékat! Lászlót és nejét, bizonyos Sarolta asszonyt keressük.

– Igen, a kedves nejem éppen gyengélkedik. Parancsoljanak, miben segíthetek, nem szeretném sokáig magára hagyni. Járókerettel is nehezen tud felkelni, és amilyen mozgékony volt egész életében, nehezen viseli, hogy most átmenetileg gyengébb. Mellesleg magam is, hanyagul, elfelejtettem az ágy mellett hagyni a járókeretet.

– Jó hírrel jöttünk, Losonci.

– Parancsol, kérem?

– Losonci, jó hírrel jövök, na, húzzunk be a konyhába, és üljünk le!

Hirtelen beléptek még hárman hátvédnek – átlagosan 120 kilós testsúllyal, egybefej, szekrényalkat és két méteres magasság –, nyugtalanítóan nyugodt sleppként; mögöttük egy gyomorbeteg kinézetű férfi, sápadt, fiatal feleségével.

Losonci úr nagy nehezen hátra tipegett, hogy fel ne döntsék. Épp akarta mutatni az utat, merre van a konyha, de hirtelen vendégei, eltekintettek a formaságoktól, és egyenes kerülgetéssel befordultak a hálószobába, ahol Sarolta néni, nagy igyekezettel próbált felülni, csípőprotézis műtétje után.

Az egyik martalóc – jószívű, neveldéből szabadult gyerek –, Laci bácsit hónaljbilincs átemeléssel, segítőkészen fuvarozta a legkegyesebb, pengeélű, vízhiányos főnöke után.

– Szóval, Losonci, ez itt a maga felesége?

– Igen, kérem, de mondtam, hogy ne zavarjanak a konyhától beljebb! Gyengélkedik szegény, alig egy hete műtötték, s már szágul-

dozna itt a lakáson belül. Rosszul viseli, hogy nem tud úgy trappolni, mint én.

– Egy szó, mint száz, meghoztuk maguknak a... Hát minek is nevezzem, hogy a hála legalább gyér teraszos pitypangmezővel borítsa el az úgynevezett szívüket.

– Kinek és miért kellene hálásnak lennünk, uram?

– Nekem. Tudniillik holnap délután jönnek a végrehajtók.

– Tessék? Össze méltóztatik téveszteni valami rossz arcú ismerősével, a legalább egy milliárd közül.

– Mondja, maga ismer engem? Lehet egy milliárd is, nem nagyon fogott mellé! Maga itt a Losonci, ez a fekvő személy pedig, ahogy maga is megerősítette az előbb, Losonciné, Sarolta. Jól mondom?

– Persze, igen. Na, éppen ezért zöldség, amit itt az előbb morzsolt le tévedéséből.

– Ne fáradjon, majd én összeseprem. Úgyis energiatúltengésben vagyok, mint látja.

– Uram, a végrehajtók holnap délután érkeznek. Előbb a bútorokat viszik el, azt elárverezik – nagyjából hetvenöt fillérért –, ha jól felfésülik. A lakásból azonnal kitoloncolják magukat.

– Hová toloncolnának, ez itt a mi lakásunk. Saját, tudja? Nem bérlemény, vásároltuk, negyvenhat évig dolgoztunk érte!

– Ugyan, kérem! Ne kicsinyeskedjen! Ki a fenét érdekel a maga negyvenhat éve, Losonci! – sziszegte egyre kevésbé udvariasan, az udvariatlannál is udvariatlanabbul, leborult páfrányszinten, mint egy fosszília, a szívhiányos. – Ugye elfelejtették befizetni a hátrányos helyzetű Hold-turisták kötelező segélyösszegét?

– Mit tetszik mondani, kérem tisztelettel?

– Befizették vagy nem?

– Hát én erről nem is tudtam, ez mekkora összeg?

– Milyen pénznemben gondolja? Én legszívesebben euróban gondolkodom, ez bizony 75 eurocent évente. Ilyen körülmények között teljesen jogszerűnek láttam az intézkedést, amelyet fájdalom, de magam indítványoztam.

– No de, kérem, a fiam, Robi megkapott minden számlabefizetéshez szükséges pénzt!

– Ki az a Robi?

– Mondom, hogy a fiam.

Sarolta néni nem bírta tovább, felugrott – nem biztos, hogy ez orvosilag ajánlott volt –, Laci bácsit lelökte az ágyra, csípőre vágta a kezét, felszisszent, összeszedett minden erőt, és a szívhiányos téglaporszínű bajuszába kiáltotta:

– Igen, tudok erről az adóról, tegnap olvastam az újságban, mikor a tripla nagyítómat kénytelen voltam elővenni, már le is rendeztem telefonon Robikámmal, hogy ma fizesse ki. Tudja, ez körülbelül annyi jelent... Hínnye, maga téglaporozza a bajuszát? Így, ahogy beszélek, szerteszéjjel száll róla a téglaszínű púderség. Na, szóval, ez annyit jelent, hogy már legalább négy-öt órája kifizette.

– Fájdalomtól megtört szívvel tudatom, hogy én reggel hétkor adtam be a felkérést, amit jóvá is hagytak. Nézze csak!

Benyúlt igen baljós színű aktatáskájába, és egy kinyomtatott papírost adott át.

– Látja? Nem tudom, ez az olvasószemüvege?

– Az, kisfiam – visította Sarolta néni.

Laci bácsi közben elaludt, de erre megébredt, mert Sarolta néni visítására nem lehet nem megébredni. Olyan az, mintha quaddal akarnának tojáshéjakon járni. Reménytelen! Elkezdett olvasni.

– Öreganyó, ugye nem gondolja, hogy végigolvashat mindent? Itt felül és alul olvassa csak!

Tatika is felült, kinyújtotta előre kezeit, ökölbe szorította, belekapaszkodott a semmibe és a harmadik nekilódulásra felegyenesedett.

– Mutasd, Sárám, ez nem lehet igaz! Az a baj, hogy igaz, amit ez a roppantul kellemetlen betolakodó állít.

– Losonci, maga ne betolakodózzon engem, ez itt az én lakásom, ha éppen meg akarnám venni, de nem! Már a bejárati ajtóban kilátásba helyeztem, hogy én a jótevőjük vagyok. Itt van, kérem, egymillió forint, pár száz kilométerre innen vehetnek maguknak egy szobakonyhás, gyönyörű kráterfüst színű, cipőfűzős eresztékekkel is megerősített 11 négyzetméteres családi házat, udvarral, kerttel, olyan másfél ár teljes területtel. Ezt is megszerveztem már, meg is van a jövendő otthonuk. Parancsoljon, kérem, a térkép. Látja, Kökörcsmörcsönybe költözhetnek már reggel. Egy, azaz egy, ingyenes oda-

szállítási akciót is szervezünk, kizárólag maguknak, így aztán pakolják össze, amijük van.

– Ez itt valami televíziós játék?

– Hol itt a röhögős kamera, Losonci? Ez nem televíziós játék, ez itt az élet.

– Á, a Valós Villás-ból jöttek!

– A legéletszerűbb életből, kérem. Na, most maguk megkapják az előbb említett horribilis összeget...

– Ne játsszon az idegeinkkel, kérem – sikította Sarolta néni –, ez a lakás legalább tizenötször annyit ér.

– Mondja ezt holnap a végrehajtóknak, akik amellett, hogy jól kilakoltatják, és elárvereznek mindent, még vagy 15-20 milliónyi büntetést is kirónak magukra, mint hanyag – Hold-utazást, és egyebeket segíteni nem kész – állam alig állampolgáraira. A világpolgárságról már ne is beszéljek.

– Nincsen nekünk megtakarított pénzünk, mi a fenéből fizetnénk ki?

– Ja, hát akkor magukra sóznak 15-20 évnyi szigorított börtönbüntetést, és majd 105 évesen szabadulnak.

– Ez azért nem járja! – méltatlankodott Laci bácsi.

– Na, hagyjuk a hülyeségeket, kotródjanak már el innen! – emelte rájuk járókeretét Sarolta néni, és zászlóként forgatta azt feje fölött.

Az eddig mozdulatlan hátvédek előléptek, egyikük Sarolta nénit, a másik a pörgő-forgó, jogtalanul viselt fegyvert hatástalanította.

– Losonciné, reggel feljelentést teszek – természetszerűen –, hogy megtámadott minket.

– Na de, kérem! Maguk ide mi a fenéért jöttek be, senki nem hívta önöket! – zümmögte orrán keresztül Laci bácsi, aki nem akart ibolya helyett egy csokor virágot sem átadni nekik.

– Ez nem akarat kérdése, Losonci, ez a lakás már nem a maguké, maguk itt bűnözők. Jó lenne tudomásul venni, vagy elfogadja, amit ajánlok, vagy cuccaikon és lakásukon kívül – fene tudja, meddig – élhetnek néhány hónapot, vagy egy-két évet, azt is sitten töltik, ami ebben az életkorban nem biztos, hogy olyan rossz, de nem együtt.

– Mondja, Sarolta, maga szeretne enélkül a remegő trottyant nélkül élni még néhány hónapot?

Sarolta néni elvisította magát:

– Nem néhány hónapot, évtizedeket akarok még Lacikámmal élni, vegye tudomásul!

– Losonci, maga hogy áll a felvetettekhez?

– Mit vetett fel?

– A kérdéshez! Szeretne-e dutyiba ülni, Losonciné nélkül?

– Fészkes francot! A sok hülye bűnöző között, mi vagyok én? Na de, kérem, ennél egy kicsit több empátiát várnék még maguktól is. Gyűrjék már össze egy cseppet a kisimított egyet nem értés ránctalanját!

– Losonci, most nézzen Losoncinéra, maga meg Losoncira! Na, kérem, sehány másodpercnyi gondolkodással döntsék el, az utcán, vagy abban a gyönyörű házban szeretnének élni, amit felajánlottam. Itt a fénykép, nézzék meg!

– Uramisten! Ez egy viskónak is alig nevezhető valami, talán inkább bódé, mint ház.

– Van ebben, kérem, minden. Belterület, padló, plafon, ajtó, ablak, teljes felszerelés, ha tovább akarják szépíteni és bővíteni, az már szuverén joguk, persze ha kifizetik a megfelelő kvótákat.... Nem biztos, hogy ezt így mondják, de olyan jól esett ezt a szót használni, mert felelőtlenek maguk, Losonci. Igen, vagy nem a válasz? Reggel már indulni is kell.

– De hát senkit nem tudok értesíteni, mi meg nem tudunk itt bútorokat cipekedni!

– Na, lássa, milyen vajszívem van! Azt a két éjjeliszekrényt, az ágyat, meg ott a sarokban a kis asztalt, két hokedlit, konyhából a kis asztalt emberbarátilag, csak úgy ingyenesen, magukkal együtt odaszállítjuk. Megdumáltuk a dolgokat, felfogták, mekkora szerencséjük van velem?

A szívhiányos nem értette a csendet, neki nagyon hevesen harsogó, ropogós igenek kellettek volna. Ehelyett szívfájdalmára, két vérszegény, nyamvadt, betegesen szerencsétlen, legörbült ajkú igen szállingózott a szoba légterében, amik – ha a bent zümmögő szúnyogok szárnycsapásai nem erősítik fel –, a hallhatatlanság mélységében maradnak.

– Losonci és maga Sarolta, jól döntöttek, reggel érkezünk.

A szekrények mögött álló két furcsaság mosolyogva dalolta egymás fülébe.

– Ugye, kicsim, mondtam, hogy jó vásárt csinálunk, hét millióért ingyen van ez a lakás, megér ez kétszer annyit is.

* * *

Segítség

– HAHÓ! Megjöttünk! Innen hívtak mentőt? Hahó! Merre lehet a beteg? Józsi, nézz már körül a lakásban, még jó, hogy nyitva hagyták az ajtót.

– Doki, gyere már, itt fekszik egy krapek a földön, és össze-vissza hápog. Lehet, hogy beszívott.

– Szép, jó estét uram, keljen már fel! Maga hívott mentőt? Ne mókázzon már! Olyan, mint egy ponty, ahogy így nyitott szájjal kapkodja a levegőt. Hahó, jóember, be van rúgva? Gyere már Józsi, szagold meg!

– Dokikám, ez nem bűzlik az alkoholtól egy cseppet sem.

– Akkor meg egy felelőtlen alak, kihívja a mentőt, aztán meg fütyül ránk! Hapsikám, keljen fel, és fizesse ki az ötezret, hogy meg tudjam vizsgálni a beteget!

– Doki, nem képzelhető el, hogy ez itt a beteg?

– Akár az is elképzelhető, Józsikám, most hogy így mondod, csak azt nem értem, hogy akkor miért játssza az eszét, ahelyett, hogy leperkálná a vizsgálati díjat, hiszen ez az ő érdeke... Jóember, fizesse ki az ötezret, ne tátogjon! Figyeljen ide, ha hátrafelé néz, az nagyon egészségtelen, a kisgyermekeknek is azért teszik előre a játékokat, hogy ne romoljon a szemük.

– Dokikám, valamit mutogat a kezével, azt hiszem, a zsebére mutat.

– Nézd, Józsikám, én a zsebében nem fogok turkálni, az biztos, és te sem! Nem tolvajok vagyunk, nem gazemberek, hanem életmentők. Életet menteni pedig bármilyen körülmények között kutya kötelességünk, ha kifizetik a megfelelő díjazást, mert ugye a kocsi benzinnel működik, nekünk fizetés dukál, és a tudásért is fizetni kell. Ez az ember meg, úgy látszik, fütyül ránk. Józsikám, próbáld már meg észhez téríteni!

– Öregem, kaparja ki a zsebéből a pénztárcáját, segítek majd kivenni az ötezrest. Ne rángatózzon, az nagyon rossz hatással van a szervezetére, ki tudja, mi a baja. Így a doktor úr egy egyszerű sztetoszkópos vizsgálatot sem tud megejteni, sőt még a pulzusát sem tudja megmérni. Legalább ezt az alapdíjat ki kéne fizetni.

– Remek, kipottyant a zsebéből!

– Józsikám, felhatalmazlak, hogy vedd ki belőle az ötezrest.

– Itt tízes van, Doki.

– Vedd ki a tízest, és rakj oda öt darab ezrest. Tisztességes emberek vagyunk, nem játszunk a szakma becsületével, senki ne csináljon belőlünk bohócot. Tegyél már valamit, Józsikám, hogy ez a pasas ne rángatózzon és pihegjen! Odaraktad a pénzt? Jó, akkor nézzük... Ejnye-bejnye, azt hiszem, ez a beteg! 300/200-as vérnyomás, az picikét nagy. A pulzusszám sem teljesen tökéletes, ez így egy sprinter szívritmusával megegyező dobogás, az a gyanúm, hogy itt kisebb probléma van, de nem kell megijedni, azonnal beadok egy injekciót. Lesz olyan kedves háromezret kifizetni! Ember, magához beszélek. Ez már megint hápog, és levegőért kapkod, ahelyett, hogy kifizetné azt a nyavalyás pénzt, hogy részesíteni tudjam minden szükségesben. Ez szabotál minket! Egyszerűen nem engedi, hogy gyakoroljam a hivatásomat az esküm szerint. Józsi, most az egyszer még elveheted a háromezret, abból az ötezerből, amit visszatettél. Oké, na, add csak szépen ide a gyógyszeres táskát, adunk neki egy kis vérnyomáscsökkentőt és ritmusszabályzót. Nem nagyon súlyos az eset, de azért nem is tüsszentésnyi. Forduljon oldalra, jóember! Hahó, öregem, ne játssza itt magát! Hogy segítsek, ha semmiben nem hajlandó együttműködni? Gyere, Józsi, segíts, döntsd oldalra ezt a szabotőr, roppantul ellenszenves krapekot. Ha tudnám, hogy egyéb vizsgálatokra nem szorul, akkor most úgy leszedálnám, de úgy! Na, nyomjuk be, jó! Ez még mindig remeg. Miért remeg maga?

Közben az ember kínlódott és küszködött az életéért. Mindent megtett, hogy legalább annyit ki tudjon préselni a száján, hogy „doktor úr, segítsen!" A helyzet az, hogy sem ereje, sem energiája nem volt már a roham kellős közepén. Sejtette, hogy mi a baja, néhányszor életében előfordult már az epilepszia megnyilvánulása. Gyakorlatilag gyógyultnak is gondolta magát, azzal persze tisztában volt, hogy az e típusú betegségek akár évtizedek után is, teljesen váratlanul előjöhetnek újra. Most következett a legkellemetlenebb rész, amire az orvos ráüvöltött.

– Ember, ne köpködjön, én jót teszek magával, és így megaláz! Józsikám, hívd ki a rendőrséget, ez az ember gúnyt űz a neki segí-

teni szándékozó orvosból, azaz belőlem, ráadásul akadályoz a munkámban.

– Dokikám, hagyjuk a fenébe a csóreszt. Szerintem nemsokára rendbe fog jönni, vagy beadja a kulcsot.

– Hát azt ne próbálja meg, akkor ki fog fizetni?!

A roham csendesedett, a szerencsétlen olyan hallucinációs, féléber kómaállapotból kezdett visszaderengeni az élők sorába, valami olyan állapotból, ami nem lehet túl messze a haláltól. Keservesen, nehéz szempillákkal, ólmos nehezen pillogatva, fátyolosan körültekintett a szobában. Derengett neki, hogy beszélnek hozzá, sok szót elkapott a neki hintettekből, de kitisztulni csak most kezdett.

– Hahó, jóember, fizet már végre?

– Bocsánatot kérek! Elnézést, hol vagyok?

– Hol a túróban lenne, maga hívta a mentőt?

– Tisztelettel, én hívtam.

– Miért hívott mentőt?

– Hát az epilepsziás rohamom miatt.

– Nézze, maga nem orvos, nem mondhat diagnózist saját magáról. Teljesen ellehetetlenített munka közben, ezért fel fogom jelenteni inkollaboratív hozzáállásáért.

– Bocsánat doktor úr, de az előbbig nagyjából el voltam ájulva.

– Már megint orvosi véleményt alkot saját magáról! Én vagyok az orvos, én döntöm el; maga nagyon is magánál volt, itt hápogott, prüszkölt, leköpött, vergődött, egyszerűen nem volt hajlandó kommunikálni.

– Elnézésüket kérem, valóban nem voltam magamnál.

– Na, majd az őrszobán, öregem! – lépett közbe Józsi.

– Tisztelettel, milyen őrszobán?

– Kihívtuk ugyanis a rendőrséget, hogy egyszer és mindenkorra elvegyék a kedvét a téves hívásoktól, az orvost betegétől való elvonásától, nem utolsósorban a fizetés megtagadásáért, és az orvosi szakmával szembeni gúnyűzésért.

– Józsikám, te várd meg a rendőrséget, add át ezt az elvetemültet a közegnek, én lent megvárlak a kocsiban.

– Hívás van, adom!

– Mi van? Mit mond? Hová, hol? Józsikám, átadom a telefont, én ebből egy árva szót sem értek.

– Dokikám, az a helyzet, hogy ez is valami hasonlót művel, mint az előbb ez a semmiházi. Fúj és liheg a kagylóba, úgy hallom még a foga is vacog, de nem mond egy szót sem.

– Látod a telefonszámot?

– Látom.

– Be tudjuk azonosítani a helyszínt?

– Be, de minek? Ilyenekhez nem megyünk ki, amíg nem hajlandóak tisztességes együttműködésre, még egy hívás erejéig sem.

* * *

Le a láncokkal!

– **A**SSZONY! Mi ez a csinn-bumm cirkusz az ablak alatt?

– Mi lenne, édes egyetlenem, emberjogi tüntetés!

– A rosseb egye meg, ki tüntet már megint és miért?

– Drága párom, a sok sületlenséggel szemben, most valami igazán fontosért tüntetnek a lányok.

– Ez egy lánytüntetés? Feltűnt nekem, hogy erős, asszonyi sikongás tépi a dobhártyámat, egyetlen férfihangot sem hallok. Ilyennel még nem találkoztam. Legjobb tudomásom szerint az egyenjogúságot elértétek. Ahogy azt az egyik kedves jó barátom szokta volt mondani, „ha férfi vagy, légy férfi, ha nem, akkor is, elvégre emancipáltad magadat, Manci."

– Ha-ha-ha, nagyon vicces a barátod. Asszonyi szemmel sokkal fontosabb dologról van szó. Persze, hogy egyenjogúak vagyunk. – Itt elmosolyodott a hölgy, mintegy jelezve önmagának, „de naiv vagy, öregem! Még hogy egyenjogúak! Csak nem képzeled, hogy valaha is döntési helyzetbe engednélek? Hosszú évek alatt küzdöttem ki magamnak a mindenben egyedül döntő szerepet; hogy úgy tűnjön, a te kedves, drága érdekedben történik, szépen csomagoltam. Te maradj csak nyugodtan a tévéddel és az újságoddal, abban dönthetsz, hogy melyik csatornát nézed, és milyen rovatot olvasol." És folytatta:

– Tudod, drágám, minden kornak megvan a maga szépségideálja. Az én lánykoromban még eltiporták azokat, akik valamit is tettek a külsejük egyénibbé alakításáért. Elég volt egy csábosabb smink, máris lekurvázták az ember lányát. Hát ennek akarunk véget vetni.

– Akartok? Édes egyetlenem, akartok? Nem látlak ott lent a sok vézna leányka között.

– Még hogy vézna leánykák! Ők a szépségideál, tudhatnád.

– Igen, szoktam nézni a tévében a szépségversenyeket, ilyen kis csenevész vékonykák a befutók.

– Hát erről van szó, drága párom. Miért is ne adathatna meg ez mindenkinek? Egyesek így születnek, mások, akik nem, startból hátrányos helyzetűvé válnak.

– Anyus, ugye nem akarod azt mondani, hogy a nem csinos nőket gyorsan kikiáltjuk kisebbséggé? Elsősorban nincs is nem csinos nő.

– Visszavonom, természetesen igazad van, drágaságom! Másodsorban nem kisebbségről van szó.

– Tudom, a többségről!

– Ne pofátlankodj!!! Egy szó, mint száz, a mai szépségideál, az általad csenevésznek nevezett darázsderék, 170 cm magassághoz olyan 38 kg testsúllyal. Képzelheted, aki nem úgy születik adottságilag, tételezzük fel, hogy akár 50 kg is van 170 cm magassággal, milyen brutális lelki traumán megy keresztül! Igen, igen nagyon nehéz volt kiharcolni, hogy a tizenhat éves lányok a depressziós állapot elkerülése végett jogosan dönthessenek a szilikonbeültetésről, ócska és ostoba ellenérvek tucatjával szemben.

– Anyus, tudod jól, hogy egy tizenhat évesnek huszonhat éves korára egészen más mellméretei lesznek.

– Na és! Egyszerűen kiveszik az implantátumot.

– Ez nem olyan, mint egy hajcsat, amit ha akartok, kivesztek, máskor meg visszateszitek. Műtétileg történik, ha jól tudom, teljes narkózisban.

– Joguk van rá!

– Na, most azt magyarázd meg nekem, tulajdonképpen miért tüntetnek ezek a lányok, mert még mindig nem értem! Ha valaki duckónak születik alkatilag, abból soha nem lesz vékonyka.

– Te hímsoviniszta, ezt nem néztem volna ki belőled!

A férfi már tényleg kezdte elveszíteni a fonalat, és nagyon őszinte rácsodálkozással kérdezte.

– Mit nem néztél volna ki belőlem, angyalom?

– Azt, hogy ilyen elnyomó disznó vagy! Tudniillik léteznek módszerek, amelyekkel bárki elérheti a számára kívánatos testsúlyt. Anorexiának és bulimiának nevezik őket.

– Igen, ez két betegség, drágaságom.

– Látod, ez is olyan, mint a balkezesség. Ötven éve, kvázi betegségnek tekintették, ma meg a világ legtermészetesebb dolga.

– Igen, anyuskám, igen. Tudod, miért van ez? Mert tényleg a világ legtermészetesebb dolga, de az anorexia és a bulimia nem.

– Ha így folytatod, elválok! – sikított fel a hölgy. – Kérlek szépen, elvárjuk, hogy szaktanfolyamokat indítsanak ingyenesen, minden lánynak elérhetően, lehetőleg annyit, hogy azt a lakhelyétől számított ötven méteren belül elérje.

– Milyen tanfolyamokat? – kérdezte igen hangsúlyosan, a feleségében heveny érzelmi rohamokat látó férfi.

– Milyen tanfolyamokat? Egyszerűen meg kell tanítani a lányoknak, hogyan kell anorexiássá és bulimiássá válni. Nekik erre alanyi joguk van!

– Ezért tüntetnek?

– Igen. Alapvető jogaikban sérültek, így kormányzati szinten is és az önkormányzatoknak is kutyakötelességük az esélyegyenlőség nevében nem csak demagóg fecsegésekkel elborítani, hanem valódi esélyegyenlőséget teremteni.

– Anorexia és bulimia szaktanfolyamokkal?

– Úgy van drágám!

– Életkortól függetlenül?

– Nem lehet alsó életkori határt szabni! Egy nő ugyanis a belső érettségétől számítható nőnek, nem pedig életkor alapján.

– És felsőt?

– Miért kellene felső életkori határt szabni?

– Ó, de megnyugtattál. Nos, a 153 cm magasságodhoz a 96 kg nem illik. Úgy gondolom, jogoddá, sőt kötelezővé teszem számodra egy ilyen tanfolyam elvégzését.

* * *

Sokadfokon

NEM hintagalopp az élet, ismételgette az utcán gyakorta galoppírozó Elemér. Előző nap felsértette tenyerét saját papírvágó késének elefántcsont nyelével. Akkor még nem gondolta, hogy szembefordul elveivel, ő ugyanis korábban tényleg soha nem sétagaloppozott. Ami elvtelen, az elvtelen! Előbb megpróbálta fertőtleníteni saját sérülését, majd látta, hogy nincs rá szükség. Vagdosta tovább a papírt, mígnem megérkezett Márti, ráosztott felesége.

– Elemér, most kaptam SMS-t a bíróságról. Téged golyó általi halálra ítéltek, mert tönkretettél egy régiségnek számító elefántcsont-darabot.

– Na de, mikor volt a tárgyalásom? Nem emlékszem semmi ehhez hasonlóra... Mondd, mióta ítélik halálra az embert ilyesmiért?

– Nem tudom, drágám, szerintem hagyjuk az egészet! Látom, felszántottad tenyered kérgét.

– Igen, a papírvagdosó munkaeszközömmel, mert nem vagyok hajlandó áttérni a számítógépes, nem tudom én, mire. Az iskolában nem azért tanítottak meg írni, olvasni, hogy billentyűket nyomkodjak. Fogalmam sincs, hol vannak a betűk, majdnem újra kellene tanulnom az ABC-t, de legalábbis a betűvetést.

– Tudod, az a baj, drága, hogy megfertőzted azt a szegény papírvágóeszközt.

– De hiszen ez egy élettelen tárgy!

– Ne nekem ágálj, a bíróságon kellett volna!

– Volt egyáltalán védőügyvédem?

– Olyan tárgyalást nem tudok elképzelni, ahol ne lenne, tehát igen. De mondtam már, hagyjuk a kicsinyeskedést, foglalkozzunk emberhez méltóan esetleg a papírvágással. Ha neked ez tölti ki az életed értelmét, akkor faragjad, fúrjad azt, amit úgysem te írtál, mert az összes újságot, reklámcédulát is, minden mást begyűjtesz, csakhogy vagdoshass.

– Oké, hagyjuk, felejtsük el, olyan oktalanság az egész! Különben majd lesz másod, harmad, negyed meg sokadfokú tárgyalás, aztán tisztázódik, hogy csak egy ocsmányságról van szó.

– Nem, nem, kicsim! Ez egy végleges, felsőfokú döntés. Holnap délelőtt tízkor lesz az ünnepélyes kivégzésed.

Elemér nyelt egy nagyot, de az ilyesmit nem lehet elhinni, ezért még sétáltak egy jót, megnéztek egy akciófilmet, aztán aludt ő is, mint akit anyja ringat.

Nyolckor ébredt, Márti költögette.

– Hékás! Gyere már, indulnunk kell!

– Hová, asszonyság?

– Jól gondold meg, miket beszélsz, összevissza van még két órád!

Elemér körülnézett. Pillantása a papírvágó késével találkozott, ami igen szemrehányóan vigyorgott rá.

– Hogy mik vannak! Ez a tárgy nagyon jól érzi magát.

– Elemér, csipkedd magad, lekésed a kivégzésedet! Sürgető SMS-t kaptam, hamarosan meg kell jelennünk a Seprű utca tizenháromban. A hátsó udvarban már elkezdték egymásra rakni a homokzsákokat.

– Nem értelek, az meg minek?

– Minek, minek? Mert nem szeretnék, ha megsérülne a fal!

Elemér nyelt. Jó nagy ádámcsutkája le-fel billegett. Törvényt tisztelő ember, az előírásokat végrehajtja, ezt így tanították neki. Benyúlt a szekrénybe, felvette az alternatív nadrágját, hozzá zakót és magas nyakú pulóvert.

– Menjünk – dünnyögte.

A lépcsőn elkezdte végiggondolni az eseményeket. Az ilyesmi egészen kellemetlen, ha még a falat is felsérthetné, persze arra vigyáznak a homokzsákokkal, akkor milyen rossz lesz neki... Nem tudták volna egy korallzátony nekiadományozásával megbüntetni? – gondolkodott útközben, kopott hangulata lassan felcsiszolódott.

Soha nem értette, mi az az adrenalinbomba meg ehhez hasonlók. Úgy gondolta, talán pont most él át ilyesmit.

Az Ekeszarv utca kettő alatt volt egy saját pincelerakatuk, Márti lerakta Elemért.

– Itt megvárjuk a reális érkezési időpontot.

– Te Márta, nekünk nyolc ítélőbíró, három védőügyvéd és kilenc ügyész barátunk van, hívd már fel valamelyiket!

– Pillanat! Szervusz, Esztella! Az a helyzet, hogy Elemért golyó általi halálra ítélték, mert külsérelmi nyomokat okozott papírvágó kés-

ének. Igen... Az esemény most lesz tíz órakor. Ő nagyon szeretné elkerülni, nem tudom miért, de... Igen, ja... Jó. Pá, kicsim!

– Most miért csináltad ezt az időhúzást? Már kilenc óra, húsz perc...

– Azt mondta, ha lemegyek az állatkertbe és hozok egy bizonylatot, amelynek értelmében a rinocérosz szarva rövid szakaszon helyettesíti a villamos síneket, akkor megúszhatod egy Karib-tengeri jutalomnyaralással.

– Akkor indulj! Siess nagyon taxival oda, taxival vissza, mert nagyon nem szeretném ezt az egész eljárást!

Elemér már rettegett, mert rájött, akárhogy siet is Márta, még az oda-vissza út sem fér bele a negyven percbe, nemhogy egy ilyen bizonylat kiállítása. Ráadásul mindig kényesek voltak arra, hogy időben érkezzenek oda, ahová a törvény rendeli őket. Lenyelt egy gombócot, pedig nem volt előtte tányér.

– Ébresztő! Elemér, ébresztő!

Felriadt.

– Pocsékat álmodtam, Márti.

– Meséld már el nekem is! Még van pár percünk az indulásig.

– Hát azt, hogy valami ostobaságért távollétemben halálra ítéltek, és ma tíz órára meg kellene jelennem.

– Igen, és?

– Mi az, hogy és? Örülök, hogy felébredtem ebből a rémálomból.

– Szedd szépen össze magad, hogy valóban oda tudjunk érni tízre! Megértettük egymást?

– Mártám, nem vagyok hajlandó további zöldségeket álmodni! Légy oly kedves, akkor kelts fel legközelebb, ha nem áll fenn ilyen golyózáporos veszély! Világos?

Elemér a másik oldalára fordult, és jó alvóhoz méltón, már hortyogott is. Márta harminc perccel később ismét ébresztette.

– Mókuskám, most már tényleg felkelhetnél! Ne nézz olyan bágyadtan, bizonytalan szemekkel, ma nem fognak kivégezni.

– Na végre, ezt a sok sületlen álmot elfelejthetem. Mi a reggeli?

– Ami szokott.

– Te is felejtsd el, kérlek, összeálmodott oktalanságaimat. Bár nem értem, hogyan tudhatod, ha álmodtam...

– Nyugodj meg szívem! Tudod, miért nem végeztek ki ma?

– Nem! Vagy igen? Gondolom azért, mert ilyen zagyva álmokkal nem foglalkoznak a kivégzőosztagok.

– Á, dehogy, drágám, már tegnap elvégezték!

Elemér visszahuppant az ágyra. Ez rosszabb volt, mint saját agytekervényeinek összeácsolt botorsága. Orron, fülön csípte magát, vett egy mély lélegzetet.

– Nézd, Iciripiciri! Hogy nem a mennyországban vagyok, az biztos, lélegzem, dobog a szívem, kiserkent a szakállam, és fáj, hogy megcsípem magam.

Márti átölelte.

– Nagy darabokoska, Medveegér, ne haragudj! Azt gondoltam, ha neked jár a vicc, akkor én is megviccelhetlek.

– Kincsibincsi, nagyon bizonytalan vagyok, álmodtam-e, vagy sem? Végül is lesz háttérhomokzsákos esemény, avagy mégsem?

– Nem lesz! Épp most dobtam tűzre a kártékony papírvágó kést.

– Akkor lesz...

– Elemér, tudom, hogy ez a szenvedélyed, tehát vásároltam egy másikat és rögvest hozattam is hatládányi újságot.

A szobában kitört az öröm, mert – hogy is mondta Will? Minden jó, ha a vége jó!

* * *

Orcátlan népség!

ÉN önmagammal vívom harcomat, az ellenséget nem méltatom tusakodásra. Gyalázatosan felemelt mihaszna, el akar gáncsolni, pedig mindent nekem köszönhet! Most is én vagyok az önpecsétnök, mint akkor. Vegyük tudomásul, nem csak ő körített ostoba szólamokkal, cefet lebenyekre hivatkozva. Tudna is ő mást mondani!

Tény, hogy jobb helyet talált a végzetes játéknak, mint amit magam jelöltem ki, néhány jeles társam tanácsára. Mit képzelt? Tán csak nem azt, hogy rendelkezik életem felett, s a magáéval? Kiút csak a személyem megjelölte helyről vezetett egy csendesebb dicsőségbe. Így, a legfőbb bűne – még magamnak sem mondok mást, mint következetes előéletemben – magam, s ez által a nép bitóra juttatása. Ugyan mit számít az a néhány tízezer, hátramaradt akasztani való? Parancsot szegve, vesztesek alantas sorsára juttatott! Hiába ez a sok pecsételt, szép szavú okirat, innen marakodó, s velem együtt élni akaró urak közül? Gyalázatos bitang, kinél mocskabbat hátán nem hordott a föld! Hóhérjává lőn saját hazájának, ágrólszakadt pórfi, pór.

Most leginkább asszonyom s gyermekeim aggasztanak. Sorsukon változtatnom kell, hogy egy oktalan, az őrültséggel határos gőgségű személy, rossz kombinátor, de jó marionett kezébe helyezzem családom tagjait.

Mit változtat engedelmessége? Hivatkozott rá, de engem nem hatott meg! Maradnia kellett volna azon a tanácson, és befolyásolni embereit, nem gyáva fejjel hagyni őket parancsnok nélkül dönteni.

Hát legyen ő a legsötétebb ármány, mert jellemében olyat tett, amit én sosem mertem volna, és ezt nem vagyok hajlandó megbocsátani! Örök kötelesség mindennemű vezetőt – a legfelsőt – támogatni, és szabadulásra egyengetni útját. Holmi hitvány gyalogok akár tengernyi beáldozása árán is. Nem várhatja el tőlem senki, egy ilyen vigéc főleg nem, hogy azon pribékek martalékául nyúzassam meg magam, a „főkolomposnak" kijáró díjul, ami rájuk vár.

Kötelességszegésből átruháztam minden ilyen-olyan bőséget rá, de ugye nem fogja ezt komolyan venni sem jelen, sem utókor. A

taktikai útvonalat, mégiscsak jogomban van – az összes legfőbb kollégával titokban tartva – magam megszabni.

Nem folytathatom előző életem, de úgy viselkedem minden létező irányban! A kis sovány királytalanságra vágyó sem vetemedett életét többre tartani enyémnél. Ám az engem eláruló, mégsem lehet legbelül áruló, mert engedelmeskedett... Ezerszer jobban, mint kik most itt hemzsegnek, koncot keresve. Mégsem ők lesznek az árulók, nem így akarom! Nem is tehetném. Ad abszurdum, önnön hősiességemet aknáznám alá. Hírnökök hozzák, hogy a legmagasabb szintekig osztogatják a halált, így nem marad más, mint az utókornak számtalanszor bebizonyítani, hogy áruló volt ő, a legmagasabb fokon. Különben engem tesznek azzá...

Tisztázni kellene egyszer s mindenkorra, hogy soha nincs felelős, akármeddig keresik. Ki kell találni egyet! Demagóggal őszintén szembenézni nem szabad, legfeljebb a sötét szobák sötét szobáinak sötét szobáiban. Ott is csendben, becsukott szemmel, hogy biztos ne lássak.

Hiú volnék? Á, dehogy, csak őszinte és alázatos, nem úgy, mint az a narcisztikus, zavaró, megkövezni való személyiség. Keserű drámám ez, őszinte felelősségtudatban cselekszem magam igazának, személyemnek, s nem utolsósorban tűrhető minőségű hátralévő életem megalapozásául. Hiánycikk lett az igazság és a bátor szemtől szembe nézés... Soha senki fel ne merje hozni ellenem, hogy saját magam tettem azzá! Ha a hatalomátadással kapcsolatban nem teszem meg a lépéseket, elbizakodottnak nézhetnének, és a történelem tudománya, esetleg hátrányosan ítél meg!

Adott szavam mindig megtartom! Olyan sok mindenhez nem volt jogom... Kioktatni, hogy kinek mihez van joga, mit tehet, mit nem.

Alávaló! A bitót elkerülendő, összeomlott formában is valamely családegyesítési formában, betonbiztossá szeretném tenni szerepemet. Legyen bár ő a legfőbb eszközöm!

– Papi, indulás befelé! Eleget sóderolt a vénségesen korhadt törzsű akácnak. Jöjjön, segítünk! Józsikám, fogd meg túlról, lépés indulj!

– Hé, maguk ketten, kicsivel több hálát radiálhatnának megmentőjük irányába. Álljon arra az ülődeszkára! Egyenesedjen fel! Elsülylyedt már a hajó?

– Persze, főnök, egy hullám sem fodrozódik utána.

– Kapitány! Megértette? Főnökök a hivatalokban vannak. Nos, most, hogy ebbe az egy használható mentőcsónakba befogadtam magukat, sokukat, a tényállás a következő:

Mindenki az evezőkhöz! Húzzák, ahogy csak bírják a part irányába. Amint fölsejlik a föld, elsüllyesztjük a ladikot, hogy senki, még véletlenül se vethessen semmi alaptalant a szemünkre, és mindenki kiúszik utánam a partra. Ha netán valaki nem tud úszni, vessen magára. Őt majd név szerinti hőssé emelem!

– Mondja öreg, maga tud úszni? – kérdezte kettő közül az egyik.

– Miért tudnék, soha nem volt rá szükségem. Egyáltalán, hogy jön ide ez a kérdés? Orcátlan népség!

* * *

Pehelyinda

SLAMPIRÓL mindenki tudta, hogy szerteágazó. Azt, hogy pontosan mit fed ez a fogalom, csak kevesen ismerték. Különc, magának látványosan mindent megengedő, esetlen, tohonya, kicsit félszeg fickó volt, aki sosem dicsekedett busás vagyonával. Bizonytalansága végett kereste az egyszerű, lehetőleg kimondottan szegény emberek társaságát. Valószínűleg felugatott benne a szeretetkeresés vakogása. Trombitáéknál járt éppen, és hogy ne érezze senki baráti, vagy inkább ismeretségi köréből kellemetlenül magát, szemre a legvacakabbat vásárolta mindenből.

Harmincéves cipőjének orra felkunkorodott, mert szándékosan négy számmal nagyobbat vett, az önsajnáltatás, vagy éppen ellenkezőleg, a pórnép kellemetlen szájízének semlegesítésére. Már senki nem foltozott, de nadrágjának térdein, rondán odafércelt, egészen más színű anyagdarabok csúfultak, zoknija pedig stoppolt volt.

Limuzinjának hátsó szakaszában elrejtett egy Trabantot, sofőrje mindig néhány háztömbbel odébb várta meg.

Ezen az estén Trombitáéknál felejtette telefonját, és a nagyobbik fiú túlburjánzott műszaki érdeklődéssel vette górcső alá harmadosztályú, csak telefonálásra alkalmas, ódon darabját.

Azt hitte erről a hülyéről, hogy hülye, pedig tényleg az volt. Megnézte a kártyát és rájött, hogy egyedi, csak neki gyártott készülék az, minden rendszerben kül- és belföldre egyenként, két millió percet beszélhet naponta.

Ellopni éppen nem akarta, de ha a kezébe pottyant egy ilyen telefonálásra nagyon alkalmas darab, lebonyolított nyolc-tíz hívást. Nem is fogja észrevenni, gondolta. Nem értette, hogy a számok beütése, és a zöld telefon lenyomása után, miért jelentkezik be minden alkalommal egy kedves női hang. Ez a pasas ilyen tragacs telefon mellett még ezt is megengedheti magának, gondolta.

A hölgy csevegett, nála közvetlenebbül ritkán beszélt telefonos kisasszony. Nem is úgy szólt, inkább, mint egy XIX. századi úri hölgy.

Töprengő először úgy köszöntötte:

– Szia, kisanyám! Légyszí, légy szíves...

– Nem lehet, drága barátom, itt a hívások rajtam keresztül történnek, mint annak idején a nagy telefonközpontokban. Van itt egy ősrégi, csodálatos központ, amelyiket csatlakoztattunk Slampi telefonjára, én a dugókat helyükre dugdosva létrehozom a kapcsolatot, és a hívói oldalon, már valóban digitalizáltan röpül fel a jel, a Stupidon egyszemélyes telefontársaság összes műholdjára. A kedves Slampi, húsz perccel ezelőtt, éppen egy mélytengeri kutatócsoporttal beszélt. Miben segíthetek drága barátom?

Töprengő nagyon elbizonytalanodott és a kisanyámat előbb kiskegyedre, majd drága úrhölgyre javította.

– Csókolom a kezeit, meg kisztihand és kalapemelés. A nulla, nulla, dupla nulla, nyolc nulla, zéró, nulla, nulla, nulla számot kérem rendelkezésemre bocsájtani tisztelt kiskegyedtől!

– Kérem szépen, természetesen!

A kopottas billentyűzet, hirtelen monitorra vetítette ki a hívandó, sok nullás számot és Töprengő, a zárt rendszeren át lebonyolított egy harminckét perces beszélgetést, aztán megismételte még tizenkétszer. A végére egész közvetlen kapcsolat alakult ki a hátát feszes egyenességgel tartó, kezeit összefeszítő, állát előre emelő, hosszú nyakú hölgy és Töprengő között. Nagyon szeretett volna egy jót ugatni neki, mert valahol legbelül, a telefon tulajdonosához hasonlóan, ő is vadászta a szeretetet, igaz, egészen más módszerekkel. Az utolsó beszélgetés előtt, tizenhét percen át csacsogott, majd zsenge életkorát meghazudtolóan, majdnem gutaütéses állapotba zuhant, amikor rákérdezett:

– Mondja, drága Pehelyinda, ugye maga egy digitális jelenség?

– Nem kérem, hús, vér vagyok, ha nem az lennék, akkor nem lenne nevem. Én mutatkoztam be, kedves jó uram, tehát nem tudhatná, hogy Pehelyindának hívnak.

– Érdekes, egészen úgy viselkedik, mint a palack szelleme...

– Ez csupán egy megegyezés a tulajdonossal, hogy ha bárki kezébe kerülök, ugyanúgy viselkedjem, vagy hasonlóan, mint vele, mert azért ő a legközvetlenebb úriember, ezt kevesen tudják róla.

– Mit kell ez alatt értenem, maga fizetést is kap?

– Á dehogy! Olyan csúnya szó ez, tudja, inkább gyenge kis honoráriumnak, figyelmességnek nevezném a másodpercenkénti ezer eurót, amit drága jó barátunk, puszta szeretetből, hogy éppen ne ingyen dolgozzak, és valahogy eltengődjem egyik napról a másikra, rendelkezésemre bocsát.

– A kutyafáját!

– Igen, kérem, én is szeretem a kutyákat!

– Nekünk csak vadvirágcsokrot szokott hozni, repkényt az édesanyámnak, nekem dobozos sört. Az öcsém, meg a húgom kap tőle egy-egy félig elrágott csokoládét.

– Ugye most nem elégedetlenkedik, hiszen naponta látogatja önöket? Úgy tudom, hogy soha, de soha nem megy teljesen üres kézzel.

– Egészen jól informált... Ennyi pénz! Azt tudtam, hogy gazdag, de nem ennyire!

– Kérem, ő az igazi megértés megtestesült lovagja. Néma, de ezt álcázza. Nem akarja környezetét felfrusztrálni, és kellemetlen helyzeteket sem szeret okozni, ezért csak önmagával nem beszél.

– Nem tudom, mit akarsz mondani, drága Pehelyinda. Reggel visszaadom neki a telefont, lesz mit fizetnie! Bár gondolom, ő sokkal többet beszélget veled?

– No, itt van az igazi úriemberség! Ő nem várja el azt, hogy egy egyszerű telefonelkölcsönző, mint maga, kellemetlen helyzetbe kerüljön. Természetesen, minden nem általa kezdeményezett beszélgetést a hívó fizet. Eddig magának 687 917 000 euró az egyenlege. Miért hallgat, uram? Éppen köszönteni akartam teljes szívlágyulását. Kemény, zord, már-már tüskés szívű ember benyomását keltette, amikor bárdolatlan szavaival először bökdösött, de teljesen felfejlődött. Azt kell mondanom, nagyon tehetséges! Ilyen rövid idő alatt, ennyire modorossá kevesen változtak.

A fiú kinyomta a telefont és várt. Nem tudta, mire, de éppen csengettek. Tehát megjött az, akire várt, gondolta, és nagy egykedvűséggel ajtót nyitott.

– Szia, kisöreg! Muti a telefonodat!

– A tiédet? Itt van, fogd.

– Ja, kösz, zsebre vágom. Én a te telefonodra vagyok kíváncsi. Tud fényképezni?

– Persze.
– Hangot felvenni?
– Már hogyne tudna.
– Filmet is rögzít?
– Igen.
– Mekkora a memóriája?
– A telefonok világában óriási.
– Cseréljünk telefont! – mondta teljesen magából kifordult vágyódással.
– Mit fizetsz?
– Mondjuk, a telefonod újkori árát. Megfelel?
– És átirányítod a nődet az én telefonomba?
– Pehelyindát?
– Igen.
– Pehelyinda marad ebben a telefonban. Ilyen telefonból még van otthon négy tonna, onnan adok egyet. Mondd, miért mászkálsz úgy, mint a bevándorló tücsök egy lila csempemintás linóleumon?
– A csaj nagyon kedves volt, már-már megszégyelltem magam, de egészen kikupált. Helyesebben muszáj volt kupálódni, mert kierőltette. Végig zöldségeket beszélt, valami pénzekről.
– Ja persze, arról a – nem is tudom, hány – tíz- vagy százezerről, amit fizetek neki percenként. Ha használod a telómat, akkor az rád irányul.
– Rám hárul, ezt akarod mondani?
– Hát persze. Barátok vagyunk, vagy mi a franc! Ugye, nem képzeled, hogy szégyenben hagynálak? Na, fogd! Itt egy telefon, mert tudtam, hogy meg fogunk egyezni, és itt a tiednek az ára is.
– Ebben is van beszerelt Pehelyinda?
– Nincs.
– Ingyenes Pehelyindát nem tudnál? Megkedveltem. Remélem, segítesz, hogy legalább telefonom legyen arra a letöltendő tizenöt-húsz évre...
– Milyen tizenöt-húsz évről beszélsz, arany zöld sámlis barátom?
– Bevándorlok a rózsaszín csempemintás linóleumról a Trabantod kereke alá. Na, hívd a zsarukat!
– Bajba kerültél? Egy jó ügyvéddel esetleg segíthetek?
– Nincs nekem arra pénzem...

– Jaj, de sajnálom! Az elvem az, hogy nem pénzelem a barátaimat, mert elveszítem őket. Zokon vennék, rosszul esne nekik... Másfelől, honnan tudhatnám, hogy tényleg barát-e a barát, ha a pénzemért kedvel?

– Nem segítesz egy jó ügyvédhez?

– Dehogynem, de vállald a honoráriumot!

– Nem tehetem...

– Felvinnyogok! Inkább főzzelek meg?

– Ja.

Slampi zokogásba kezdett.

– Legalább tiltakoztál volna... Most megsütlek!

– Jó.

– Már ezt sem csinálhatom... Ne mászkálj olyan vehemensen azon a linóleumon, teljesen kiszámíthatatlan irányba!

– Mondd, hány évet kapok ezért?

– Nem tudom, de megkérdezhetem a jogtanácsosomtól.

– A magad nevében?

– Nekem ilyen ügyem nincs.

– Nem jelentesz fel?

– Miért jelentenélek? Fizetsz, nem? Megmerevedtél, olyan vagy, mint az elvonult tücsök! Barátot fogok veszíteni...

– Az az összeg, ami neked talán zsebpénz, a legszélesebbre tágított családomnak sem jön össze egy egész életen át. Börtönbe kerülök...

Slampi nekidőlt a falnak, a festéket könnyeivel lemállasztotta. Úgy hullt trampli önmagának kupacába, a bejárati ajtó mellett a padlócsempén, mint egy olvadó hízott hóember.

– Majd meglátogatlak, jó? – szipogta, aztán felegyenesedett, végighúzta magán a világ legjobban rejtett cipzárját, kilépett hízott magából. Egy kigyúrt, szálkás krapek képében kezet nyújtott, megnyomta primitív telefonjának csillaggombját, amitől abból kipattant Pehelyinda és még négy másik személy.

– Kandi, kendnek! Ihaj, ugye jót mulattál?

Töprengő katatón állapotba került, mint az „Ébredések" emberszobrai, és a körülötte állók azóta is várják, hogy felriadjon, visszalépjen a világ kinetikus részébe, köszönje meg a mókát, és hahotázzon egy jót.

ꙮ ꙮ

Harmincnyolc novella. Ennyi írást tartalmaz Boér Péter Pál legújabb válogatása, amelyet ebben az e-könyvben nyújtunk át olvasóinknak. Az elbeszélések mindegyike az életből ellesett, szerkesztésében találékony, szürrealisztikus hangvételű, tanulságos írás. Hogy milyen gazdag realisztikus kifejezéssel él, lebilincselő lendülettel, történetfonással alkot az író, már az első elbeszélés is jelzi. Ragadjunk ki egy szilánknyit a bombázás elől óvóhelyre menekültek párbeszédéből: „Márpainé üldögélt vele szemben, eléggé gondterhelt arccal.

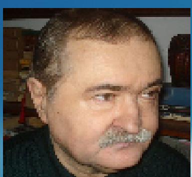
– Mondja, szomszédasszony, maga mit kezd ilyenkor az értéktárgyakkal? Bezárja egyáltalán a lakást?

– Soha, szomszéd úr. Az egész vagyonom itt van a zsebemben. Kifizetem a számlákat, megveszem Gyurkám gyógyszereit, ami marad, az a kosztpénz. Egyébként öltözködni sem tudnánk, ha az én drága uram nem lenne három úriember cipőkitaposója. Ezért van mindig feltörve szegénykémnek a lába, viszont az összes használt ruhát nekünk adják. El sem tudja képzelni, milyen jó holmit vetnek le! Mindenki azt hiszi, hogy üzletből öltözködünk.

– Szerencséje van, szomszédasszony! Maga nem fél ilyenkor? Klárikám, bújj hozzám, fektesd fejedet a vállamra!" *(Légó)*

Vagy vegyük a *Megkönnyebbülés* bekezdését: „Errefelé szép az élet, ismételgette magában Répa főtörzsőrmester, pedig falak között élt ő is, de tizenöt évvel a szolgálatkezdés után kivívta a 'legrettegettebb' smasszer címét. Őrtársai egyszerre utálták és sajnálták. Ez az ember, vagy emberszerű lény... hízott. A hatalomnak értelmet kell adni, tehát öt reggelit, öt ebédet és öt vacsorát fogyasztott, néha repetákkal. Az ütleg mesterének érezte magát, és rendkívüli technikákat talált fel, az amúgy is értelmetlen fogolyéletek teljes elértelmetlenítésére. Ha lehet, kerülte az őserdőben császkálást, ott, mindenféle fertőző bogarak, pókok, ragadozók és kígyók között dagonyázva mások is elboldogulnak. Hadd vágják a fegyencek a fát, kell a konyhára, különben éhen maradna."

Aki szereti az ízes beszédet, fordulatosnál fordulatosabb sztorikat, annak jó szívvel ajánlom Boér Péter Pál válogatott írásait *(Dudás Sándor)*

Boér Péter Pál
író, költő